



Uvodnik

Danijel Devetak

Zanesljivo upanje

Od 12. do 20. maja je v Italiji potekal drugi teden pravice do družine, 15. maja dvajseti mednarodni dan družine, od 30. maja do 3. junija pa bo v Milanu sedmo svetovno srečanje družin. Na sporedu so že bili številni posveti (celo v parlamentu!), srečanja, okrogle mize, pohodi in druge prireditve. Glavni namen je seveda bil postaviti družino pod drobnogled in v središče družbe ter jo prikazati ne kot problem, temveč kot svetilnik upanja.

V preambuli konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah je zapisano, da je družina "temeljna družbena skupina in naravno okolje za razvoj in blaginjo vseh njenih članov", torej živa in dinamična celica, ki gradi družbo, presnavlja njeno tkivo in daje odgovore na odprta vprašanja. Samo zdrava družina lahko ruši strah in negotovost, širi zaupanje v prihodnost, spodbuja družbeno rast. Od nje sta odvisni človekova sreča in usoda, sposobnost dajati smisel in smer življenju.

In vendar se zdi, da je o tem prepričanih vedno manj ljudi. Kljub temu da je družina družbena dobrina in veliki "vir družbenega kapitala", doživlja v našem času vedno hujše težave, saj sta ji družbeno in ekonomsko okolje vedno manj naklonjena. Revščina je dejansko - po podatkih državnega statističnega zavoda Istat - vsakdanja stvarnost skoraj četrtine italijanskih otrok. Družini s štirimi ali več otroki pa je uboštvo skoraj neizbežno usojeno. Vse večje število revnih družin je resen alarmni znak: nelagodje šibkih členov namreč prej ali slej vpliva na celotno družbeno verigo. Evropska družba je vedno starejša, mladi brez (stalne) zaposlitve z ogromnimi težavami postavljajo na noge družine, število rojstev neusmiljeno upada. In prihodnost izgleda še temnejša. Odločiti se za družino je danes pravi podvig! Imeti družino in zraven več otrok pa naravnost junaško dejanje; pomeni plavati proti toku v družbi, kjer je vse začasno in prekerno, celo zakonska zveza, krhka, ker tudi na odnose gledamo z vidika potrošništva, ker je "jaz" močnejši in pomembnejši kot "midva".

Mediji, sodobna kultura nasploh in celo minister italijanske vlade, ki že nekaj mesecev zagovarja nujnost žrtev, kohezije in družbene rasti, je prejšnji teden zamudil priložnost, da bi molčal, ko je tradicionalno družino označil za izjemo in ne za pravilo... Čeprav republiška ustava priznava zakonsko zvezo kot družbeno relevantno skupnost, ki - se je zdelo - je pomembna za državo, je odločitev za družino vedno bolj podobna kazni, revščina pa pokori zanjo. Smo v začaranem krogu, ki ga moramo nujno razbiti, če se hočemo izogniti dramatičnim posledicam. To pa lahko stori le politika, ki ne zasleduje kratkoročnih interesov, temveč ji je pri srcu resnično dobro države.

Ob misli na družino, njeno identiteto in vlogo je danes težko biti optimisti. Edina pot je morda le v "zanesljivem upanju", o katerem je prejšnji teden spregovoril milanski nadškof kard. Angelo Scola, ki je prepričan, da bomo na koncu tunela le ugledali luč, saj nas ta čas sili k resnemu razmisleku o tem, kaj je pomembno in kaj ne. Govorjenje o vrednotah nikamor ne privede, je dejal; samo izkustvo vrednot lahko vliva pogum in optimizem.



Jubilarna praznovanje 30-letnice barkovljanske šole in društva

Foto J. Šček

Načela danes ne zadoščajo več

Spreobrnjenje in sprememba

Ne samo pri pristnem krščanstvu, tudi pri drugih religijah se ne zadovoljimo več samo s priznanjem krivde, ampak se pri človeku, ki se je znašel v takem položaju, zahteva konkretna korenita sprememba. To je sprememba, ki jo človek lahko doseže v svoji duševni naravnosti. Krščanstvo je spremembo človekove osebnosti vedno pojmovalo iz jedra te osebe. To je spremenitev človeka zaradi njegovega srečanja z brezpogojnim, s samim Bogom. Svetopisemski pojem "meta-noia" pomeni dobesedno "temeljna sprememba mišljenja". V tem primeru spreobrnitev človeka (človeštva) k absolutnemu, to je k Bogu. V današnjem času vernemu človeku ni treba več nasprotovati sodobnim, modernim pridobitvam, saj se danes religiozna in življenjska usmeritev ne izključujeta z znanstveno podobo sveta. Kot zanimivost naj pojasnim, da se vera v božanstva kot vera v Boga in politično delovanje ne izključujeta že od francoske revolucije dalje. Večina držav kot tudi večina krščanskih Cerkva načelno priznava temeljne vrednote in temeljna načela, ki so jih pri francoski revoluciji tako dolgo zavračali, čeprav so ostala in verjetno bodo še precej časa ostajala področja, s katerimi se vsaj nekatere Cerkve razhajajo.

Glede na poseben odnos človeka do Boga, po veri, da je človek ustvarjen po božji podobi in sličnosti, se utemelji vse tisto, kar v sedanjem vedenju

presega vsa znanstvena spoznanja. Sem spadajo: prepoved razpolaganja s človekovo osebo, pravica do človekove svobode, enakost vseh ljudi ne glede na spol, barvo, raso in vero, nujno sodelovanje vseh ljudi med seboj.



Vendar vsa ta načela danes ne zadoščajo več. Potrebujemo poenotenja in dopolnila.

V sedanjem času bi morali razviti družbo, ki bi presekala ločnico med revnimi in bogatimi, med politično močnimi in šibkimi. O tem se je govorilo tudi na zborovanju Oglej 2 (drugo cerkveno

srečanje škofij severovzhodne Italije). Mene je motil sklep, da mora Cerkev pomagati med drugim tudi tistim, ki so ostali brez dela. Vsi vemo, da so dela krščanskega usmiljenja povezana z vero, ne samo na splošno, v Cerkvi, ampak tudi konkretno - osebno v župniji sami. Mimo tega ne smemo, zato smo še zlasti duhovniki dolžni, da vernike, še zlasti mlade, opozarjamo na solidarnost in dobrodelnost. Postavlja pa se vprašanje: Oče neke družine izgubi delo. Mati je doma s tremi nedoraslimi otroki. Do kod lahko tu župnija, župljani ali celo Cerkev tej družini pomaga? Razumljivo, da jim lahko priskočimo na pomoč, jim pomagamo pri obleki, hrani in osnovnih življenjskih potrebščinah. Ta pomoč pa je omejena, lahko traja en mesec, ne more pa v nedogled. Ne zato, ker bi bili egoisti, pač pa zato, ker ne mi niti Cerkev nimamo toliko dobrin, da bi komu za stalno omogočili življenjski obstoj. To je naloga države in njenih struktur - sociale. Eno je trenutna pomoč, drugo je trajna rešitev nekega socialnega problema. Vedeti namreč moramo, da mi kot župnija - verniki - lahko pomagamo določenemu številu pomoči potrebnih, ne moremo pa reševati problemov vseh, ki so ostali brez dela (npr. ob stečaju podjetja). To

nam ponovno kaže, kako je nujna celotna ureditev sveta, ne samo pri posameznih državah, ki bodo zmogle vsem zagotoviti človeka vredno, dostojno življenje. Razume se, da mora ob tem sodelovati tudi Cerkev z vsemi svojimi člani.

Ambrož Kodolja

Pogovor



Predsednik
Lokalne akcijske
skupine Kras
Franc Fabec je
v intervjuju
predstavil
delovanje ustanove

3

Razstava



V Domu Franc
Močnik v Gorici je
na ogled razstava
o glasbenikih
Ivanu Kacinu in
njegovem sinu
Paulu J. Siflerju

6

Nov urnik uprave v Gorici



Obveščamo, da je goriška
uprava tednika Novi glas,
Goriške Mohorjeve družbe in
revije Pastirček odprta javnosti
po novem urniku, in sicer:
od ponedeljka do četrtega od 9. do 12. in od 15.
do 17. ure; ob petkih od 9. do 12. ure.



Umor v Brindisiju, potres in balotaže Tragični vikend v Italiji

Italijansko javnost je minuli konec tedna pretresel niz dogodkov, ki so globoko zarezali v družbeno tkivo. Ob že itak kočljivem položaju, v katerega je Italijo pahnila gospodarska kriza, gre namreč smrtni atentat v Brindisiju, potres v deželi Emiliji-Romagni in – v določenem vidiku – tudi izid balotažnih volilnih soočanj razlagati kot vehementno preizkušnjo za državno

strica Anna Maria Cancellieri je v torek, 22. maja, v parlamentu poudarila, da ne glede na očetovstvo bombnih dejanj gre dogodek zaradi njegovih alarmantnih posledic tolmačiti kot pravi teroristični napad. Močan potresni sunek je ponoči s sobote, 19., na nedeljo, 20. maja, stresel severno Italijo. Potres z magnitudo 5,9 je povzročil tudi veliko gmotno škodo. Ob-

potresa je življenje izgubilo sedem oseb, med temi so bili štiri delavci. Po navedbah civilne zaščite so bile te žrtve delavci v nočnih izmenah na območju Modene in Ferrare. Enega je pokopalo v kraju Ponte Rodoni do Bondeno v bližini Ferrare, ko se je porušila tovarna plastičnih izdelkov, dva pa sta umrla, ko se je v kraju Sant'Agostino di Ferrara porušila tovarna keramičnih izdelkov. V potresu je bilo po dosedanjih podatkih poškodovanih okoli 50 ljudi, od teh nihče huje: na tisoče pa so izselili. Potres je zahteval tudi veliko gmotno škodo, popotresni sunki pa zaradi jakosti še strašijo. Posnetki in fotografije z območja prikazujejo številne, večinoma starejše stavbe s porušeni strehami, ponekod so se porušile celo stene. Porušili so se tudi številni cerkveni zvoniki. Na ulicah so kupi ruševin. Italijanski premier Mario Monti, ki se je zaradi potresa predčasno vrnil iz ZDA, kjer je sodeloval na vrhu Nata, je v torek, 22. maja, obiskal kraj Sant'Agostino pri Ferrari, kjer so v nedeljo umrli trije ljudje. Ob Montijevem prihodu se je zbrala skupina ljudi, ki so protestirali proti politiki njegove vlade, zlasti proti davku



Federico Pizzarotti na volišču

razglasila izredne razmere in tako omogočila sprostitev sredstev za obnovo. V vladnih krogih sicer opozarjajo, da zaradi varčevanja prizadeti ne morejo računati na veliko pomoč države. Tokratni potres je imel enako moč kot potres, ki je 6. aprila

da je politika še vedno skrb za skupno dobro. Italijanski komik Beppe Grillo, voditelj gibanja Pet zvezd, je po prvem uspehu postregel še z drugim tudi v drugem krogu upravnih volitev, ki je ob koncu tedna potekal ob nizki volilni udeležbi. Njegov

2009 prizadel italijansko mesto L'Aquila. Potres je tedaj zahteval več kot 300 smrtnih žrtev. Balotaže za upravne volitve so na italijanskem političnem prizorišču potrdile težnje zamenjave dosedanje garniture za novo silo, ki daje občanom upanje, da je politika še vedno skrb za skupno dobro. Italijanski komik Beppe Grillo, voditelj gibanja Pet zvezd, je po prvem uspehu postregel še z drugim tudi v drugem krogu upravnih volitev, ki je ob koncu tedna potekal ob nizki volilni udeležbi. Njegov

kandidat Federico Pizzarotti je zbral 60% glasov in prevzel županski položaj v Parmii. Pizzarotti je kmalu pred zaprtjem volišča zatrdil, da si bo v primeru izvolitve prizadeval za preglednost ob dogovoru z državljani: prav ta vidik je bil srčika njegove volilne kampanje. V sicilijanski prestolnici Palermo si je zmago z več kot 70 odstotki podpore zagotovil Leoluca Orlando iz stranke Italija vrednot, v Genovi pa je v tekmi za župana zmagal kandidat leve sredine, profesor ekonomije Marco Doria. Balotaže so tako potrdile potop desne sredine, se pravi Berlusconijevega Ljudstva svobode, pokazale so tudi, kako je ugled Severne lige utrpel hud udarec po denarnih aferah, ki so zdesetkale njegovo vodstvo.

IG



Posledice bombne eksplozije v Brindisiju

strukturo. Vikend 'izrednih razmer' je v soboto, 19. maja, odprla žalostna vest o smrti mlade Mellise Bassi, dijakinje poklicne šole, poimenovala po ženi ubitega protimafijskega sodnika Falconeja, ki je podlegla učinkom hude eksplozije bombne naprave. Osem njenih sošolcev je bilo ranjenih, od tega sta dve učenki še vedno v kritičnem stanju. Preiskovalci so takoj opustili možnost mafijskega maščevanja (kljub temu da je ime šolske ustanove dokaj zgovorno, saj so dinamike atentata dokaj neskladne z običajnim tovrstnim nastopanjem organizirane kriminala. Po mnenju preiskovalcev je do trenutka, ko pišemo, hipoteza več, nobena pa za zdaj ni bolj verjetna kot druge: še zlasti ne potem, ko so po celodnevem zaslišanju izpustili domnevne povzročitelja atentata, saj je bila verjetnost, kaj šele gotovost njegove vpletenosti dejansko ničeva. Notranja mini-

močje severno od Bologne je stresel okoli 4. ure zjutraj. Središče potresa je bilo 36 kilometrov severno od Bologne v globini 10 kilometrov. Sunek je trajal 20 sekund, sledilo pa mu je še več popotresnih sunkov. Eden izmed njih je dosegel magnitudo



Italijo je spet streslo...

4,9, že pred tem pa je območje v okolici Milana stresel tudi sunek z magnitudo 4,1. Zaradi posledic

na nepremičnine, ki ga bo treba plačevati po 1. juniju. Italijanska vlada naj bi na območju potresa

Zasedanje paritetnega odbora Jole Namor nova predsednica

Na dnevnem redu zasedanja paritetnega odbora dne 21. maja je bil odstop sedanjega predsednika in volitve novega. Zasedanje je bilo v deželni palači v Trstu in se ga je udeležilo rekordno število članov odbora, kar 16 od skupnih 20. Rekordno glede na dejstvo, da je bil paritetni odbor večkrat nesklepčen zaradi odsotnosti italijanskih predstavnikov. Dosedanji predsednik Bojan Brezigar je člane odbora seznanil s svojim odstopom, ker je sprejel pomembno zadolžitev na ministrstvu slovenske vlade. Podal je kratek obračun opravljenega dela in označil kot pozitivno izkušnjo v predvedovanju paritetnega odbora. Med pomembnejšimi dosežki je poudaril seznam občin, kjer se izvajajo določila zaščitnega zakona, odobritev področja, na katerem veljajo določila vidne dvoje-

na, odobritev področja, na katerem veljajo določila vidne dvoje-



Jole Namor (foto DPD)

zičnosti, in dvojezično šolstvo v videmski pokrajini. Ostalo je še

veliko odprtih vprašanj, od vidne dvojezičnosti za ustanove, ki izvajajo javne storitve, do namembnosti Narodnega doma v Trstu in Trgovskega v Gorici. Lahko bi več zahtevali, vprašanje pa je, ali bi s tem tudi več dosegli. Sprejeti sklepi so bili ustrezni in odgovarjajo zakonu in niso povzročili posebnih negativnih odmevov. Brezigar se je zahvalil članom odbora za konstruktiven doprinos, državnim in deželnim organom ter uradom pa za vsestransko pomoč in sodelovanje. Na volitvah, ki so sledile odstopu Bojana Brezigarja, je bila za predsednico institucionalnega paritetnega odbora za probleme slovenske manjšine izvoljena časnikarka in kulturna delavka Jole Namor, ki je prejela široko podporo. Med utemeljitvami za izvolitev predstavnice iz videmske pokrajine je bilo poudarjeno, da se tudi s tem hoče dati večjo pozornost pokrajini, ki ima še nerešena številna vprašanja, od dvojezičnosti do gospodarstva in izseljevanja prebivalstva iz hribovitih predelov, kjer ni dela, v nižinske kraje videmske pokrajine.

DP

Pismo italijanskemu Ministru za šolstvo Čim prej naj bo obravnava zakonskega besedila

Tangi Louarn in Davyth Hicks sta v imenu evropske nevladne organiza-

mnenj učnega in neučnega osebja slovenskih šol ter staršev, formalno vložili sena-

to torej pismo, ki sta ga predstavnik Elen-a te dni poslala pristojnemu ministru Profumu. Louarn in Hicks poudarjata predvsem navezovanje na obveze Italije do mednarodnih pogodb, ki urejajo oz. ščitijo ustroj slovenskega šolstva. Omenjeno zakonsko besedilo – nadaljujeta podpisnika – je v skladu z vsemi mednarodnimi obveznostmi in predvideva nujno potrebne instrumente za zaščito in ohranitev specifične manjšinskega šolstva, ki je eno temeljnih predpostavk za ohranitev kulture in jezika vsake jezikovne in narodne skupnosti. "Zaradi tega je zelo pomembno, da bi italijanski parlament čim prej začel obravnavati zakon in zato je lahko ministru posredovanje ključnega pomena", pravita predstavnik organizacije ELEN, ki združuje evropske poslance v podporo manjšinskih pravic.



Tangi Louarn



Davyth Hicks

cije ELEN (European Language Equality Network), kateri pripadajo evropski poslanci, ki se zavzemajo za pravice manjšin, uradno podprla zakonski osnutek o slovenskem šolstvu, ki ga je pripravila Slovenska skupnost. Kot znano, so osnutek, ki je nastal ob upoštevanju zahtev Deželne šolskega urada pa tudi

torji SVP Pinzger, Thaler Auserhofer in Petrini ter senator stranke Union Valdotaie Fosson. Predlog stranke Slovenska skupnost je bil na dnevnem redu zadnje seje ELEN-a 9. maja 2012, na kateri so člani tudi odločili, da svojo podporo zakonskemu predlogu posredujejo italijanski vladi. Od

Povejmo na glas

Evropski človek ne mara Evrope?

Prav ob grški krizi, ki resno načenja Evropsko unijo, se človek vpraša, kako je mogoče, da se v vseh teh letih in celo desetletjih ni izoblikovala resnično trdna evropska zavest. Tista zavest, ki bi prav v času resnih preizkušenj in nevarnih pretresov lahko bila v veliko in nemara edino zares močno oporo. Namesto tega, kar je danes v Grčiji na dramatičen način na delu, pa osupljivo prepričanje, da je rešitev vseh problemov ravno v izstopu iz Evrope, ki da je osrednji razlog težav, ki so se zgrnile na nas. Radikalna leva grška stranka, ki se je od prejšnjih volitev pred tremi leti okrepila za skoraj štirinajst odstotkov glasov in je v teh trenutkih v bliskovitem vzponu, pridobiva moč točno s kazanjem krivca za poslabšanje življenjskih pogojev na Evropo, ki da le grobo jemlje in izkorišča in nič ne daje. Vse to ob strahovitem padcu dveh od nedavna najmočnejših strank, ki sta zaobjemali skoraj osemdeset odstotkov glasov, danes pa jih premoreta komaj trideset, ker pač zagovarjata Evropsko unijo. Toda grški primer sploh ni osamljen, saj je že kar nekaj časa bolj ali manj povsod v zraku vse večja kritičnost do skupne evropske hiše, ki da je kriva za sedanjo vse bolj napadalno in uničujočo krizo, medtem ko znaki zapiranja v državne prostore nekdanjih meja segajo daleč nazaj. Dovolj se je spomniti volitev za evropski parlament, ki so bile praktično v vseh državah zgolj priložnost za povsem notranje obračune, pri katerih je malokdo imel v mislih Evropo, pač pa le spre-

minjanje domačih političnih ravnotežij. Ob vsem tem se kar samo od sebe postavlja vprašanje, kaj pravzaprav misli evropski človek o Evropski uniji kot skupnem prostoru in o smislu tega prostora. Da tukaj stvari niso jasne in premalo trdno opredeljene, je na dlani, posebno v sedanjem času, ko potekajo procesi, ki spreminjajo podobo sveta. Globalizacija je obrabljena beseda, ki nikomur nič ne pove, toda dejstvo je, in to po mnenju uglednih izvedencev, da je postala vodilna sila finančni kapital, ki je že močnejši od politike in neusmiljeno izvaja svetovno poenotenje. Vse to se dogaja izjemno hitro in prvi odgovor je nedvomno v strnitvi manjših enot v večjo zvezo, kar je Evropska unija z evrom. Evropska unija je edina zmagovita poteza evropskih držav, namesto tega pa stopa v ospredje vse večja nejevolja prav do nje. Vse več je nostalgije po nekdanjih nacionalnih valutah, celo po zapiranju meja, kar je vse skupaj olje na ogenj krize, ki že grozi požgati šibkejšje. Kako je torej mogoče, da se evropski človek ni trdneje in z večjim zaupanjem oprijel enkratne zamisli, kar njegova skupna država zagotovo je? Zakaj se je prestrašil širine in se spet začel zapirati v svoje lokalne prostore? Kje so razlogi, da se je premalo odprl v prihodnost in se vse preveč ukvarjal s preteklostjo, njenimi zamerami in ranami? V tem trenutku bi moral osvojiti drugačno miselnost, kar pa se zelo težko zgodi. V veliki ogroženosti pa nemara vendar.

Janez Povše

POGOVOR Predsednik Lokalne akcijske skupine Kras Franc Fabec

"Filozofija LAS-a temelji na trajnostnem razvoju Krasa"

Lokalna akcijska skupina Kras (LAS Kras) je v začetku leta 2012 po dolgem čakalju na vse potrebne formalne akte končno prešla v operativno fazo, saj je bil v januarju imenovan tudi nov tričlanski upravni odbor, ki ga sestavljajo Franc Fabec (predsednik in predstavnik zasebnega sektorja za območje tržaške pokrajine), Miloš Čotar (podpredsednik in predstavnik zasebnega sektorja za območje goriške pokrajine) in Robi Starec (predstavnik javnega sektorja): ob upravnem odboru vodi LAS tudi njegov direktor Erik Švab.

Prvi rezultat dela upravnega odbora je bila priprava in objava 26. aprila letos v Deželnem uradnem listu prvega razpisa na podlagi osrednjega dokumenta LAS-a, to je Lokalnega razvojnega načrta (odslej Lrn), in sicer: "Razpis za odobritev pomoči za povečanje števila in prekvalifikacijo ležišč v strukturah, ki ponujajo nočitve z zajtrkom, in nepoklicnih strukturah, ki oddajajo sobe v najem". Gre za razpis, ki bo odprt 60 dni in zapade 25. junija 2012: ta predvideva posege, ki so namenjeni valorizaciji kraških zgradb v lasti posameznikov ali družin, povečanju števila ležišč na kraškem območju, ustvarjanju dodatnih prihodkov za družine in spodbujanju nepoklicne turistične nastanitvene zmogljivosti. Prvi razpis za bed&breakfast ima dotacijo 320.000 evrov, celoten znesek razpisov na podlagi Lrnja pa znaša 3 milijone evrov. Da bi izvedeli za ustroj in delovanje Lokalne akcijske skupine Kras, smo povabili na pogovor njenega predsednika, Franca Fabca.

LAS Kras - GAL Carso je javno-zasebni osebki, kot ga predvideva predpis Evropske unije (v celotni EU je približno 2000 LAS-ov, od tega kakih 200 v Italiji in 5 v FJK), in je odgovoren in pristojen za razvoj kraškega območja ter upravlja specifični sklad, ki ga predvideva evropski program Leader + v Načrtu za razvoj podeželja v posameznih regijah.

LAS Kras je neprofitna zadruga z omejeno odgovornostjo, ustanovljena po modelu, ki ga za LAS predvideva predpis Evropske unije. Subjekt sestavljata javni (50%) in zasebni (50%) kapital, kot narekuje regijski predpis v Načrtu za razvoj podeželja dežele FJK. LAS Kras zasleduje cilje in politiko, ki bo spodbujala integriran razvoj različnih ekonomskih, socialnih in poli-

tičnih stvarnosti, ki so prisotne na območju. Ustanovljen je bil 7. avgusta 2008 in ima v statutu določene cilje za uresničitev dejavnosti in pobud, ki bodo spodbujale razvoj, izboljšavo in ovrednotenje lokalnih virov ter tako spodbudile trajen in uravnotežen razvoj enovitega kraškega območja, tudi s pomočjo osnivanja in vodenja lokalnih, regionalnih, državnih in evropskih programov ter projektov. Kot že omenjeno, upravni odbor morajo vsaj v petdesetih odstotkih sestavljati ekonomski in družbeni osebki ter drugi predstavniki civilne družbe.

Kdo so torej partnerji pri tem načrtu?

Med javne ustanove sodijo tržaška in goriška pokrajina, šest občin na Tržaškem (Milje, Dolina, Trst, Repentabor, Zgonik, Devin-Nabrežina), šest pa na Goriškem (Tržič, Doberdob, Sovodnje ob Soči, Zagraj, Foljan, Sredpolje, Ronke). Zasebni partnerji pa so: Zadruga kraška banka (ZKB), Federacija neposrednih obdelovalcev Trst, Italijansko združenje kmetov - Pokrajina Gorica, Zveza kmetovalcev iz Trsta in Gorice (Confagricoltura Gorizia e Trieste), Deželna Kmečka zveza, Konzorcij za zaščito vin s kontroliranim poreklom Kras-Brda, Pripravljalni odbor za ovrednotenje mlečnih proizvodov MOJSIR, Pripravljalni odbor za ovrednotenje tržaškega ekstradeviškega oljčnega olja in Agrarna skupnost.

Osrednje smernice LAS-a so zbrane v t. i. Lokalnem razvojnem načrtu.

Ob nastanku LAS-a smo deželi FJK, to je ustanovi, ki posreduje evropska sredstva za delovanje LAS-ov, predstavili naš Lokalni razvojni načrt (Piano sviluppo locale). Gre za temeljito proučen gospodarsko-družbeni položaj tržaškega in goriškega Krasa. Na podlagi te študije smo določili smernice, z udejanjanjem katerih se bo ekonomski in socialni razvoj Krasa izboljšal.

Kdo je izdelal to študijo?

Študijo je po našem naročilu izdelalo podjetje Spazio verde iz Padove. Na podlagi izdelanega načrta je LAS predstavil deželi

vse aktivnosti, vredne evropskega financiranja.

LAS je nastal pred tremi leti. Kaj je bilo v tem času storjenega?

Glede na to, da je bil Lrn zamrznjen zaradi težav v zvezi z izplačili sredstev (te težave so bi-



Foto IG

le vezane ne samo na naš LAS, ampak tudi na državni aparat LAS-ov), smo se v tem obdobju vseeno predstavili kot pomemben akter in uresničili vrsto drugih načrtov izven Lrn.

Na primer?

S tržaško pokrajino smo se domeni za izvedbo študije o izvedljivosti celotne prekvalifikacije območja nekdanjega begunskega naselja na Padričah ter določili potrebe območja in prebitne vire financiranja, tako javnih kot zasebnih. Študija je bila izdelana in oddana decembra 2010 in je osnova za prihodnje dejavnosti pokrajine na tem območju in za predloge posodobitve Regulacijskega načrta Občine Trst, ki je sedaj v fazi izdelave. Obenem smo pripravili t. i. Masterplan Krasa. Projekt financira Dežela FJK: poverila ga je LAS-u Kras, ker ta subjekt najbolje predstavlja javno in zasebno socialno tkivo na Krasu. Izdelali smo analizo več kot 100 kmetijskih podjetij ter niz predlogov za projekte in posledično financiranje le-teh, ki bodo omogočili razvoj Krasa v prihodnje. Pomembno je bilo tudi sodelovanje s SDGZ in

Deželo FJK pri izdelavi študije ekonomskih dejavnikov za Načrt upravljanja zaščitenih območij Krasa, ki zadevajo t. i. sklop Natura 2000, ter sodelovanje na številnih delovnih omizjih in koordinacija rezultatov ter predlogov v skladu s tem, kar je predvideno v Masterplanu Krasa. Izvedli smo tudi sodelovanje pri projektih čezmejnega in mednarodnega sodelovanja s pridobitvijo dodatnih evropskih finančnih sredstev (v zvezi s projekto-ma Kras-Carso in Sigma 2).

Na podlagi teh projektov bo imel LAS Kras v prihodnjih letih prihodke in dodatna finančna sredstva v skupni vrednosti več kot 335.000 evrov.

Končno je letos Lrn prišel v operativno fazo. Na spletni strani je objavljen razpis za projekt Bad&Breakfast. Ali so besedila ostalih razpisov že dostopna na internetu?

Niso, saj morajo posamezne organizacije najprej odobriti, nato je besedilo objavljeno na Uradnem deželnem biltenu. Šele nato lahko razpise promoviramo. Na spletni strani je vsekakor objavljeno besedilo Lrn, ki vsebuje vse smernice, na podlagi katerih bodo raz-

pisani osnovani.

Ali bi nam lahko te smernice na kratko predstavili?

Osrednja tema Lrn-a je trajnostni podeželski turizem, ki bo privabljal turiste iz bližnjih mestnih središč in s širšega območja zaradi številnih kulturnih, zgodovinskih, okoljskih, krajinskih in kmetijskih virov, ki so na voljo, in na ta način omogočal razvoj ženskega podjetništva in mladih podjetnikov, kar bi zagotovilo potrebno generacijsko zamenjavo. Na podlagi teh tematik se razvijajo dejanski ukrepi Lrn-ja in modeli turističnih kapacitet, ki temeljijo na izkoriščanju obstoječih nepremičnin, ki so v lasti družin, oz. družine s temi razpolagajo, in se umeščajo v socialno tkivo vasi v obliki oddajanja sob v najem; kulturne in rekreacijske pobude, ki bi izboljšale kakovost življenja podeželskega prebivalstva ter bile del turistične ponudbe na območju; ekonomske dejavnosti v primarnem in sekundarnem sektorju, ki jih tesno povezuje pravo izkoriščanje virov in zgodovina tega območja; obenem tudi omogočanje razvoja strategije "območnega marketinga", s katerim bi lahko sinergično

izkoriščali turistično gibanje in prispevali k porastu in kvalifikaciji turizma; pa še demonstracijski projekti za skrb in ovrednotenje podeželske krajine. Podrobnejše informacije lahko zainteresirani dobijo na spletni strani www.galcarso.eu ali www.laskras.eu.

Tovrstne ustanove obstajajo v Evropi že najmanj dve desetletji. V deželi FJK je vaš LAS najmlajši: je to prednost ali ovira?

Če sem odkrit, moram zaupati, da nam je 'naša mladost' omogočila, da smo vnaprej poznali problematiko ostalih sorodnih ustanov in se posledično izognili številnim problemom organizacijske narave. Ostali LAS-i imajo namreč visoke upravljalske stroške. Tako smo se od samega začetka odločili, da tovrstne postavke ne bodo bremenili našega proračuna.

Kakšen je odnos dežele do LAS-a Kras?

Glede na to, da so nekateri LAS-i v teh letih zaradi prej omenjenih stroškov delovali pomanjkljivo, je bil predsednik deželne uprave Tondo do teh ustanov skeptičen, menda je imel celo odklonilen odnos. Stvari so se krepko spremenile takrat, ko smo zadevo speljali do zadnje faze. Predsednik Tondo je naposled spustil operativizacijo postopkov. S političnega vidika so bili zato odnosi sprva hladni, z deželnimi uradi pa, ki dejansko operativno spremljajo LAS, so bili že od samega začetka dobri: ob strani so nam bili pri reševanju nešteti birokratskih vzolov, ki jih zakonodaja predvideva.

Najkasneje do leta 2014 bo treba uporabiti nakazana finančna sredstva. Ali bo mogoče to storiti v dokaj kratkem razdobju?

Letošnje obdobje bo namenjeno predvsem udejanjanju razpisov: v prihodnjih dveh letih pa bomo vse razpise pripeljali do dokončne uresničitve. Res je, da nam čaka veliko dela. Ob strani nas je oseba, ki skrbi za administrativne zadeve. V kratkem bomo oddali tudi razpis za službenca, ki bo spremljal izključno evropske projekte, saj se naš LAS ukvarja ne samo z Lrn, ampak tudi z že omenjeno celotno dejavnostjo, ki zadevajo razvoj kraškega področja na Tržaškem in Goriškem.

Ali so projekti LAS-a namenjeni pretežno nekaterim gospodarskim sektorjem, denimo kmetijskemu?

Sploh ne. LAS je dejansko razvojna agencija, ki deluje na podlagi prizadevanj javnih in zasebnih ustanov. Končni uporabnik LAS-a je celotni, ponavljam celotni, gospodarski sektor Krasa.

Kako pa bodo določeni načrti Lrn usklajeni s krajevnimi naravovarstvenimi vinkulacijami Sic in Zps?

Poudaril bi najprej tole: cone Sic in Zps otežujejo razvoj kmetij-

skega delovanja na Krasu, saj podaljšujejo birokratsko pot zainteresiranih: namesto enega dokumenta jih mora lastnik zemljišča predložiti - denimo - dvajset. Če se pa vrnemo k Lrnju: investicije na podlagi tega dokumenta zadevajo splošni gospodarski razvoj na Krasu. Promocijo svoje dejavnosti bodo lahko koristili v enaki meri kmetovalec ali obrtnik ali pa oseba, dejavna v turističnem sektorju.

Lokalna akcijska skupina Kras je namreč zaradi dolgega začetnega pripravljalnega obdobja še dokaj nepoznana struktura. Ali bo upravni odbor prirejal informacijska srečanja, da bi med zainteresiranimi gospodarskimi dejavniki na Krasu širil razvojne prednosti te strukture?

Dejansko smo to pred nedavnim že začeli s srečanjem v goriški pokrajini na informativnem središču Gradina v Doberdolu in na sedežu Sklada Mitja Čuk na Opčinah (v samem posolopju deluje naša upravna izpostava), kjer smo predstavili razpis za načrt Bad&Breakfast. Res pa je, da nas javnost še ni spoznala preprosto zato, ker do danes nismo bili še 'operativni'. Verjamem, da bomo v kratkem postali prepoznavni: LAS je namreč ustanova, ki bo imela na razpolago dokajšnjo vsoto denarja, ki ga bo vložila v razvoj kraškega območja obeh pokrajin. Ta vidik je vse prej kot zanemarljiv...

Kako bi kot predsednik LAS-a apeliral na kraške gospodarske akterje, naj se zglasijo pri vaši organizaciji?

Predvsem z željo, da bi z gospodarskimi dejavniki na Krasu imeli nenehno iskreno soočnje, s katerim bi še bolj temeljito evidentirali ekonomske potrebe kraškega območja. Škoda bi bilo, da bi nespametno izkoristili tako vsoto denarja. Naš Lrn je za razliko od ostalih v deželi drugačen. Naš programski dokument ne vlaga denar v aktivnosti posameznih podjetij: dežela je bila presenečena nad dejstvom, da smo se mi raje odločili za splošno promocijo ozemlja, za valorizacijo krajine, za ovrednotenje turistične prepoznavnosti Krasa. Gre preprosto za izbere, ki imajo pozitivne trajnostne učinke. Želeli smo tako sprožiti sistemsko razvojno filozofijo, ki se bo ohranila tudi potem, ko bo LAS končal svojo nalogo.

Kakšna bo usoda LAS-a po letu 2014?

Ni nam znano, v kašno smer bo krenila evropska agrarna politika v prihodnjem obdobju. LAS Kras se bo moral po tem programskem obdobju, ko bo konkretiziral svojo dejavnost in bo naposled dejansko ukinja, vsekakor ohraniti kot razvojna agencija. Prav zato smo veliko znanja v teh letih ob programiranju Lrn-a investirali predvsem v snovanje evropskih načrtov.

Igor Gregori

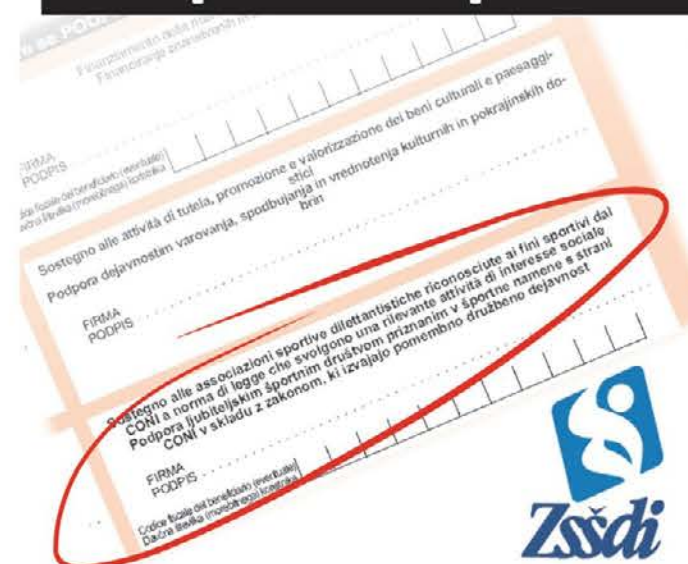
Prispevek "petih tisočink" davka Irpef za športna društva

Tudi z letošnjo davčno prijavo (obr. 730 ali Unico fizične osebe) lahko namenite 5 promilov davka Irpef amaterskemu športnemu društvu. Dovolj je, da v prilogi B obrazca 730 ali prilogi C obrazca Unico v oddelku »Izbira za namenitev petih tisočink davka Irpef« v spodnjem levem okencu vpišete davčno številko (codice fiscale) društva, kateremu nameravate nameniti prispevek in se podpišete.

00794360321 - AKK Bor
00793610320 - OAŠD Bor
90040070329 - SK Brdina
80020250322 - AŠD Breg
80019130329 - JK Čupa
80019300328 - SK Devin
80003980317 - AŠZ Dom
80023700323 - AŠZ Gaja
80003840313 - AŠD Juventina

80020460327 - ŠD Kontovel
00744160326 - NK Kras Repen
80020230324 - AŠK Kras
80020260321 - AŠD Mladina
81003050317 - AŠZ Mladost
80020240323 - AŠD Polet
80019490327 - NK Primorje
80020450328 - TPK Sirena
80022270328 - AŠZ Sloga

91000910314 - ŠZ Soča
80018770323 - AŠD Sokol
80004020311 - AŠD Sovodnje
80004000313 - SPDG
80022480323 - SPDT
80003940311 - AKŠD Vipava



60. obletnica tednika Družina

“Oznanjati hočemo besedo odrešenja!”

V četrtek, 17. maja 2012, je bila v ljubljanski stolni cerkvi sv. Nikolaja zahvalna sveta maša za 60 let izhajanja slovenskega katoliškega tednika Družina, ki jo je z drugimi slovenskimi škofi daroval ljubljanski nadškof metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference msgr. dr. Anton Stres.

Zgodovina izhajanja tednika Družina

Slovenski katoliški tednik Družina od maja 1952 izhaja kot verski list tedanje apostolske administrature za Goriško. Njen ustanovitelj in izdajatelj je bil apostolski administrator dr. Mihael Toroš.

V letu 1952 je bil pritisk komunistične oblasti na Cerkev najhujši in tudi uredništvo se je ukvarjalo s težkimi administrativnimi in gmotnimi ovirami (npr. t. i. “pomankanje” papirja). Prva naklada je bila v 15.000 izvodih, z vsako naslednjo številko pa je narasla. Družina je takrat izhajala kot štirinajstnevnik. Administrativno omejevanje naklade je trajalo do leta 1962, ko je Družina dosegla 56.000 izvodov. V letih med 1956 in 1961 je zaradi političnega pritiska izhajala le kot mesečnik. Od leta 1962 pa spet kot štirinajstnevnik.

Dne 20. maja 1965 je apostolski administrator za slovensko Primorje (pozneje koprsko škofijo)

škof dr. Janez Jenko Družino zaupal vsem trem slovenskim ordinarijem; takrat je tudi formalno postala glasilo vseh slovenskih škofij. To je bil čas ureditev diplomatskih odnosov med SFRJ



Msgr. Franci Petrič

in Svetim sedežem, zato je postal pritisk komunistične oblasti ohlapnejši, naklada pa je zaradi vse bolj pestre in obširne vsebine strojno rasla (leta 1966 Družina prvič izide v 100.000 izvodih). Vsebinsko, ki je bila dotlej pretežno omejena na nabožne članke, pridige in kvečjemu domoljubne spise, je svojim bralcem začela širiti obzorje s poročili o dogodkih v Cerkev doma in po svetu. To je doba pomladne rasti in bujnega razcveta, ki se kaže v rekordnih nakladah. V letu 1971 je štela 130.000, za Božič 1971 pa celo rekordnih 147.000 izvodov. Januarja 1973 je začela Družina izhajati kot tednik.

Konec sedemdesetih in na začetku osemdesetih let je Družina s

svojim pisanjem vztrajno odpirala pereča vprašanja in v javnosti širila kritično misel. Posebej se je angažirala v prizadevanjih za pravice katoličanov in verujočih v socialistični družbi: vprašanja uradne ateistične vzgoje v šolah, praznovanje Božiča kot dela prostega dne, pravice vernih v javnih zavodih (duhovna oskrba v zaporih, bolnišnicah, domovih za ostarele), demokratizacija družbe idr. Ob uvedbi demokracije leta 1990 je Družina podpirala osamosvajanje slovenske države.

Družina sedemdesetih in osemdesetih let je, kot je dejal dr. Drago Klemenčič, “kazalec svoboščin pri nas”. Tudi policijska zaslišanja, preiskave prostorov uredništva in sodno preganjanje takratnih urednikov ni vzel po guma, da ne bi ostali kritični spremljevalci družbenih dogajanj. Zaradi zavzemanja za pravice vernih v družbi je bila Družina 26. januarja 1975 zaplenjena. S hvaležnostjo se spominjajo prvega urednika dr. Jožeta Premrova, pa tudi ostalih nekdanjih urednikov: dr. Ivana Merlaka, dr. Draga Klemenčiča, dr. Janeza Grila in pokojnega Frančka Križnika.

Družina danes

Družina se je v 60. letih obstoja iz verskega tednika z omejenim številom strani razvila v kakovosten tednik, ki redno izhaja na 32 straneh. Tudi tehnično je dosegla napredek, saj že od leta 1998 redno izhaja v barvah. Nekoč je pri Družini delalo majhno število

lo ljudi (urednik, lektor in računovodja), danes pa ima v uredništvu zaposlenih dvanajst novinarjev in tehnično osebje. Letno izide 52 števil, ob posebnih priložnostih pa tudi izredna številka. Vsaka številka ima nad trideset rednih sodelavcev in več deset občasnih piscev, ki poročajo o življenju posameznih župnij in skupnosti.

Družina je vsebinsko zasnovana kot katoliški tednik, ki redno poroča o življenju Cerkev doma in v svetu ter se hkrati ukvarja z vsemi vprašanji, ki zadevajo sodobnega človeka. Z demokracijo se je prostor svobode razširil, zato kot katoliški časopis obravnava vso vprašanja, ki zanimajo

današnjega Slovenca – od kulture in politike, do umetnosti, prostega časa ter tudi športa. Posebno pozornost namenjamo evangelizaciji mladih.

Slovenskemu človeku hočemo oznanjati besedo odrešenja. Naše poslanstvo je povezovati krajevno občestvo Cerkev na Slovenskem z vesoljno Cerkvijo, širiti obzorja, odgovarjati na duhovne, verske, kulturne, narodnostne pa tudi politične potrebe vernega človeka. Z vstopom v jubilejno leto smo 18. maja 2011 dali tedniku novo zunanjo podobo. Vsebinsko je danes Družina obogatena še z različnimi prilogami, kot so: Naša družina (namenjena družini in vzgoji), Kažipot

(medijska priloga), Slovenski čas (priloga za družbo in kulturo), Berem bereš (knjige in založniška dejavnost) ter Vodnik po duhovnih vajah.

Ob jubileju je 13. maja 2012 izšla tudi posebna priloga, kjer je predstavljen časopis, njegovi novinarji, sodelavci, dopisniki in bralci. Jubilej bomo sklenili v soboto, 2. junija 2012, z romanjem zvestih naročnikov na Sveto Goro, kjer je na cerkvi zanimiv napis: Jaz pa stojim na gori kakor prej. Družina prinaša slovenskemu človeku oznanilo Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ ter želi ostati svetilnik vere in ljubezni do Cerkev in slovenskega naroda.

Zahvalna maša v Strunjanu

Gospod odpira oči slepim

V soboto, 19. maja, je bilo vseslovensko srečanje slepih in slabovidnih Slovencev v cerkvi Marijinega prikazanja v Strunjanu. V tem božjepotnem kraju se je zbralo veliko slepih in slabovidnih, njihovih domačih in spremljevalcev, pomočnikov, tudi sodelavcev Karitas. Osrednji del srečanja je bila zahvalna maša, pri kateri so se slepi in slabovidni želeli zahvaliti vsem, ki jim pomagajo hoditi skozi življenje.

Sveto mašo je daroval koprski škof Metod Pirih, ki je izrazil veselje, da so si slepi in slabovidni izbrali za letošnji romarski kraj prav cerkev Strunjske Marije, saj letos samostan praznuje 500-

letnico Marijinega prikazanja. Med drugim je škof dejal: “Veliko je ljudi okrog vas, po katerih vam Jezus podarja svojo ljubezen, kajti Gospod odpira oči slepim, Gospod dviga potrte, Gospod ljubi pravične (ps 146). Če ste prikrajšani za vid, gotovo imate druge sposobnosti. Hujša od telesne slepote je slepota duha. Prepričanje, da Bog le ni zgolj informacija, temveč vera, ki spreminja naše življenje. Ta je kljub telesni slepoti luč, ki nas usmerja, kako živeti. Verovati ni način mišljenja, temveč način življenja”. Posebej doživeto in brezhibno organizirano je bilo sodelovanje pri sveti maši. Vse prošnje so bile hkrati tudi zahvale. Že spremstvo pomočnikov in spremljevalcev je bilo zunanji dokaz sožitja, zato je še posebej dobila smisel prošnja enega od sodelujočih, saj nas je spomnil na leto socialne pravičnosti, ki naj oplemeniti Cerkev na Slovenskem, da bo vi-

dela s srcem in še bolj zavzeto skrbela za slepe in slabovidne. Gospa Marinka Drinovec se je še posebej zahvalila trem soščolcem: p. Niku Žvoklju za gostoljubje, br. Mihi Sekolovniku, ki že 10 let skrbi za njihovo duhovno rast, in p. Ivanu Rampretu, ki utira nova pota med dobre ljudi. Zahvale je bil deležen tudi mag. Božo Rustja, ker preizkušene brate in sestre že vrsto let predstavlja v reviji Ognjišče.

Predsednik Zveze društev slepih

bobičev do fužijev s tartufi, pa mnogo sladkarij in tudi refoška ni manjkalo. Po dobrem obedu pa še vzpon do križa, ki se dviga visoko in od koder sega pogled daleč na morje.

Ko sem se z avtobusom vračala skupaj z romarji iz severnega dela Primorske proti domu, sem se dobesedno oddahnila, kajti še nikoli nisem bila “na prvem sedežu” take skupine. Moram priznati, malo me je bilo strah, kako povedati stvari, ki so ljudem, ki vidijo, samoumevne. Irena, slepo dekletko, ki je kljub slepoti končala fakulteto in živi sama v stanovanju, me je podučila, da



Po dveletni intenzivni pripravi je v nedeljo, 13. maja, v cerkvi sv. Ivana v Gorici pet goriških deklic in fantek doživelo višek srečanja z Jezusom. Ker je bila prava resna, je tudi praznik prinesel globoko doživetje. Sašo, Ano, Petro, Natelie, Angelico in Nicole je pripravljala katehistinja Ani Saksida, za glasbeni del

so poskrbele Katerina Ferletič, Michela De Castro in Marta Lombardi. Župnik je tik pred obhajilom otroke pozval, naj v življenje gledajo predvsem s srcem, ker bodo vedno videli bistveno. Otroci so lepo pripravili in prebrali prošnje, zahvale, uvod v očenaš in mir. Iz ozadja so jih podprli tudi starši.

Vseslovensko srečanje mladih “Diagnoza kristjan” v Ljubljani

Čas za razmislek kot pogoj aktivnega udejstvovanja

Mladi prevzemamo odgovornost družbe in prihodnosti na lastna ramena, kar zahteva veliko poguma, predvsem pa opremljenosti: z znanjem, zavestjo in vrednotami. Drugega vseslovenskega srečanja mladih kristjanov *Diagnoza kristjan*, ki ga je organizirala civilna iniciativa Prebudimo Slovenijo v Zavodu sv. Stanislava v ljubljanskem šentvidu minuli teden, je pokazala, da nam ni vseeno. Udeležili smo se ga tudi predstavniki iz Tržaške in Goriške. Spregovorili smo o odgo-

vornosti in izzivih, ki nas čakajo. Bogat popoldanski spored je uvel del kratak dokumentarni kolaž o skrbi vzbujajočih težnjah zahodne kulture, ki se tudi v Sloveniji utaplja v narcizmu, individualizmu, izgubljenosti otrok, preobilnosti, antidepresivih, v apatiji in upadu radovednosti ter osvoboditvi od (krščanskih) avtoritet, paradigem, vrednotnih sistemov. Ali je vsesplošni razvoj povečal tudi stopnjo sreče zahodnega človeka, ni potrebno veliko debatirati: dokazov za negativen odgovor je, žal, dovolj.

O tem je prepričan tudi absolut teologije Sebastjan Magdič, ki terapijo za zapornitev praznine v samooklicani odprti družbi vidi v nuji javne besede kristjana, s katero povrniti ravnotežje človečanskosti ter ustvariti nove ideale za skupno krščansko zavest. Navdušenje prisotnih je doživel monolog gledališkega igralca Gregorja Čušina, ki zna edinstveno spojiti sproščen nasmeš z globokim eksistencialnim razmišljanjem. Stanje slovenske družbe je prebredel po dolgem in počez. Nagovor političnim eli-

tam in civilnemu človeku ne more onkraj moralnosti, saj lahko svet spremeni samo, če spremenimo najprej sebe. Navdušenju nad Čušinovo deklaracijo je sledil zanimiv pogovor mlade Urške Makovec s premišljenimi sporočili Jožeta Možine, zgodovinarja in novinarja

državne televizije, ki smo ga nazadnje občudovali v dokumentarnem delu o misijonarju Pedru Opeki, v Argentini rojenem Slovincu, ki že skoraj štirideset let rešuje krizno situacijo na Madagaskarju s socialnim čudežem vasi Akamasoa – Dobri prijatelji. Možina se je v prijetnem

kramljanju dotaknil cerkvene institucionalne hierarhije, vzgoje, javne prisotnosti kristjanov in osebne drže do vere, kakor tudi izkušnji, ki jih je doživel predvsem v Afriki. “Koliko se lahko od njihovega odnosa do življenja in vere naučimo Zahodnjaki”, pravi. “Malgaši, ki ne vedo, kaj bodo jedli jutri, te pospremijo z nasmehom in življenjsko radostjo, ki smo jo pri nas kljub dragim avtomobilom in jahtam že zdavnaj izgubili”.

Veliko število mladih duš sta pozdravila tudi dr. Roman Globokar, direktor Zavoda sv. Stanislava, ter predsednik civilne iniciative Prebudimo Slovenijo Jože Strgar, ob spremstvu glasbenih prispevkov pa smo se lahko ob koncu sproščeno pogovorili in spoznali. Kmalu se spet srečamo!

Jernej Šček



Potovanje na Sicilijo z Novim glasom (1)

Slikovito razkošje

Letos smo z Novim glasom odpotovali na Sicilijo. Sedemdnevno potovanje je bilo lepo, prijetno in sončno. Začeli smo v petek, 20. aprila, z jutranjim poletom z beneškega letališča. Še prej nas je udoben avtobus zbral na Opčinah, v Sesslanu in Gorici ter odpeljal v Benetke. Sicilija vedno privlači zaradi sredozemske lege in podnebja ter zaradi zgodovinskih in umetniških zanimivosti. Letalo je pristalo na letališču Catanii.

Sicilija je otok s površino nad 25.000 kvadratnih kilometrov in ima skoro pet milijonov prebivalcev. Njena prazgodovina sega v 8. ali 9. tisočletje pred Kr., kot dokazujejo prve človeške naselbine. V preteklosti so se naselili Feničani kot pomorščaki in trgovci, nato Grki, Siculi, ki so dali ime otoku, Bizantinci in Arabci.

Mesto Catania so v 8. stoletju pred Kr. ustanovili Siculii. Nad mestom se dviga delujoči ognjenik Etna, ki je leta 1669 popolnoma zasul mesto; Catania je prizadel tudi rušilni potres leta 1693, ki ga je občutila vsa Sicilija. Skoro vse stavbe so bile uničene, tako palače kot tudi cerkve. Vse so obnovili v baročnem slogu, od normanske arhitekture je ostalo le nekaj stavb in spomenikov.

Že prvi dan po kosilu smo se odpravili na ogled Catanie. Po elegantni ulici, kjer so številne lepe trgovine in lokali, smo prišli do Slonovega vodnjaka, ki nekako simbolizira mesto kot mogočno in slovito. Lep pogled nudi mogočna stolna cerkev sv. Agate mučenke, ki je tudi glavna zavetnica Catanie. Stolnica je bila po potresu leta 1693 zgrajena v

baročnem slogu. V notranjosti je nekaj stebrov in lin iz prejšnje cerkve, ki je bila zgrajena v normanskem slogu. Praznik sv. Agate obhajajo od 3. do 5. februarja vsako leto, vključen je v seznam UNESCO zaradi antropoloških, kulturnih in izvornih sicilijanskih prvin.

Mogočna stavba je tudi sedanjí sedež občine, kjer smo po naključju srečali tudi župana, ki nas je vprašal, od kod smo. Seveda je dejal, da pozna Trst in Italijane, neka gospa iz naše skupine pa je pripomnila, da smo Slovenci iz Trsta in Gorice, nato je župan takoj odšel, verjetno mu ni



Noto - katedrala (foto Alojz Hlede)

bila preveč všeč njena pripomba. Na istem trgu je stavba nekdanjega semenišča in ne daleč tudi nekdanji benediktinski samostan, v katerem naj bi bilo le sedem menihov. Nekoč jih je bilo kakih sto. Prenočili smo v hotelu v Acireale blizu morja. Naslednji dan se je začelo pravo



Siracusa - grški amfiteater (foto Alojz Hlede)

potovanje. Najprej smo se odpeljali v Noto, slikovito mesto v globeli iblejske planote, ki je bilo zaradi hribovja zaščiten pred vdori Grkov in Saracenov. Mesto imenujejo tudi "skalnatí vrt"; vse

nas je presenetila. Mladi fantje s tretjega sveta so nam ponujali poceni dežnike. Po vseh mestih je veliko priseljencev iz Tunizije, Maroka, Indije in Afrike. Edinole v Sirakuzi nas je zajela ploha, nato smo imeli vse dni lepo sončno vreme. Ogleдали smo si arheološki park Neapolis; ravnokar so ga urejali in pripravljali za poletne prireditve; občudovali smo zlasti zelo akustičen amfiteater. Na najvišjem delu otoka Ortigia stoji katedrala, posvečena sv. Luciji mučenki iz začetka 4. stoletja. Lep je ta del mesta, ki je samo za pešce. Nismo pozabili obiskati niti bazilike oz. svetišča Solzne Device Marije. Bil je 29. avgusta 1953, ko se je v preprosti družini Angela in Antonine Iannuso začel solziti majhen porcelanast odlitek, ki je prikazoval Marijino brezmadežno Srce. Žena je prestajala težko nosečnost, z možem je prosila Devico Marijo za pomoč. Štiri dni se je Marija jokala. Zgodilo so se številni čudeži. Nato so zgradili mogočno baziliko v obliki stožca, ki ponazarja veliko solzo. Tudi tukaj so mogočne stavbe na trgu Sv. Lucije.

/ dalje
JMPrikazovanje Marije žanjice zamejski Slovenki Tereziji Duš
"Posvečujte Gospodovo ime!"

V soboto, 8. septembra 1855, na dan spomina Marijinega rojstva, ki je bil takrat še obvezni praznik, je



Cerkvica posvečena Mariji žanjici - iz zgbanke Santa Maria di Porzus. Madone de Sesule, ki jo je prejšnje leto 2011 sestavil rektor cerkve v Porzusu pri Čedadu Don Vittorini

mater skoraj desetletne Terezije Duš zaskrbelo, kako nahriniti domačo živino, ki je zaradi nedeljskega počitka ne bi smeli gnati na pašo, in je zato hčerkici naročila, naj gre na travnik, ki se je razprostiral malo pod njihovo vasjo Porzus, in s srpom požanje dovolj trave za dva dni. Ko ji je hčerkica omenila, da se ob praznikih tako delo ne bi smelo opravljati, ji je mati odgovorila, da mora tudi ona kuhati in vse pripravljati za jedi na praznične dni, je Rezika takoj ubogala in šla na planoto žet. Komaj je prišla na travnik, ji je nekdo vzel iz roke srp, in ko je dvignila oči, je zagledala lepo gospi z njenim srpom v njeni roki, ki ji je "po naše" rekla, da se ob praznikih te stvari ne smejo delati. Brž ko ji je Rezika odgovorila, da ji je mama

to naročila, se je Gospa sklonila, požela eno prgišče trave in ji ga dala, rekoč: "Vzemi to, bo kar dovolj". Potem je nadaljevala: "Povej vsem, naj posvečujemo Gospodovo ime, naj ne preklinjajo, ker tako žalijo mojega Sina in žalostijo moje materinsko Srce. Reci jim tudi, naj se postijo zapovedane postne dni". Ko se je vrnila domov, je svoji mami vse povedala. Ta ji spočetka ni dosti verjela, toda potem, ko je opazila, da je tisto malo trave bilo kar dovolj za tri dni, jo je to zelo presunilo.

Novica o tem, kar se je dogodilo Reziki, se je hitro širila, toda vaščani so ostali malce skeptični in jo nagovarjali, naj prosí Marijo, da ji vse potrdi s kakšnim zunanjim znakom. Ko so čez dva tedna popoldne bili vsi zbrani v župnijski cerkvi, da zmolijo rožni venec, se je Rezika znova prikazala Marija pri glavnem oltarju. Rezika je takoj vstala in se obrnjena k drugim deklicam v prvih klopih na glas rekla: "Tam pri oltarju in in me vabi k sebi". Deklice so jo porivale naprej in jo bodrile, naj od Marije, ki je one niso videle, izprosi kakšno znamenje. Potem so opazile, da premika ustnice in govori neslišno z Marijo, nato vs-

tane in se napoti domov. Rezika je potem drugim dekletom povedala, da jo je Marija del poti spremljala ter ji na zunanjo stran leve roke vtisnila tri cm velik križec, ves bleščeč kot zlato. Ko ga je potem drgnila in skušala izbristati, se ji to ni posrečilo. Marija se ji je še enkrat malo pozneje prikazala in ji razodela neko tajnost, ki je pa ni smela nikomur razkriti.

Kmalu zatem se je med vaščani pričela širiti huda nalezljiva bolezen kolera, kateri so podlegli tudi Rezikini starši, Jožef in Katarina. Zbolela je tudi Rezika, ne za kolero, ampak za pljučno jetiko. Ko je zanjo izvedel sveti Alojzij Scrosoppi, jo je leta 1856 sprejel v svojo sirotišnico v Vidmu, kjer je v štirih letih vsaj delno okrevala. Leta 1867 je vstopila v družbo sester Božje Previdnosti,



Skupina slovenskih romarjev s p. Cirilom Čargo na sredi

ki jih je tudi ustanovil p. Alojzij, in naslednje leto si je naredila redovno obleko in ime Marije Hozane. Gospod jo je vzel k sebi 16. avgusta 1870. Znamenje križa na levi roki, ki ga je ves čas skrb-

no prekrivala, je med njeno boleznijo postalo rdečkasto, po smrti belo. Sestre so ga poljubljale kot svetinjno.

O vseh teh dogodkih so se ohranili zapiski, ki jih je že nekaj let pozneje zapisal Ivan Grimac, sorodnik Rezikine mame Katarine Grimac, in potrdil Rezikin mlajši brat, ki je bil navzoč pri prikazovanjih. Ivan se je tudi že leta 1885 odločil, da na travniku prvega prikazovanja zgradi malo kapelico v nišo. Ta je bila leta 1913 dograjena v cerkvi, v kateri so v slabi latinščini napisali: "Sveta Terezija, prosí za nas. Na tem kraju je videvala Kristusovo Mater. Ko se je tu znašla, ji je Božja Mati govorila in vsem nekaj priporočila".

Leta 2011 pa je začel Slovence navduševati za romanja k Mariji žanjici, ki bi jo v koroškem dialektu lahko imenovali tudi "s sesuljico", p. Ciril Čarga (Ciarga), Vincencijev misijonar, ki se je iz Kanade vrnil domov. On je tudi nakazal, da se romarji lahko o

vsem informirajo pri g. Dioniziju Matevčiču (Matevcigu), višarskem rektorju (tel. +39 0428 63006), ali pri njem (tel.: +39 0432 505 637).
P. Bruno Korošak

Prisilna "hibernacija"
Včasih se je treba ustaviti

V nedeljo zvečer sva se z možem zatopila v zanimivo oddajo o živalih na vrhu. Med drugim sva slišala, kje in kako jež hibernira. Izraz (ki je opredeljeval jezevo zimsko spanje) mi je ostal v spominu, ker ga bolj poznam iz računalniškega sveta. Tam sicer pomeni izklop računalnika v stanje mirovanja, saj se ne popolnoma izklopi, ampak si zapomni trenutno stanje. Prav mirno pa bi ta izraz lahko uporabila zase za pretekli slab mesec in pol. Sem na neki način hibernirala. K temu me je pripravila lastna nerodnost med hojo oz. tekom. Premalo dvigneš nogo, se spotakneš... in sledijo obupne bolečine in slikanje in strogo mirovanje roke in trije tedni fizioterapije. In ves čas nad tabo visi: "Ja, gospa, ene tri mesece bo trajalo, če bo po sreči". Priznam, da tega najprej nisem hotela niti slišati. To se meni ne dogaja!

Gotovo so se zmotili! To je samo udarec. Naslednji dan sem si doma 'sesula' še očala... Ko sem zagledala zdrobljeno steklo, me je prešinilo: "OK, Bog, očitno mi želiš nekaj konkretnega sporočiti!" Ko sva se o tem pogovarjali s sodelavko naše župnijske Karitas, mi je rekla: "Kaj drugega neki, drago dekle, kot da se malo USTAVI!" Pa nisem hotela slišati kaj dosti... Hvala Bogu, imam modro zdravnico, ki me ob določiti zdravljenja ni poskušala kaj dosti besedno prepričevati, samo tri preproste vaje mi je naročila izvesti vpricho nje, pa sem iz prve roke lahko videla, da je moja rama praktično negibljiva. Šele takrat - po dobrih dveh tednih - sem se sprijaznila, da moram svoje napore preusmeriti od samopomilovanja k okrevanju. Vse svoje moči sem morala usmeriti v razgibavanje do meje bolečine. To pomeni, da moraš svojo bolečino sprejeti, jo prepoznati in ne preprosto prezreti. Marsikdaj smo nagljeni k temu, da bolečino preprosto prezremo. Je nočemo občutiti in jo ozavestiti, ker bi morali začeti z reševanjem njenega vzroka. Občutiti, kaj in kje boli, je pravzaprav prva stopnja okre-



vanja. Pa naj gre za telesne, duševne ali duhovne bolečine. Sprožilec občutenja bolečine je pravzaprav drugotnega pomena. Pri meni je bil nesrečen padec. Pri kom drugem je neki dogodek, ki si mu priča, čeprav nisi nič storil. Pri tretjem je to lahko nekaj, s čimer ne najdeš najprej nobene povezave. Ampak že dejstvo, da ti je povzročilo bolečino, pomeni, da je to zate nekaj pomembnega. Pred leti sem si zapisala neki citat znane ameriške voditeljice pogovornih oddaj, ko je opisovala, kaj je intucija: "Bog ti najprej pihne v uho, potem ti vrže kamenček, nazadnje pa vate vrže - skalo". V času svojega "hiberniranja" sem se med drugim ponovno posvetila pisanju dnevnika, saj sem imela občutek, da moram nekam spraviti svojo tesnobo in strah ob počasnosti okrevanja in skrbi, kaj bo... Spoznala sem, da mi je Bog že velikokrat

pihnjal na uho, ko sem se počutila utrujena in izčrpana, pa se nisem znala upočasniti. Tudi kakšen kamenček je vrgel pred tem dogodkom, ko sem se po kakšnem "norem" tednu spraševala, koliko časa bo še šlo v takem tempu... Upam, da je bil ta nesrečni padec skala. Pravzaprav sem hvaležna zanj. In hvalim Boga, da je bilo samo to. Zdaj je vse mimo: tempo se navzven ni čisto nič upočasnilo. Moje življenje se ni veliko spremenilo. Samo nekaj preprostih detajlov. Telovaditi moram, kar je že tako ali tako priporočljivo. In moja jutranja, večerna molitev in čas za premišljevanje in načrtovanje so dobili nov pomen. Sta moj čas, ki si ga ne pustim vzeti. Pa je še vedno vse narejeno. Pred tem dogodkom me je mož ob odhodu v službo navadno pospremil s: "Pazi, kako voziš", zdaj pravi samo še "Ne preveč hitet!"

Alenka Hvalica

Kratke

In memoriam / S. Rozamila Černic

V petek, 18. maja, je v kraju Alassio (pokrajina Imperija v Liguriji) sklenila svojo zemeljsko pot s. Rozamila Černic. Pokojna se je rodila 18. aprila 1922 na Vrhu sv. Mihaela, ki je takrat spadal v občino Opatje selo. V družini je imela še pet bratov in sester, sama je bila druga po vrsti. Otroška leta je preživela v domači vasi, kjer je tudi začutila Božji klic in šla za Ženinom. Na pobudo in po zgledu njene tete, ki je bila uršulinka, je leta 1938 zapustila goriški Kras in stopila v redovno skupnost Hčera Marije pomočnice - salezijank. Kljub temu da je ostala vse redovno življenje v Liguriji, se je rada vračala na Goriško in posebno v poletnem času preživljala nekaj dopustniških dni v Gorici. Sosestre in sorodniki so jo položili k večnemu počitku v mestecu Alassio v ponedeljek, 21. maja.

Višarski dnevi za mlade

Mladi iz domovine, zamejstva in tujine! Lepo vabljeni na Višarske dneve, ki bodo od četrta, 2., do nedelje, 5. avgusta. Tudi letos bomo obiskali del slovenskega zamejstva, se pogovarjali o tem, kako je biti Slovenec v domovini in po svetu, se družili in srečevali z gosti in domačini, se povzpeli na Svete Višarje in se udeležili tradicionalnega Romanja treh Slovenij. Prijave: Rafaelova družba: tel. 01 438 30 50; rafaelova.druzba@siol.net

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Prvo nedeljo v avgustu ste lepo povabljeni na Svete Višarje, kjer se bodo že 24. leto zapored srečale tri Slovenije: matična, zamejska in izseljenska. Kot običajno se na vrh gore lahko povzpnete peš ali z gondolo. Ob 10.30 bomo prisluhnili osrednjemu predavatelju, prof. dr. Jožetu Trontlju, predsedniku SAZU. Ob 12. uri bo slovesna s. maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval koprski škof, msgr. Metod Pirih. Sledil bo kratek kulturni program na ploščadi za cerkvijo ob 13. uri. Pri programu bo sodeloval Cerkveni mešani pevski zbor iz Podbrezj.



Snovanja / Razstava in koncert

Hvaležen spomin ob glasbi pod cerkvenim obokom

Snovanja, ki jih prireja SCGV Emil Komel in Arsatelier, so bila 18. maja posvečena trem osebnostim, ki so bile tako ali drugače vezane na naš prostor in so vse svoje življenje posvetile glasbi. Ivan Kacin (1884-1953) je v primorski zgodovini znan kot eden najboljših mojstrov v izdelovanju orgel, njegov sin Paul J. Sifler (1911-2001) ni očeta nikdar spoznal, večino življenja je preživel v ZDA, kjer je bil organist, zborovodja in skladatelj. Z njim je že v 80. letih prejšnjega stoletja prijateljeval prof. Silvan Kerševan (1941-2012), ki je bil celih 40 let ravnatelj, "glava in srce" glasbene šole Emil Komel; umrl je 8. maja letos. Večerno sv. mašo, ki so ji sledile šmarnice, je župnik Markežič ob somaševanju msgr. Žbogarja daroval prav v spomin na

prof. Kerševana. Ob 20. uri je nato bilo v dvorani Doma Franc Močnik odprtje bogate in nazorno urejene dokumentarne razstave - *Oče in sin zapisa glasbi* - o Kacinu in Siflerju. Novinarica in publicistka Dorica Makuc, hči orglarskega mojstra, se je s hvaležnostjo spomnila Kerševana, ki je njenemu bratu omogočil, da je v 80. letih prejšnjega stoletja koncertiral v Gorici. Srečen je bil, da je lahko igral na očetovih orglah, čeprav se nista nikoli srečala, je

dejala. Veliko orgel je Kacin, ki je na Placuti imel delavnico tudi s 40 zaposlenimi, postavil po prvi svetovni vojni, "ki je izniči-

še v NUK-u v Ljubljani. Arhivirana je najprej povzela Kacinovo življenje in poudarila, da ga je primorska duša iz osrednje

verzitetne izobrazbe; po naključju je srečal orgle, ki so ga takoj prevzele. Deloval je kot organist, zborovodja, vse bolj pa tudi kot skladatelj. Pustil je bogat glasbeni opus. Šele po 40 letih je spet obiskal Slovenijo. Prvi koncert v Ljubljani je imel 1. 1973. Ko je iskal družinske sledi, je izvedel za polsestro; prvič sta se srečala poleti 1981. V naslednjih letih sta skupaj obiskovala kraje, kjer so bile očetove orgle. Kacin in Sifler

Grace, eno njegovih najbolj znanih del. Koncert, ki je bil posvečen ravnatelju Kerševanu - v uvodnem pozdravu se ga je spomnila podravnateljica SCGV Komel Alessandra Schettino - so oblikovali profesorji in učenci višjih razredov glasbene šole. Večer je s Pachelbelom in Purcellom uvedel duo trobent Živa Srebrnič-Roberto Caterini. Ob orgelski spremljavi Neve Klanjšček je violinistka Noemi Cristiani v stranski ladji zaigrala dva stavka iz Händlove sonate, čelist Francesco Malaroda pa stavke iz Vivaldijevega koncerta. Dve Händlovi ariji je na koru odlično odpela mezzosopraniška Martina Kocina, pri orglah je sedel Butkovič. Posebna "poslastica" je bil letošnji gost, Duo Adore: flavtistki Ana Černič in Doris Kodelja, ki poučujeta na Glasbeni šoli Nova Gorica in sodelujeta z različnimi orkestri, sta zablesteli s Telemannom, Mercadantejem in Beethovnom. Pet Marijinih pesmi v izvedbi Ženskega zbora Arsatelier pod taktirko Mirka Ferlana in ob Butkovičevi orgelski spremljavi - pri eni je sodeloval tudi tenor Martin Srebrnič - je na visoki umetniški ravni zaokrožilo večer, poln užitkov, ki ga je prof. Kerševan gotovo bil zelo vesel. / DD



Razstava o Kacinu in Siflerju v Domu Franc Močnik

Pevmski malčki na SCGV E. Komel

Mali pohajčki iz pevmskega otroškega vrtca Pikapolonica so 2. maja pogumno odkorakali do Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Hoja jih je nekoliko utrudila, toda topli in prijazni sprejem Valentine Humar jih je takoj okrepil in deloval nanje spodbudno. Radovedno so jo poslušali in ji sledili,



ko jim je razkazala posamezne prostore, v katerih poteka glasbeni pouk. Vsaka soba je opremljena z različnimi glasbili. Humarjeva jim je prebudila otroško veselje in

vedoželjnost, ko jim je dovolila, da so na posamezna glasbila tudi zaigrali. Seveda zvoki niso bili povsem harmonični in melodični, toda že zavedanje nastanka le-teh je bilo zanimivo. Po ogledu vsega tega so se zbrali v komorni dvorani, stopili na oder, se postavili v zborček in zapeli pesmico Jaz sem mala roža. Po obvezni zahvali za sveža spoznanja in nova odkritja so se peš vrnili v vrtec. Iz otroških začudenih in nasmejanih obrazov je bilo razvidno, da je tudi ta krajša ekskurzija povsem navdušila malčke in morda je glasbena šola v svoje vrste že zvalila kakšnega novega člana. / SG

la podobo sončne Goriške". Begunci so si kljub skoraj nečloveškim naporom ob skromnih domovih zaželeli tudi duhovnega hrama; zato so gradili nove cerkve, "ki so kmalu postale edino zatočišče in obramba materinega jezika". Črni škvadrizem je nato Kacina prisilil na umik v Jugoslavijo, od koder se je vrnil šele po drugi svetovni vojni. Razstavo ob 100-letnici Siflerjevega rojstva so na pobudo Dorice Makuc radi pripravili, je povedala Aleksandra Pavšič Milost iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, saj "gre za nenavadno in zelo zanimivo družinsko zgodbo, življenjski poti dveh pomembnih Slovencev, ki se v življenju nikoli nista srečala, ki sta ustvarjala v zelo različnih okoliščinah, pa sta imela veliko skupno ljubezen do orgel in glasbe nasploh". Večina razstavljenih dokumentov je last Dorice Makuc, nekaj so našli v zbirkah Pokrajinskega arhiva, nekaj pa

Slovenije vlekla na Primorsko, kjer je imel veliko prijateljev in videl tudi poslovni izziv. Tu je tudi pustil svojo glavno sled. Iz ljubezni med njim in pevko iz Polhovega Gradca se je na silvestrski večer 1911 rodil Pavel; v skupni družini niso zaživel, Pavlova mati je šla za kruhom v Ameriko, čez devet let je prišel za njo tudi sin. Srečno otroštvo pri skrbnih rejnicah v Polhovem Gradcu je pustilo globoko sled v njegovi duši, "Slovenije nikoli ni pozabil". Po očetu in materi je imel glasbene gene, glasba ga je vlekla v svoje kraljestvo. Sprva se je posvetil klavirju, prišel je do uni-

sta se srečala preko orgel in umetnosti. Na tradicionalnem koncertu *Glasba pod cerkvenim obokom* v cerkvi sv. Ivana je nato zavzela v izvedbi g. Mirka Butkoviča tudi Siflerjeva skladba *Meditation on Amazing*



Ženski zbor Arsatelier, dir. Mirko Ferlan

Razstava v galeriji Ars na Travniku Izjemen svetovni popotnik

V ponedeljek, 21. maja, je bilo v organizaciji društva Ars v galeriji na Travniku odprtje razstave o dr. Andreju Kobalu (1899-1988). Znan je kot svetovni popotnik s slovensko dušo, človek več življenj, svetovljan, pisatelj, ki je bil med drugim zaposlen v ameriški tajni obveščevalni službi, sploh pa eden najuspešnejših slovenskih izobražencev v ZDA. Po uvodnih besedah Jurija Paljka je avtorica Helena Janežič iz NUK-a povedala, kako je znotraj zelo zanimive literature v t. i. D-fondu (v zbirki, v kateri so v NUK-u po drugi svetovni vojni hranili publikacije, prepovedane iz versko-moralno-političnih razlogov) pred dvema letoma odkrila Kobala. "Ta življenjska zgodba me je res prevzela, saj v enem samem življenju težko doživiš toliko stvari, kot jih je doživel on". V vsaki stvari, ki se je lotil, je bil uspešen, postal je štirikratni doktor znanosti, dosegel je kariero na akademskem in številnih drugih področjih. "Pisal je v zelo lepem zbornem slovenskem jeziku, ves čas je bil domoljub", naš jezik mu je bil "energija, ki ga je vse življenje držala pokonci". Zato se je dr. Janežič odločila, da predstavi njegovo življenjsko pot. O njem v bistve-



Marija Češut, Helena Janežič in Jurij Paljk

treh vitrinah pa so predstavljena njegova dela in dela, ki govorijo o njem, pa še korespondenca. O njegovih treh knjigah, ki so izšle pri Goriški Mohorjevi družbi (*Svetovni popotnik pripoveduje* v dveh delih in *Slovenec v službi*

FBI), je spregovorila prof. Marija Češut, ki je poudarila avtorjevo prijateljevanje z msgr. Rudijem Klincem. Že prva knjiga, ki jo je avtor želel pokloniti primorskemu ljudstvu, "je doživela izreden uspeh, tiskali smo jo v 2700 izvodih", enako druga. Na Goriškem so mu priredili več srečanj; naši ljudje se ga še živo spominjajo, v galerijo Ars so tudi prinesli nekaj fotografij. Nekaj osebnih spominov na "izjemnega človeka" je obudil tudi dr. Karel Bonutti.

nih poudarkih govori šest plakatov, "lahko pa bi jih bilo 60". V

Zadruga, ustanovljena leta 1908
Sedež v Doberdolu (GO), Rimska ulica 23
tel. 0481-784811 - številka AB: 08532
Številka vpisa v register zadrug s pretežno vzajemnostjo: A160295
Davčna koda in številka vpisa v Register podjetij Goriške pokrajine: 00065660318

BCC Doberdob in Sovodnje
ZADRUŽNA BANKA
www.bccdos.it

VABILO NA REDNI OBČNI ZBOR ČLANOV

Vljudno vabimo člane na redni občni zbor članov, ki bo v drugem sklicanju v petek, 25. maja 2012, ob 18.00 uri v Kulturnem domu v Gorici, ul. I. Brass št. 20, s sledečim dnevnim redom:

Redni občni zbor

- 1) Poročila Upravnega sveta in Nadzornega odbora, diskusija ter odobritev bilance za poslovno leto 2011 in namemba čistega dobička.
- 2) Odobritev sistema za nagrajevanje upraviteljev in sodelavcev ter obvezno informiranje občnega zbora.
- 3) Po predhodni določitvi števila članov Upravnega sveta, volitve članov v Upravni svet.
- 4) Izvolitev nadomestnega člana Nadzornega odbora po odstopu enega od nadomestnih članov (v skladu s členom št. 2401 Civ. kodeksa).
- 5) V skladu s 30. členom statuta, določitev maksimalnega kredita, ki ga banka lahko dodeli članom, strankam in upraviteljem banke.

Občnega zbora se lahko udeležijo vsi člani, ki so vpisani v člansko knjigo vsaj devetdeset dni pred občnim zborom.

Osnetek bilance s prilogami poslovnega leta 2011 je na razpolago članom na vseh podružnicah banke v uradnih urah.

P.S.: Pooblastila se lahko dvignejo na sedežu in na podružnicah banke v uradnih urah. Opozarjamo Vas, da na podlagi zakonskih določil mora pooblastitelj v trenutku, ko dvigne pooblastilo, navesti tudi ime pooblaščenca.

Obveščamo člane, da je banka sprejela Pravilnik o poteku občnega zbora in volitev, ki vam je na razpolago na sedežu banke in na podružnicah. Vsak član ima pravico, da brezplačno dobi izvod Pravilnika.

ZA UPRAVNI SVET
Predsednik Dario Peric

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ PRAZNIK ŠPARGLJEV 2012

Štandrež - župnijski park med lipami

sobota, 26. maja 2012

16.00: slalom bike

20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 27. maja 2012

19.00: nagrajevanje natečaja ex-tempore in slalom bike

osnovna šola Fran Erjavec Štandrež

ples z ansamblom HRAM

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača in bogat srečelov!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PD ŠTANDREŽ Praznik špargljev 2012

Prijetno vzdušje ob kulturnih utrinkih in domačih dobrotah

Po ustaljeni navadi so tudi letos delavni in nadvse poštvalni člani Prosvetnega društva Štandrež v prostornem župnijskem parku med lipami priredili tradicionalni Praznik špargljev, ki vsako leto privablja v prijazno obsoško vas veliko navdušenih obiskovalcev. Ti radi spremljajo kulturni program, ki



Učenci 4. in 5. razreda OŠ Fran Erjavec ob odprtju razstave (foto DP)

vsaki žlahtni prijetno praznično vzdušje, zelo radi pa se tudi zadržujejo pri mizah ob kulturnih dobrotah, ki jih tako spretno znajo pripraviti izkušeni kuharji Štandreškega društva. S slastnimi jedmi vselej postrežejo tudi gostujočim dramskim in drugim skupinam, ki so v vsaki sezoni njihovi dobrodošli gostje. Letošnji Praznik špargljev se je začel v bolj mrzlem petkovem večeru, 18. maja, ko je bilo v spodnjih prostorih župnijske dvorane Anton Gregorčič odprtje fotografske razstave učencev OŠ Fran Erjavec iz Štandreža, ki so se s fotogra-

fijami, predvsem izseki iz domačega kraja, izkazali kot obetavni fotografi s smislom za le-

cev. Program, ki sta ga napovedovali mladi Greta Zavadlav in Alice Stecchina, je ponudil kulturni spored za vse okuse. Na sodobno glasbo je svoje gibe naravnala plesna skupina Luna luna iz goriškega dijaškega doma, katera člani so se plesnih korakov

po in detajle. Sončno sobotno popoldne, 19. maja, je bilo kot naročeno, da so se otroci lahko udeležili slikarskega natečaja, katerega vabljiva tema je bila kmetija. Zvečer ob luninem svitu je na ples s poskočnimi vižami in zimzelenimi pesmimi lahke glasbe vabil ansambel Hram. Pred začetkom večerne zabave so se udeleženci praznika z enominutnim molkom spomnili nedolžne žrtve atentata na šolo v mestu Brindisi. V nedeljo, 20. maja, se je med lipami zbralo mnogo obiskoval-



Božidar Tabaj in Majda Zavadlav v enodejanki Čiri-čiri (foto DP)

naučili z Martino Grmek. Za njimi so na pokriti oder stopili mali pevci otroškega cerkvenega pevskega zbora Štandrež, ki so pod vodstvom Lucrezie Bogar in ob glasbeni spremljavi Tiziane Zavadlav zapeli šegavo pesmico o škrtu in črnsko duhovno Ves dan, vso noč. Nežnim otroškim glasovom so sledili zreli moški glasovi MoPZ Vogrsko pod vodstvom energične pevovodkinje Barbare Šinigoj in zapeli pet pesmi, med drugim Signore delle cime in Na trgu. Poseben kotiček je bil tudi tokrat namenjen gledališkemu utrinku, ki sta ga pod režijskim vodstvom Jožeta Hro-

vata, člana SNG Nova Gorica, zadnja leta zvestega sopotnika Štandreških igralcev, ponudila žlahtna ljubiteljska komedijanta, člana dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, ki sta kot izredno uigrana dvojica ponudila že ničkoliko komedijskih enodejank, izmed katerih so nekatere še zelo priljubljene med gledalci, čeprav so nastale že pred desetletji. Tokrat sta iz svojega bogatega arhiva potegnili na dan veseloigro *Tat s činom*, ki sta jo odigrala l. 1996 v režijski zamisli Janeza Starine, sedaj člana Mestnega gledališča ljubljanskega, in jo preimenovala *Čiri-čiri* in jo kot zmeraj z veliko sproščenostjo poklonila gledalcem. Naravno izražanje protagonistke Angele, ki "omreži" tatu Emilia, s katerim imata skupno nadlogo, čire, in spakedrano slovensčina tatu z juga Italije sta še dodatno začinila aktualizirano vsebino, v kateri sta se protagonista obregnila ob "Montijevo"

Italijo – "v normalni državi morajo biti tudi tati"! pravi Emilio – in skandale, ki so v zadnjem času odmevali v italijanski javnosti, ter hudo mušno vpletla v prizor med drugimi domačega župnika Karla in zdravnico Dorino. Z avtoironijo pa je Zavadlavova tatu Emiliju, ki se je namenil iti krast tudi na Jeremišče, odkrito rekla, naj ne hodi k Damjanu Paulinu, ker je njegova žena hujša od psa! S svojo tako naravno in sočno odrsko prisotnostjo sta, kot vselej, popolnoma omrežila gledalce, ki so se jima za zabavni prizor s kopico drobnih, smeh vzbujajočih domislic, zahvalili s toplim ploskanjem. Majski nedeljski večer so ogreli zvoke ansambla Souvenir, že večkrat gosta tega vaškega praznika, in zvalili na ples vse tiste, ki se radi sučejo po plesišču. Srečelov pa je bil še posebev mikaven za najmlajše goste, ki so radovedno in s pričakovanjem na dobiček odvijali srečke in upali, da se jim bo sreča vendarle nasmehnila. IK

Končna prireditev štandreškega vrtca Razigran nastop navihanih malčkov

Nabito polna župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu je nagradila z večkratnim aplavzom "korajžne" malčke štandreškega vrtca, ki so se 16. maja predstavili z razigrano in živahno igrico *Pika Nogavička na otoku Takata*. Pika Nogavička je z ladjico priplula na ta otok in tu so se začele razne dogodivščine, v katere so bili vpleteni prebivalci otoka, razne morske živali, morske deklice in seveda gusarji, ki so se bojevitost predstavili z velikimi sa-

pokazali, da so se med šolskim letom marsičesa naučili in zadovoljili svoje starše in druge, ki so jih v velikem številu prišli gledat in nagraditi s toplim ploskanjem. Uvodoma je prisotne nagovorila vzgojiteljica Miriam Paulin, ki se je zahvalila staršem, da so vzgojiteljicam zaupali svoje otroke, predsedniku rajonskega sveta Marjanu Breščaku, ki je poskrbel, da so otroci imeli na razpolago za varnost pri hoji na cestah vidne živobarvne jopiče, župniku Karlu Bolčini, ki je dal na razpo-



Foto DP

bljami. Kot se spodobi, se je vse lepo končalo v znamenju prijateljstva in Pika Nogavička je s svojo ladjico lahko mirno odplaval na kopno. Prizori, ki so se zvrstili, so bili ob glasbeni spremljavi zelo sproščeni in živahni. Vse je bilo ritmično in plesno dobro opremljeno in otroci so se lepo izkazali v besedi, petju in plesu. Ritem dogajanja je bil prijetno tekoč. Tudi odrska oprema in koreografija sta bili zelo posrečeni. Po odru in tudi izven odra so se pojavljale razne ribice in druge morske živali. Nad vsemi je izstopala grozeča gusarska ladja. Vsi nastopajoči so

lago župnijsko dvorano, kjer so lahko vadili in nastopali, zunanjim sodelavcem, predvsem Jelki Bogatec, ki je med letom vodila plesne tečaje in poskrbela za koreografsko oblikovanje zaključne prireditve, ter odboru staršev za vso pomoč. Predstavnica staršev Sara Boškin se je zahvalila vzgojiteljicam, Mirjam, Vreni, Anici, Vandji za trud in poštvalnost z otroki in vsem, ki so pripomogli, da je šolsko leto lepo potekalo in da je bila prireditev pravi izraz sproščenega, veselega, radostnega in mladostnega razpoloženja. DP

Fotografska razstava učencev OŠ F. Erjavec

Kot je že večletna navada, se je Praznik špargljev začel v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič, kjer smo lahko občudovali lepo fotografsko razstavo učencev štandreške osnovne šole Fran Erjavec. Zgodba o razstavi, tako je na predstavitvi povedal učitelj in likovni umetnik Silvan Bevcar, se je začela, ko so učenci 4. in 5. razreda z učiteljicama Alenko Rapotec in Marijo Jarc povabili priznanega fotografa domačina Valterja Nanuta, ki je učencem ponudil veliko dragocenih napotkov za dobro fotografijo. Učenci so se nato odpravili s fotografskimi aparati po štandreških ulicah, klancih in zaselkih in pod mentorstvom učiteljev Silvana Bevcarja in Martina Srebrnič posneli, kar se jim je zdelo najbolj zanimivo. Tako so nastale razstavljene fotografije, ki prikazujejo Štandrež in njegove značilnosti. Učenci so številnim prisotnim pripravili pravo presenečenje s svojimi lepimi in izvirnimi posnetki. Razstava, ki bo odprta vse dni Praznika špargljev, je vredna pazljivega ogleda. Večer je po pozdravnih besedah predsednika društva Štandrež Marka Brajnika obogatila glasba v izvedbi Samuela Zavadlava na violino in Silvana Zavadlava na klavir. Ravnateljica šole Elizabeta Kovic je pohvalila učence za lepe fotografije in učitelje, ki so spremljali njihovo delo, ki ima tudi pomembno didaktično vsebino. / DP

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
in
CIRCOLO FOTOGRAFICO ISONTINO

vključno vabita na odprtje
fotografske razstave

**SVETIŠČE NA SVETI GORI
med zgodovino in podobami**

glasbeni poklon: Martina Kocina, mezzosopran
Neva Klanjšček, klavir

Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 26. maja 2012, ob 17. uri

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC S prispisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Občinska uprava Števerjan, društvo F. B. Sedej in Briški grič, poveljstvo orožnikov Števerjan in župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice vabijo na informativni večer v torek, 29. maja 2012, ob 20. uri na sedežu društva Briški grič. Tema: kraje in goljufije, kako se zaščitimo pred zlonamernimi. **V sredo, 30. maja 2012**, ob 20.30, bo v goriškem Kulturnem domu 6. predstava letošnjega festivala Komigo 2012, in sicer monokomedija Čistilka in predsednik uprave v izvedbi Moje Partljič in režiji Vita Tauferja.

Mladinski dom prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šolo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravilničnim kotičkom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Mladinski dom prireja Pripravo na malo maturo, od 4. do 8. junija (za tretješolce), Poletne izize z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovščinami, s skupinskimi dinamikami in športnimi igrami, od 11. do 22. junija (za petošolce in srednješolce), Zeleni teden v Žabnicah, od 25. do 29. junija (za srednješolce), pripravo na Vstop v srednjo šolo, od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Iščem delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštna gospa z izkušnjami. Tel. 00386 7077512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajamo vino, rdeče, barbera, merlot, kabinet sauvignon. Kakovostno vino v rinfuzi. Količina do 50.000 litrov. Cena od 0,80 do 1,20 evrov na liter. Tel. 0038641625393

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko 0039-335 65 25 946.

Razpis za mesto vzgojitelja: Mladinski dom išče vzgojitelja/ico za spremljanje dijakov nižje srednje šole pri popoldanskem pouku. Prošnjo in curriculum vitae sprejemamo v pisarni Mladinskega doma – Gorica, ul. Don Bosco 60 – do vključno 31. JUNIJA 2012 ob 17. uri. Informacije na tel. 0481-546549, 0481-536455 ali 328-3155040, e-mail mladinskidom@libero.it

Darovi

V spomin na pok. duhovnika Viljema Žerjela darujejo Darko in Zinka Cerkvenik 50 evrov za misijonarja Ernesta Saksido in 50 za Novi glas.

V spomin na dragega Silvana Kerševana darujejo domači 300 evrov za sovedenjsko župnijo in 200 evrov za duhovnijo sv. Ivana v Gorici.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 25.5.2012 do 31.5.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 25. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.)

Nedelja, 27. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 28. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

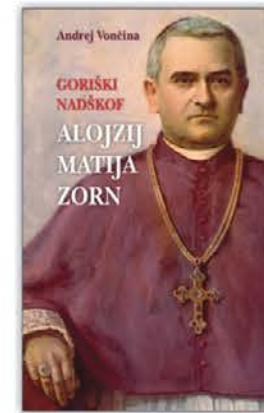
Torek, 29. maja: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Leto brez sonca Marka Kremzarja - izbor melodij.

Četrtek, 31. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige



Andrej Vončina

GORIŠKI NADŠKOF
ALOJZIJ MATIJA ZORN

Življenje in delo
s posebnim poudarkom
na njegovem
političnem delovanju

Galerija Ars na Travniku v Gorici
v ponedeljek, 28. maja 2012, ob 17. uri

Delo bosta predstavila avtor Andrej Vončina
in zgodovinar mag. Renato Podbersič

Toplo vabljeni!

Slovensko stalno gledališče / Predstava Saj razumete Čustvene niti tkejo vezenine med tostranskim in onstranskim

V iztekajoči se sezoni 2011/12 se je Slovensko stalno gledališče v začetku maja poslovilo tudi od goriških in beneških abonmentov. Letos je prvič razpisalo abonmentno sezono na Videmskem, na Goriškem pa se je SSG povrnilo v že pred davnimi leti ustaljene tirnice s ponudbo štirih svojih predstav in dveh gostujočih. S tem pa se še zdaleč ni izkazalo kot zares "deželno" gledališče in ne le zazrto v tržaški svet. Goriško (pa tudi Videmsko) je namreč prikrajšalo za marsikaj: za mladinsko uprizoritev Milana Jesiha *Deseti raček*, ustvarjeno v Gledališčem Koper v režiji Katje Pegan, in za kar dve predstavi, namenjeni najmlajši publiki, ponovno oživljeno predstavo *Peter in volk* v izvedbi Franka Korošca in režiji Sergeja Verča, ter *Kakor napravi stari, je zmerom prav* pod isto režijsko palčico in v izvedbi igralcev Romea Grebenska ter Luke Cimpriča. Goriški publiki ni bilo niti dano videti raznolikosti pahljače drugih gledaliških, glasbenih in plesnih dogodkov, ki so se zvrstili na tržaškem odru, in niti slovitne opere Marija Kogojca *Črne maske*. Kot že v prejšnjih letih smo goriški gledalci "potegnili" krajši konec in se spet čutili malce odrinjene. Morda pa je res utopično misliti – tudi zaradi finančnih bremen! –, da bi gledališko sezono v Gorici in Benečiji enačili s tržaško. Vsekakor v ponedeljek, 7. maja 2012, je bila na odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici zadnja predstava v letošnji goriški gledališki ponudbi, in sicer literarno delo *Saj razumete* – *Lei dunque capira* – tržaškega avtorja Claudia Magrisa v svežem, izbrusenem prevodu Veronike Breclj in krepko osebno režijsko raztolmačenju mlade



SSG-TSS foto Agnese Divo

monološko izlitje čustev in razmišljanj protagonistke Nje, posebitve mitološke Evridike (Orfej, ki jo je neizmerno ljubil, je izprosil ob bogov, da bi jo odpeljal iz Hada, a je prelomil dano obljubo, ko se je ozrl, da bi videl, ali mu ljubljena Evridika res sledi, in jo tako za vedno izgubil), "razdrobil" in "oživil" like, ki se izrisujejo iz njenih besed, in jih imenoval le A, B, C. Dogajanje je postavil v neki nedolečen prostor, ki bi

lahko bilo brezmejno onstranstvo ali konkreten dom za ostarele s togimi pravili, kjer skandirano minevanje časa zaslutimo le ob "alarmni" utripajoči luči, ki označuje pavze za "prehranjevanje". V tej prostorski nedoločljivosti, ki jo je z nekaj sceničnimi elementi, divanom, televizijskim aparatom, veliko srno med rastlinjem, predvsem pa z velikansko fotografijo izseka pušča ve v ozadju prikazal Nicola Minseni, tudi kostumograf pri uprizoritvi, in jo "napolnil" z velikim občutkom praznine, lebdni ničkoliko čustvenih prebliskov, ki izhajajo iz protagonistkinih besed, ki včasih žuboreče in neu-

per te in *Hymne a L'amour* iz presunljivega, ganljivega glasu Edith Piaf - je uprizoritev, pri kateri se teme vrstijo kot valovanje morja v ritmiziranjem taktu, vseskozi prežeta z globokim občutkom samote, osamljenosti zaradi izgube drage osebe, ter brezcilnega miselnega tavanja, ki ne more za polniti neskončne praznine. Leto bo za zmeraj prisotna predvsem v ovdovnem pesniku *A-ju*, ki je izgubil žensko-muzo in izgubljen zasleduje spomine. S ključno bolečino v srcu ga z občutkom nemoči izrazito izrišuje Vladimir Jurc. *Njej* je Lučka Počkaj, po dolgem času spet na odru SSG kot zelo dobrodošla gostja (prava škoda, da je naše gledališče izgubilo tako igralko!), dala samozavestne poteze ženske, ki ve, da je veliko pomenila za svojeje ga moškega; mestoma jo je obdala s tisto "fino zadržano 'hladnostjo'", ki označuje igralski izraz Počkajeve. Nekakšna predanost v dano situacijo domuje v ženskem liku B, ki ga je včasih z rahlo grotesknim pridihom orisala Nikla Petruška Panizon. Svojevrstna je tudi odrska prisotnost glasbenika Igorja Zobina v skoraj nemi, a učinkoviti vlogi pianista. Predstava *Saj razumete* pod režijsko taktirko Igorja Pisona nosi svojevrsten dramski pečat in je preprejena s svojsko lirčno, poetično noto, tako, ki jasno izstopa iz ostale letošnje povprečne abonmajske ponudbe in se gotovo zapisuje med postavitveno zanimivejše prestavitve literarnih del v odrsko harmonijo besed, zvokov, melodij in seveda čustev ter najrazličnejših občutkov, ki se še kako pobleže tičeje vsakega izmed nas.

na nosi svojevrsten dramski pečat in je preprejena s svojsko lirčno, poetično noto, tako, ki jasno izstopa iz ostale letošnje povprečne abonmajske ponudbe in se gotovo zapisuje med postavitveno zanimivejše prestavitve literarnih del v odrsko harmonijo besed, zvokov, melodij in seveda čustev ter najrazličnejših občutkov, ki se še kako pobleže tičeje vsakega izmed nas.

Iva Koršič

Novost pri Goriški Mohorjevi družbi Goriški nadškof Alojzij Matija Zorn

Knjiga o goriškem nadškofu Alojziju Matiji Zornu, ki je izšla v teh dneh pri Goriški Mohorjevi družbi, je doživela svojo prvo predstavitev prav v Prvačini, ki je rojstni kraj

pomemben vidik predstavljalo prav narodno vprašanje, saj je bilo marsikdaj politično delovanje pravzaprav najprej narodno. In v tem času je imel položaj goriškega nadškofa veliko



nadškofa Zorna in avtorja. Delo je v knjižno obliko postavljena diplomatska naloga mladega duhovnika Andreja Vončine. Obravnava zgodbo in usodo največjega prvačkega moža, goriškega nadškofa Alojzija Matije Zorna (1834-1897) s podnaslovom *Življenje in delo s posebnim poudarkom na njegovem političnem delovanju*. Avtor je v knjigi predvsem podčrtal vlogo, ki jo je tedanji goriški nadškof odigral v družbenopolitičnem življenju v zadnji četrtini 19. stoletja. V tedanji Avstro-Ogrski je v narodnostno mešani goriški nadškofiji

težo, tudi politično. V Kulturnem domu v Prvačini so domačini napolnili dvorano in z zanimanjem spremljali avtorjevo pričevanje, kako je ta knjiga nastajala in kako je v tem svojem raziskovalnem delu odkrival bogato Zornovo osebnost. Zornovo dobo in njegov čas je osvetlil zgodovinar Renato Podbersič, moderatorka pa je bila domačinka, novinarka Vesna Humar. Zapel je tudi prvački pevski zbor, pridne prvačke žene pa so ob koncu prisotnim postregle z izrednim domačim pecivom, češnjami in dobro kapljico.

Kratke

O fašističnem taborišču v Monigu

V Trevisu so 30. aprila predstavili obsežno študijo, ki jo je tamkajšnja višješolska profesorica Francesca Meneghetti posvetila skorajda pozabljenemu fašističnemu taborišču za civiliste iz Slovenije in Hrvaške v treviškem predmestju Monigo. Od julija 1942 do septembra 1943 je krajši ali daljši čas preživel v njem od osem do deset tisoč internirancev: moških, žensk, otrok in ostarelih. Kakih 230 jih je umrlo zaradi lakote in bolezni. Med njimi je bilo kar 53 otrok. Monografijo *Di la' del muro, Il campo di concentramento di Treviso (1942-43) (Onstran obzidja - Koncentracijsko taborišče v Trevisu, 1942-43)*, ki obsega 504 strani s številnimi fotografijami in reprodukcijami dokumentov ter umetniških del taboriščnikov, izdal pa jo je Inštitut za zgodovino odprništva in sodobne družbe v Treviškem kraju (ISTRESCO), bodo v petek, 25. maja, predstavili tudi v Ljubljani in Trstu. V Ljubljani bo pogovor o knjigi v sejni sobi Inštituta za novejšo zgodovino na Kongresnem trgu ob 11. uri. Ob avtorici bodo spregovorili podravnatelj inštituta ISTRESCO prof. Alessandro Casellato z univerze v Benetkah, pisec spremene besede Ivo Jevnikar iz Trsta, mag. Metka Gombač iz Arhiva Republike Slovenije in dr. Nevenka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino. Tržaška predstavitev bo ravno tako v petek, in sicer ob 18. uri v knjižarni Minerva v ul. Sv. Nikolaja 20 v prireditbi Društva slovenskih izobražencev in Deželnega inštituta za zgodovino osvobodilnega gibanja v Furlaniji Juljski krajini (IRSML). Tudi v Trstu bodo spregovorili avtorica prof. Francesca Meneghetti, prof. Alessandro Casellato in Ivo Jevnikar, za IRSML pa prof. Roberto Spazzali.

Peti festival Jazz Sor'ca

V letošnjem juniju bo v Sorici potekal že peti festival Jazz Sor'ca. Tokrat bodo organizatorji, Prosvetno društvo Ivan Grohar Sorica in Umetniško društvo Groharjeva hiša, koordinacijski vodja projekta, Ana Pintar ter umetniški vodja Andrejka Možina, imeli v gosteh jazz skupino Andrejka Možina Quintet, mlade perspektivne glasbenike iz Veneta in Furlanije Juljske krajine, ki se bodo v nedeljo, 24. junija, predstavili z izborom avtorskih skladb, ki so pred kratkim izšle v albumu Zarja pri italijanski založbi Cat sound records. Ob koncertni ponudbi bo stekla tudi tridnevna delavnica za zabavno glasbo in jazz, ki je namenjena formalno šolanim in nešolanim pevcem in instrumentalistom brez specifičnih izkušenj v jazzu ter brez starostnih omejitev. Delavnico bodo vodili izkušeni glasbeniki in pedagogi: Andrejka Možina, petje in čelo; Gorazd Pintar, klavir; Nicola Privato, kitara; Igor Checchini, bobni; Rosa Brunello, bas. Udeležba na delavnici zahteva osnovno obvladovanje instrumenta. Udeleženci bodo razvrščeni v začetniški in nadaljevalni tečaj oziroma bend, s katerim bodo pripravili program za končni nastop, ki bo v torek, 26. junija. Delavnice se bo mogoče udeležiti tudi kot član zborna, ki bo ob spremljavi benda izvajal skladbe iz zabavnega repertoarja. Število udeležencev je omejeno, rok za prijavo na delavnico je 8. junij.

Releća-Ponovno branje Irena Žerjal, Gladež

Tretjo reprizo iz niza *Releća-Ponovno branje* namenjamo tržaško-breški pesnici Ireni Žerjal in njeni zbirki z naslovom *Gladež*. Omenjena izdaja je izšla leta 1982 v Založništvu tržaškega tiska, pri katerem je tedaj uredniško vlogo igral Marko Kravos. Gladež je le ena izmed knjig podobnega formata, ki so pri ZIT-ju izhajale v tistih letih. Med drugimi lahko iz tega sklopa omenimo Dido Ivanke Hergold, Novo pesmarico Aceta Mermolje, Zakleto deželo Marija Čuka, Beg pod Daglo Borisa Pangercarja; vse te knjige so časovno izšle pred Gladežem Ivanke Hergold, kateremu sta med drugimi sledila tudi Mavrični ščit Alenke Rebutle in Duh po apnencu Aleksija Pregarca. Če hočemo med slovenskimi pesniki, ki so v Italiji ustvarjali ali ustvarjajo v času po drugi svetovni vojni, potegniti nekakšne generacijske ločnice, lahko Ireno Žerjal umestimo med prvo, od mnogih rečeno tudi starejšo generacijo slovenskega pesništva v Italiji. Zanimivo je namreč, da pred to skupino pesnikov, ki so se rodili v času fašizma oz. druge svetovne vojne, obstaja le malo avtohtonih pesnikov, ki bi v povojnem času v Italiji pisali v slovenskem jeziku. Najvidnejši izjemi sta narečna pesnica Marija Mijot in goriška umetnica Ljubka Šorli, medtem ko je pesnik Vinko

Beličič itak "zunajprimorskega" porekla. Pesniški prvenec Irene Žerjal sega v leto 1969, naslov pa nosi *Goreče oljke*. Po tej in vse do Gladeža je avtorica objavila še dobrih pet publikacij, po večini pesniških, pa tudi kako prozno delo se najde med njimi. Zanimiv je predvsem podatek, da je avtorica nekaj časa bivala in poučevala na Ravnah na Koroškem, v drugi polovici šestdesetih pa se je vrnila v Trst, kjer je nato stekla njena poklicna pot, prav tako na šolskem področju. Nekaj časa je pesnica svoje stvaritve objavljala pod psevdonimom Maja Tul, izhajale pa so v pomembnih slovenskih revijah tistega časa, kot so bile *Perspektive*, *Problemi*, *Zaliv*, *Most* in druge. Pesniška zbirka *Gladež* je vsebinsko razdeljena v pet sklopov, ki skupno obsegajo dvainštirideset pesmi. Prvi sklop je naslovljen *Šahovnice*, kar že samo po sebi nakazuje neko dvojnost, in sicer po zgledu šahovskih dvojarovnih polj. Iz tega razdelka je zanimiva predvsem pesem, po kateri že omenjeni pesniški sklop nosi ime. Sestavljena je iz neurejenih kitic, verzi pa so po večini kratki glagolski ali neglagolski stavki. Vsebinsko je pesem uperjena v narodnostno-bivanjsko tematiko, saj piše o velenosti, kraških nihilih in av-

tohtonem prebivalstvu. Naslednja po vrsti je pesem z naslovom *Hudiček skače po šahovnici*, v kateri pa hudiček sploh ne nastopa. Gre namreč za konfrontacijo med dvema elementoma, in sicer črnim kraljem in belo kraljico, ki se ne moreta ljubiti, saj sta sovražnika. Ta strašna igra terja od njiju, pravi Žerjalova, mnogo življenj in mnogo trpljenja. Tudi to pesem lahko parafraziramo z nacionalno in etnično konfron-



tacijo, ki se je v tistem času odvijala v naših krajih. Nekoliko bolj v preteklost nas bo popeljala pesem z naslovom *Kitairon*, ostale pesmi iz sklopa pa na tem mestu ne zaslužijo kake večje pozornosti. Drugi pesniški razdelek je naslovljen *Reji*, zanimivo pa je predvsem dejstvo, da v njem večina pesmi ni naslovljenih. Avtorica

ca v sklopu piše o vinskem reju, rdečem reju in velikem reju, ki za seboj vleče še malega, okroglega, hruškega in druge. Razdelek *Reji* končuje pesem z naslovom *Islandski motiv*. Osrednji in tudi vsebinsko najbolj bogat sklop je dal ime celotni pesniški zbirki, imenuje se namreč *Gladež*. Poleg vsebinskega bogastva se Gladež lahko pohvali tudi z vsebinsko raznolikostjo. Precej ljubezensko je naravnana uvodna pesem z naslovom *Filmček*, ta motiv se ponavlja tudi v naslednji, ko avtorica v svoje verze priključuje mitičnega Orfeja. Nekoliko bolj duhovni pridih ima pesem *Klical si*, v katerem avtorica govori o Gospodu. K ljubezni se avtorica vrača v Evridiki, pesniškega sogovornika pa nagovarja v skupku verzov pod naslovom *Se kaj bojiš?*, ki tudi idejno in stvarno končujejo osrednji pesniški sklop. Zadnja dva pesniška razdelka sta vsebinsko precej krajša in enostavnejša, naslov pa nosita *Razstava na otočkih in Malajda*. V prvem se Žerjalova kali ob pogledu na lastovke, zanimiva pa je tudi pesem z daljšim naslovom, ki ga ne bomo povzemali, v njej pa avtorica slika vsebino na štiri platna, kakor jih sama imenuje. V zadnjih treh pesmih se podaja po svetu, denimo na Kitajsko ali v Avstralijo. Zadnja, *Malajda*, je posvečena ilegalni publikaciji, ki je izhajala v času fašizma in v kateri je svoj prvi prozni sestavek objavil tudi tržaški pisatelj Boris Pahor.

Primož Sturman

Slovenska knjižna bera

V knjigah zbirke Beletrina prevladuje poezija

V novi knjižni beri Beletrine Študentske založbe, ki so jo v Ljubljani predstavili v mesecu aprilu, prevladuje poezija. V zbirki Beletrina so izšle pesniške zbirke Mikado Primoža Čučnika, Kako se zaljubiš Maje Vidmar in Provinca. Mrak Gašperja Bivška. Med proznimi



Maja Vidmar

izdajami pa sta novosti roman lanskega nagajenca Prešernovega sklada Emila Filipčiča Mojstrovka ter Stendhalov roman Medenka. Glavni in odgovorni urednik zbirke Beletrina Mitja Čander je na novinarski konferenci po poročanju Slovenske tiskovne agencije presodil, da je Čučnikova najnovejša pesniška zbirka Mikado polna igrivosti in svojevrstne čistosti. Kot je dejal, je poprej vzgibe za pesmi dobival od zunaj, iz fraz, idiomov, izjav v časopisih, pri tej zbirki pa se je temu skušal izogniti ter je prislulnihi svoji "ušesni logiki". To mu je uspelo skoraj do konca, potem pa se je v zadnjem delu ponovno prepustil starim postopkom. Naslov zbirke nosi ime po igri mikado, Čučnik pa je zanjo napisal toliko pesmi, kolikor paličic sestavlja to igro. Namesto spremne besede je Čučnik spisal "predigro", neke vrste pesniški esej o ušesu, ki ga je postavil tudi za glavnega junaka knjige.

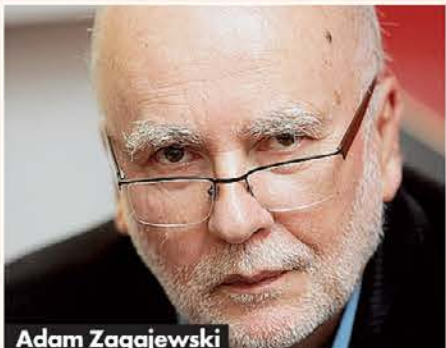
Maja Vidmar je na predstavitvi dejala, da naslov njene zbirke Kako se zaljubiš deloma zavaja, saj ta zbirka ni v celoti ljubezenska. Besedo zaljubljenost, ki je zelo rabljena, in po besedah pesnice tudi izrabljena, je v zbirki uporabila kot prispodobno zato, da lahko v tem trenutku življenju reče "da". Skozi ljubezensko prizmo in besedišče je Vidmarjeva pogledala na aktualno dogajanje ter ga ubesedila. Gašper Bivšek, mladi koroški pesnik, je pri Beletrini izdal svojo drugo pesniško zbirko Provinca. Mrak. Čander je njegovo poezijo označil za izjemno ekspresivno, povezano s prvobitnimi silami zemlje. S tem se je strinjala tudi avtorica spremne besede Neža Zajc, ki je dejala, da v nasprotju s Čučnikom Bivšek pesniške vzgibe dobiva "globoko od znotraj".

Svež knjižni nabor iz zbirke Beletrina prinaša tudi nov Filipčičev roman Mojstrovka, ki je po besedah avtorja od začetka do konca napeto branje. Filipčič v svojih delih potuje med tanko linijo resničnega in fantazijskega. Avtor spremne besede h knjigi Dušan Jovanović ga je označil za človeka, ki je duhovit, poln šarma, neuničljivega elana in igrivosti. Roman Mojstrovka se je po Jovanovičevih besedah rodil iz Filipčičeve ljubezni do gora in plezanja. V njem junak File med vzponom na Mojstrovko reši Američana Billa, ki mu nato ponudi, da bi po njegovem romanu Orangutan posnel film. Na koncu pa File postane glavni junak resničnostnega šova. Ta šov postane kulisa za zgodbo, ki se odvija v Filetovi glavi. Na plano stopijo junakova hrepenjenja po tem, da bi bil slaven igralec, vsem na oči. In prav v tem se kaže ambivalentnost Filipčičevega pisanja, ki je, tako Jovanović, "do konca izmišljeno in do konca resnično".

V prevodu Jaroslava Skrušnyja je izšel tudi Stendhalov roman Medenka iz leta 1889, ki velja za nedokončanega, kar pa ne vpliva na njegovo branje. Glavna junakinja Medenka je kmečko dekle, ki si z bistrostjo in lepoto utre pot v visoke pariške kroge, kjer poskrbi za pravo senzacijo. Ljubitelji Stendhala si po Čandrovih napovedih lahko kmalu obetajo še kakšnega od prevodov tega francoskega mojstra.

V zbirki Nova lirika trije vrhunski pesniki

Knjiga pesmi Iskanje smisla Adama Zagajewskega je poleg izbrane poezije Mirosłava Holuba Kratko premišljevanje o človeku in zbirke Nobelovega nagajenca Eugenia Montaleja Satura (1971) izšla v zbirki Nova lirika Mladinske knjige. Holubove pesmi je prevedel Peter Svetina, verz Montaleja pa je prepsnil Milan Dekleva. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je v sklopu sejma Liber. ac eden vodilnih poljskih pesnikov Adam Zagajewski, tudi veliki nagajenec literarnega festivala Vilenica, predstavil zbirko izbranih pesmi Iskanje sijaja. Zagajewski je svoje ustvarjalno načelo povzel z besedami: "Sijaj je kot obzorje, h kateremu smo namenjeni, a ga nikoli ne dosežemo". Iz nasprotja med navdihom, ki nas dviguje v višave, in življenjskimi okoliščinami, ki nas pritiskajo k tlom, nastajajo njegove pesniške



Adam Zagajewski

miniature kot na videz bežne zabeležke, polne hipnih prebliskov in spoznanj, je presodil prevajalec knjige Iskanje sijaja Niko Jež. V 70. letih so objavljane del Zagajewskega na Poljskem prepovedali, pesnik pa se je podal na potovanja po svetu. Do leta 2002 je živel v emigraciji v Parizu, obenem pa je od leta 1988 polovico leta prebil kot predavatelj na houstonski univerzi v ZDA. Njegova poezija se je tedaj osredotočala na vprašanja bivanja, lepote, minljivega trenutka in zgodovinske izkušnje ter se vse pogosteje vračala v mitsko deželo rodnega večkulturnega mesta Lvova.

"Nihče ne ve, kaj je poezija, zato tega odgovora od študentov ne pričakujem, poleg tega nimam izpitov", je povedal pesnik. Nekateri pravijo, da poezija domuje le v jeziku, vendar obstaja tudi zunaj njega, v svetu mističnih in domišljjskih potovanj, med njimi je tudi vračanje v rodno mesto - skrivnostni Lvov, je še povedal Zagajewski.

Ob stoletnici rojstva
Pismo Zori Piščanc

Spoštovana gospa Zora Piščanc, na god svetega Marka sem bil z družino na prazniku v Rupih in pri mizi smo se z Marijo Češčut pogovarjali o vsem mogočem. O dragem Silvanu, ki je dotrpeval v goriški bolnišnici, o knjigah, ki naj bi izšle pri Goriški Mohorjevi družbi, in tudi o Vas. Opozorila me je, da se bomo 12. maja lahko spomnili 100-letnice Vašega rojstva, in strinjala sva se, da bi ob tem okroglem jubileju vsekakor kazalo poskrbeti za ponatis kake Vaše knjige.

Pa sem v mislih tisti večer obiskal nam vsem drage prostore na Placuti, kjer sem Vas prvič srečal pri delovni mizi v uredništvu Katoliškega glasa, kjer ste bili nepogrešljiva upraviteljica in dragocena sotrudnica. Mislim, da je to bilo leta 1981, ko me je naš rajni župnik Ivan Kretič vprašal, ali bi pomagal v uredništvu Mohorjeve. Tiste mesece sem namreč za tržaški radio sestavljal niz jutranjih oddaj o delovanju primorske duhovščine pod fašizmom in verjetno s tem pri kakem poslušalcu vzbudil misel, da bi me lahko uporabili tudi pri založniški dejavnosti.

Placuta in duh po tiskarskem črnilu in talečem se svincu je torej kraj, ki me vedno spominja na Vas. Ne vem, ali se je tudi Vam kdaj zgodilo, da bi neki kraj povezal z vonjem, ki se Vam je vtisnil v spomin, ko ste se prvič znašli tam. Za Placuto je zame to duh po tiskarni Budin in spomin na ljudi, ki sem jih tam spoznal, nepozabna tiskarja Jurija in Zdenka Špacapana pa stavca, organista in zborovodjo ter vsestranskega kulturnega delavca Mirka Špacapana.

V Gorico me je pripeljal g. Kretič in mi ob vstopu najprej predstavil pravkar omenjene, ki so mi razkazali tiskarno. Nato pa sva po skripajočih stopnicah stopila do uredništva Katoliškega glasa, kjer je pri eni mizi pisal g. Jurak, pri drugi pa ste sedeli Vi in ravno z

velikimi škarjami strigli z modrim črnilom napisane naslove naročnikov, ki so bili, kot je bilo to značilno za tisto dobo, šapirografirani. Ko so naju predstavili, se prvi trenutek nisem mogel spomniti, od kod ste mi znani, pa sem se v hipu spomnil na Vašo Pastirico Urško, povest o nastanku božjepotne cerkve na Sveti Gori, ki je izšla kako leto prej in sem jo ravno prebral. Še bolj pa mi je bila všeč Andrejka. Imenitna povest z veliko avtobiografskimi prvini. Včeraj sem jo zaman iskal med knjigami na poličah očetove knjižnice ..., dobro pa se spominjam, da me je ob prvem branju zelo prevzel opis zavedne slovenske primorske družine, ki se sredi dvajsetih let prejšnjega stoletja zaradi prisilne premestitve očeta železničarja znajde v Pisi, popolnoma tujem svetu, pa vendar ohranja veliko navezanost na slovensko pesem in jezik. No, gotovo je bilo v tej povesti marsikaj tudi sad Vaše domišljije, vendar je ogrođe nedvomno usoda Vaše družine, kakor je jasno, da v drugem delu, ko opisujete vrnitev na Cerkljansko in tamkajšnje tragične razmere med drugo svetovno vojno ter žalostno usodo glavnih junakov, dejansko ubeseditte pretresljivo medvojno dogajanje v Cerknem. Zlasti z epilogom, ko zaradi sovražstva in revolucije nasilne smrti umreta glavna junaka te zgodbe, dejansko posredno pripovedujete o tistem februarju leta 1944, ko so zaradi nemškega napada na partijsko šolo v tem kraju komunistični partizanski vodje obtožili izdajstva Vašega brata, kaplana Lada Piščanca, in njegovega sobrata Ludvika Slugo ter še 13 drugih Cerkljanov, med katerimi je bilo kar 6 žensk, so na svečnico leta 1944 aretirali ter naslednji dan likvidirali na Lajšah. Ob breznju, kjer so padli v smrt, od leta 1996 stoji kapelica s križevim potom nedolžnim žrtvam v spomin. Sicer ste tragično bratstvo usodo podrobneje in nepo-

sredno obdelali v delu Pesnik zeleno pomladi.

Ko sva se z Marijo Češčut na začetku leta 2001 udeležila v Cerknem predstavitve knjige zgodovinarja Borisa Mlakarja Tragedija v Cerknem pozimi 1944, sva



bila oba presenečena ob ogromnem številu ljudi, ki so se zbrali v dvorani, in ob dejstvu, da je bilo med njimi, kljub neizpodbitnemu argumentiranju avtorja, še vedno nekaj takih, ki so vztrajali ob trditvi, da so partijsko šolo izdali po krivem umorjeni. Pa vendar je ta knjiga dejansko obrnila stran, tako da od tedaj dalje vsaj v medijih ne bomo ali slišimo več podobnih trditvev. Mogoče Vas bo veselilo, če Vam povem, da mi je sam Boris Mlakar povedal, ko sem ga pred kakim mesecem srečal v neki knjigarni v Ljubljani, da ga ta tema še zaposluje in še vedno išče dokumentarno, zlasti nemško gradivo, da bi dokončno razjasnil ozadja nemške vojaške operacije in napada na partijsko šolo, ki je terjal 47 žrtev med udeleženci in nato omenjenih 14 po krivem obtoženih.

Draga gospa Zora, ko tako premišlujem o Vaši usodi in vpetosti v goriški kulturni in prosvetni

utrip, saj ste veliko let bili tajnica pri goriški Marijini družbi in pri SPKD Mirko Filej ter dejansko neutrudna upraviteljica Katoliškega glasa, za katerega ste tudi marsikaj napisali, ne morem mimo misli, da ste se dejansko razdali, da bi se kaj lepega in dobrega naredilo in ustvarilo na Placuti in pri vseh ustanovah in društvih, ki so v teh prostorih imele svoj dom. Marsikaj se je spremenilo, odkar Vas je Gospod življenja 23. novembra 1989 poklical k sebi. Nam vsem draga Placuta žal sameva in tudi streha že pušča. Upajmo, da se bo sedaj, ko se Vam je v Nebeškem Jeruzalemu pridružil še Silvan Kerševan, ki je od nekdaj verjel, da je treba Placuto obnoviti, oživila misel, da bi ti prostori ponovno postali dom glasbenega in kulturnega ustvarjanja nasploh v duhovno in narodno obogatitev nas vseh.

Zdaj pa, ko vidite s kakšnimi težavami, sicer res finančnimi, a tudi, če ne mogoče predvsem vsebinskimi, se soočamo v krogu, znotraj katerega ste delovali, bi Vas rad iz srca prosil, da se malo pogovorite s častitimi gospodi, s katerimi ste se družili že od časov bogoslovnega študija vašega brata. Mislim seveda na samega Lada, pa tudi na ostale člane znamenitega bogoslovnega kvarteta, naj za vse omenim vsaj pesnika Lojzeta Kocjančiča, ki Vam je bil posebej drag prijatelj. Ob teh povabilih, da na pogovor prisedejo še ostali, s katerimi ste veliko sodelovali, se pravi dr. Humar, g. Jurak, dr. Klinec in dr. Močnik in še drugi naši rajni sotrudniki od g. Cirila Koršiča do prof. Rijavca in prof. Butkoviča, pa kaj bi naštevati, saj dobro veste, kdo vse je dobro, da je zraven.

Zberite se in razmislite ter posredujte, da bi nam Božja previdnost pomagala iz držanja stanja, da bi spet v tej dobi, polni relativizma in malodušja, dobili potrebno vero in moč za delo v tem našem malem zamejskem, a obenem vseslovenskem prostoru, ki je le delček tiste Celote, ki Vam je dano, da jo že poznate. Zbogom!

Marko Tavčar
Devin, na god apostola Matije 2012

Mladinska knjiga

Tokrat knjige za mlade bralce

Pri Mladinski knjigi so sredi meseca maja v Ljubljani predstavili novosti za mlade bralce: fantazijsko pripoved Neila Gaimana

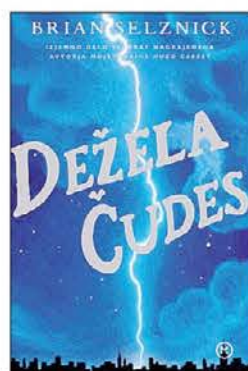
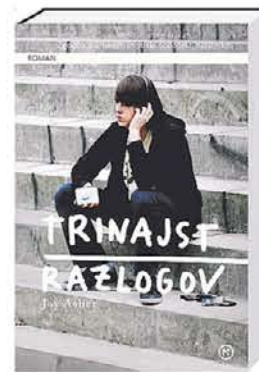
Zvezdni prah, roman Delphine de Vigan No in jaz, prvenec Jayja Asherja Trinajst razlogov, roman v besedi in sliki Briana Selznicka Dežela čudes in knjigo Andreasa Steinhöfla Mulca. Po mnenju urednice Alenke Veler so vsa dela zanimiva tudi za odrasle. Zvezdni prah je delo enega najboljših piscev fantazijskih pripovedi Gaimana, avtorja knjig, kot so Pokopalniška knjiga, Nikolikje in Coraline. Za tokratno pustolovsko romantično pravljico je prejel več nagrad, Ameriška zveza knjižnic pa je delo ocenila kot eno najboljših knjig za odrasle, ki nagovarjajo tudi mladino. V osrednji zgodbi bralec spremlja Tristana Trna, ki se zaradi svoje izbranke odpravi v vilinsko deželo. Na poti osebnostno odraste in spozna pomen prave ljubezni, je na predstavitvi knjig po poročanju Slovenske tiskovne agencije pojasnila Velerjeva. Delo, ki je izšlo v zbirki Srednji svet, je poslovenil Tadej Zupančič.

Roman v besedi in sliki Dežela čudes je novo delo Selznicka, večkrat nagajenega avtorja

mojstrovine Hugo Cabret. Film po knjižni predlogi je leta 2011 Združenje ameriških kritikov iz

življenje oziroma otroštvo.

No in jaz je roman o drobnih bistri deklici Lou, ki skuša preži-



veti v odtujeni družini. Prosti čas preživlja na železniški postaji, kjer spozna brezdomko No. Odloči se, da bo o njej napisala seminarsko nalogo. Z brezdomko se

bralo za najboljši film leta. Kot je povedal prevajalec dela Andrej Hiti Ožinger, spremlja knjiga dva junaka, čeprav ob koncu bralec ugotovi, da se zgodba vrti okrog treh otrok. Dva od njih sta prikrajšana za sluh, eden pa za normalno družinsko

spoprijateljstvo in starše prepriča, da jo vzamejo pod svojo streho. Zgodba pa se po besedah Velerjeve ne konča idilčno. Roman je izšel v zbirki Odisej, v kateri so objavljena dela z družbeno-socialno tematiko. Prevedla ga je Alenka Moder Saje, sprem-

no besedo o brezdomski problematiki pa je napisala Špela Razpotnik, ki deluje v društvu Kralji ulice.

Tudi delo Trinajst razlogov je izšlo v zbirki Odisej, saj prav tako odpira pereče vprašanje o odgovornosti posameznika v današnji družbi. Asher v delu podaja tragično zgodbo, v kateri na slikovit način bralcu postavlja ogledalo in mu vzbuja slabo vest, je menila urednica. Prevajalka Neža Božič je predstavila zgodbo srednješolke Hane, ki na kasetah pojasni 13 razlogov, zakaj je storila samomor. Paket kaset prejme njen prijatelj, ki se je, kot pojasnjuje njen glas na kasetah, tudi znael na

seznamu krivih oseb. Njen jezik je neposreden in neprizanesljiv. Roman je po vsem svetu naletel na burne odzive, preveden pa je v približno 30 jezikov. Spremno besedo je napisala psihologinja Saška Roškar. Tako pričujoče delo kot roman No in jaz sta izšla v zbirki Žepnice.

Delo Mulca je humorno čtivo priljubljenega nemškega pisatelja Steinhöfla, avtorja serije o Riku in Oskarju. Tokratno delo je njegov literarni prvenec za otroke. Knjiga ponuja deset zgodbic iz običajnega družinskega življenja, ki pa ga sestavljajo nadvse zabavni zapleti, je povedala Božičeva, ki je prevedla tudi to delo. Ilustracije so delo Tanje Komadine. Knjiga je izšla v zbirki Pisanice.

Kratke

Na Opčinah in na Sv. Gori bo zbor San Justo iz Argentine

Ta teden začena svoje tretje gostovanje v Sloveniji eden najboljših slovenskih pevskih zborov v zdomstvu, Mešani pevski zbor San Justo iz Argentine, ki ga vodi prof. Andrejka Selan Vombergar in ima svoj sedež v Našem domu v predmestju Buenos Airesa San Justo. Okvirni program turneje obsega od 26. maja do 10. junija nastope v devetih krajih tako v matični Sloveniji kot v zamejstvu. In ravno prvi nastop bo namenjen Slovincem v Italiji, in sicer v soboto, 26. maja, na Opčinah. Na vabilo domače župnije sv. Jerneja bo zbor najprej sooblikoval sv. mašo v župnijski cerkvi ob 19. uri, nato bo v cerkvi ob 20. uri še celovečerni koncert.

Naslednjega dne bo nastop na Goriškem, in sicer v Marijini božjepotni cerkvi na Sv. Gori, kjer bodo pevci sooblikovali sv. mašo ob 16. uri, nato bo v cerkvi ob 17. uri še koncert.

Na Koroškem bodo rojaki iz Argentine nastopili 1. junija v Železni Kapli. Na sporedu pa imajo še nastope v Škofiji Loki, Kočevskem rogu, Cerkljah na Gorenjskem, Slovenski Bistrici in Šentjoštu, vmes pa bo 7. junija koncert v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani. Zbor San Justo se bo predstavil s slovenskimi in argentinskimi skladbami, med katerimi bo tudi znana Misa Criolla skladatelja Ariela Ramireza. O gostovanju poroča tudi na svojem blogu (<http://mpzsj.blogspot.com>).

Sv. obhajilo in sv. birma na Opčinah

V soboto, 12. maja, je tržaški škof Giampaolo Crepaldi daroval birmansko sveto mašo na Opčinah. Zakrament svete birme so prejeli Mojca Petaros, Urška Petaros, Helena Štoka, Karen Prester, Ketty Giannaccaro, Michela Riosa, Ivan Kaurin, Matej Sancin, Niko Trento in Rok Dolenc.



Dan zatem je bilo v cerkvi sv. Jerneja prav tako slavnostno, saj so prvoobhajanci Alan Taucer, Boštjan Petaros, David Balbinot, Davide Celardi, Emilio Bencina, Fabijan Kaurin, Letizia Marion, Neža Gruden, Nicole Smeraldi, Nika Filipič, Fabrina Geletti, Tia Emilija Jurinčič, Vera Fonda in Veronika De Liusa iz rok domačega župnika g. Franca Pohajača prvič v življenju prejeli Kristusovo telo.

Zadnja ponovitev predstave SSG Kobarid '38 - Kronika atentata

Letošnja produkcija SSG, dokumentarna drama Kobarid '38 - kronika atentata avtorja Dušana Jelinčiča, bo spet zaživela v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu. Obiskovalci SSG si bodo lahko ogledali predstavo o epopeji protifašističnega revolucionarnega upora in prisluhnili besedam sina enega od ustanoviteljev organizacije TIGR. Ponovitev bo snemal slovenski televizijski oddelek deželnega sedeža RAI, ki bo tako dokumentiral gledališko pripoved o skrivnostnem zakulisju neizvedenega atentata na Benita Mussolinija ob njegovem obisku v Posočju 20. septembra 1938. Dilema o junaštvu in žrtvovanju za domovino, zgodba velikega idealizma, moralni in človeški vidik upora predstavljajo po avtorjevi izjavi snov besedila, ki ga je uprizoril mladi režiser Jernej Kopal. Predstavo je mlada ekipa uprizorila tudi v Kobaridu, kjer so nekateri potomci resničnih protagonistov sprejeli zgodovinsko-gledališki prikaz z velikim zanimanjem in odobravanjem. Ponovitev bo na sporedu v četrtek, 24. maja, ob 19.30 v veliki dvorani SSG.

OPČINE V organizaciji ZCPZ iz Trsta

Orgelski koncert ob koncu tečaja

Izobraževanje organistov in pridobivanje novih privrženec kraljice glasbil je redna, dolgoletna skrb Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki je tudi letos priredila tradicionalni orgelski tečaj v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Lekcije so potekale enkrat

tedensko od oktobra do maja pod mentorstvom prof. Mateja Lazarja. Udeleženci so započeli niz srečanj z lepo izvedenim, končnim koncertom z izvrstnim izborom skladb znamenitih francoskih, belgijskih in nemških mojstrov. Izbrane skladbe so poudarjale bolj ek-

SLOVENSKA SKUPNOST Pritožba staršev zoper poenotenje slovenskih šol

Gre predvsem za kakovost našega šolstva!

“Problem poenotenja slovenskih šol je nastal lani poleti med prejšnjo vlado, ko je bila v Tremontijem varčevalnem ukrepu določena ukinitve samostojnih didaktičnih ravnateljstev. SSK je takoj odreagirala, saj je dobro vedela, kako bo ta odlok učinkoval na samostojnost slovenskih šol. V Rimu so nam bili ob strani edinole senatorji Južnotirolske ljudske stranke, ki so vložili popravek k zakonskemu odloku: žal so bila njihova prizadevanja neučinkovita, ker je vlada postavila na odlok zaupnico”. Od tod vrsta problemov in nasprotovanj, ki so se v končni fazi strnili v pritožbo nekaterih staršev, katerih otroci obiskujejo osnovne oziroma nižje srednje šole na Opčinah, v Nabrežini in Dolini: pritožbo in povod zanjo je predstavnikom medijev orisal pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik na tiskovnem srečanju, ki je bilo v petek, 18. maja, na sedežu stranke lipove vejice v Trstu.

Najprej je treba povedati, da je tematika vertikalizacije, se pravi poenotenja samostojnih ravnateljstev osnovnih in nižjih srednjih šol, mnogo starejša, saj je o njej govoril že nekdanji minister za šolstvo Berlinguer. Takrat pa je bilo to vprašanje postavljeno kot samostojna izbira posameznih ravnateljstev, tokrat je zadeva krepko drugačna. Močnik je opozoril, da bi s poenotenjem ravnateljstev slovenska šola izgubila več delovnih mest (od ravnate-

ljev do tajnikov ter pomožnega osebja), kar bi nedvomno ošibilo njen ustroj. “Ne smemo pozabiti, da so naše šole razpršene po ozemlju. Da ne govorimo o ‘openskem monstrumu’, kjer en didaktični ravnatelj z nizkim številom osebja upravlja do 17 šolskih poslopij”!

Močnik je jasno poudaril, da kri-

lem s pokrajino gole politične narave: “Dokaz naj bo usoda, ki je doletela predlog občinskega svetnika Igorja Švaba: on je občini predlagal, naj bi didaktično ravnateljstvo na Opčinah razbremenili z ustanovitvijo novega tovrstnega ravnateljstva na Proseku, ki bi skrbelo za šole na zahodnem Krasu. Kljub temu da bi



Igor Švab, Peter Močnik in Marko Šavron (foto IG)

tiko SSK ob tem problemu in podporo stranke pritožbi staršev ne gre razlagati kot preprosto nasprotovanje poenotenju šol: “Skrbi nas le, da je do tega prišlo pod prisilo zaradi varčevalnih ukrepov in da ni pristojnih nikakor skrbelo, ali bo v tej preorganizaciji kakovost šolske ponudbe še na določeni ravni. Pozabljajo tudi, da samostojnost slovenske šole jamčita zaščitni zakon in Londonski memorandum”.

Poseben problem nastaja s pokrajinsko upravo, ki je pristojen krajevni organ za šolstvo. “Pokrajina se je namreč o poenotenju takoj pozitivno izrekla, ne da bi pri tem počakala na stališče Deželne šolske komisije, ki ima sicer posvetovalno vlogo”. Po Močnikovem mnenju je prob-

za to obstajali ustrezni pogoji in čeprav pristojna občinska odborica Grimova ni bila načelno nasprotna, je občina naposled klonila glavo pred voljo pokrajinske uprave. Lahko bi zapisali, da je dežela le čakala na tako pokrajinsko politiko in takoj osvojila pokrajinski šolski načrt. Po Močnikovem mnenju gre na pokrajinski ravni za hud spor med SSK in Demokratsko stranko in levico nasploh, kar se kaže še na ostalih nivojih.

Poenotenju ravnateljstev v novo organizacijsko strukturo, ki bi osnovno in srednjo šolo spojila v neko osemletko, je nasprotovala občina Dolina, ravnatelj tistih šol pa so se soglasno izrekli za združevanje: prav tako je svoje privoljenje izrekla Deželna šolska komisija, “ki nam očita protide-

mokratsko držo”, je dodal Močnik. Po njegovem mnenju Deželna šolska komisija deluje dokaj protislovno, obenem slabo tolmači določila zaščitnega zakona. Mačehovski odnos Italije do izobraževanja nasploh in do slovenske šole je star več let oziroma desetletij. “To je očitno na primer v pomanjkanju razpisov za ravnateljske položaje. Lani so na 12 kandidatov sprejeli le dva nova ravnatelja, čeprav so bila tri razpoložljiva mesta”! Peter Močnik je ponovno poudaril, da SSK ni načelno nasprotna prenosovanju ravnateljstev, take odločitve pa je treba obravnavati na drugačen način, ki bi po eni strani upošteval specifično slo-

venskega šolskega sistema, po drugi pa bi moral temeljiti na postenih ‘protivrednostih’, kot bi bila lahko na primer gradnja ustreznega šolskega centra na vzhodnem Krasu (po goriškem zgledu šolskega pola). Drugačna rešitev bi bila po mnenju Petra Močnika izdelava dru-

gačnih kriterijev za slovensko šolstvo, o katerem naj ne bi odločali v Rimu, ampak po vzoru avtonomnosti Južne Tirolske na ravni pokrajine: “Ta naj bi razpolagala z vsoto državnega budgeta in z njim avtonomno krojila politiko slovenskega šolstva”. Na tiskovnem srečanju je bil prisoten tudi Marko Šavron, član SSK in eden izmed podpisnikov pritožbe. Poenotenje ravnateljstev je ocenil za goli napad nad slovensko šolo: “Izgovor varčevalne politike je bil le preteza za načrtno rušenje sistema slovenske šolske mreže”. Še kako pa boli, da je tudi med pripadniki slovenske narodne skupnosti veliko oseb, ki tako politiko italijanskih oblasti posredno in neposredno izvajajo...

IG

DSI Zanimiva publikacija Irvina Lukežiča

O Slovencih na Hrvaškem

Fluminensia Slovenica opisuje enciklopedično zgodovino Slovincem na Reki in je eden izmed najpomembnejših uresničeni projektov na Reki po osamosvojitvi Slovenije. V njej je avtor Irvin Lukežič, tudi etnolog, raziskovalec in predavatelj hrvaške književnosti na Filozofski fakulteti na Reki na Oddelku za kroatistiko, zbral podatke o vseh vplivnih Slovencih, ki so kdajkoli sodelovali na Hrvaškem na kulturnem, gospodarskem in socialnem področju. Ti so dobili mesto v prvem delu knjige v družbenih, družinskih in poslovnih reško-slovenskih vezi, in sicer kot trgovci, bankirji, obrtniki in tovarnarji, duhovniki, vozarji, krčmarji in kavarnarji. V dru-

gem delu pa se je avtor osredotočil na književne in kulturne vezi Reke in Slovenije. Ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev je tokrat potekal v luči slovensko-hrvaških izmenjav. Gosta in avtorja Fluminensia Slovenice je predstavila Marjana Mirković, novinarka, ena izmed vodilnih osebnosti društva Bazovica na Reki in predsednica sveta slovenske manjšine, ki je knjigo prevedla v slovenščino. Izdala sta jo lani Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije in Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka. Avtor v njej razkriva življenje Slovincem na Hrvaškem od 15. stoletja dalje, za sabo pa ima že devetnajst izdanih knjig.

Gospa Mirković ga je označila kot zelo plodnega avtorja, ki je preveden v številne jezike. V tej knjigi odkriva plat sobivanja na lokalni ravni.

Gospa Mirković je zbranim najprej posredovala nekaj podatkov o Slovencih na Hrvaškem. Število le-teh je v zadnjem desetletju močno upadlo. Na Reki je leta 1991 živelo tri tisoč petsto Slovincem, leta 2001 jih je bilo samo še tisoč petsto, podatki lanskega popisa pa niso še znani. Tudi v Zagrebu se je število v desetih letih nižalo z osem na tri tisoč. Kljub temu je delo slovenskih društev, na Hrvaškem jih deluje kar šestnajst, hvalevredno. Najstarejše izmed teh je Slovenski dom v Zagrebu, ki izdaja svoje glasilo, ima dva cerkvena pevska zbora in maše v slovenskem jeziku dvakrat mesečno. Poleg tega imajo organiziran dopolnilni pouk v slovenščini, predavanja in predstavitev knjig. Drugo najstarejše društvo, ustanovljeno leta 1947, je Bazovica na Reki,

kateraga pobudnica in zaslužna ustanoviteljica je bila primorska učiteljica Zora Avsec. Tri leta po ustanovitvi se je društvo preselilo na nov sedež, in sicer v vilo s čudovitim vrtom in pleiščem v centru mesta, na kar so še posebno ponosni.

O svoji knjigi je avtor povedal ključne pojme, se zaustavil pri Reki kot gravitacijski točki, ki je privlačila ljudi, podobno kot Trst, z veliko jeziki in kulturami. Italijanski jezik je bil nekoč dominanten, saj je bil to jezik trgovine, šole itd. V 19. stoletju je drugi prevladujoči jezik postal madžarski, in prav to je povezovalo Slovence in Hrvatce: morali so se boriti za obstanek lastne identitete.

Večer se je končalo z razpravo o današnjem stanju. Še posebno med mladimi je veliko zanimanja za slovenski jezik, v Zagrebu in v Zadru deluje slovenski lektorat, med slovenskimi društvi pa poteka plodno sodelovanje.

Šin

spresivnost kot virtuoznost učencev, ki so s suverenim pristopom pokazali različne spretnosti in značaje. Niko Trento se je poglobil v bistveno obliko korala, Rok Dolenc je pokazal razumevanje artikularne strukture Duboisove kipeče Toccate, David Lenisa pa se je posvetil bolj intimistični in razmišljujoči razsežnosti znamenitih orgelskih molitev Boëllmanna in Francka.

Za še neizkušene organiste je tečaj lepa priložnost, da pogledajo bližje poznanje mogočnega,

očarljivega glasbila, cerkveni organisti pa se lahko z zadoščenjem lotijo koncertne literature, ki presega liturgične namene. Vsi omenjeni učenci so se že udeležili tudi prejšnjih tečajev pod vodstvom Lazarja, ki jih je pohvalil za očitne napredke: “Osvojiti ali utrditi v čim krajšem času solidno manualno in pedalno tehniko, nato še vrvine učinkovite registracije je cilj, ki velja za vse učence. Pri izbiri programa skušam v glavnem upoštevati njihove želje; nekateri prinesejo skladbe, ki so jih sami

izbrali, za druge pa izbiram glede na pedagoško korist. Lani smo dali večji poudarek opusu Johanna Sebastiana Bacha, letos pa smo se usmerili v francosko romantiko. To pomeni, da je bil fokus lanskega tečaja natančnost podajanja, letošnjega pa ekspresivnost izvedb. V obeh sezonah sem želel, da bi se učenci seznanili z največjimi mojstri orgelske glasbe; po Bachu je Cesar Franck verjetno eden najbolj znamenitih in pomembnih avtorjev na tem glasbenem področju. Ker so organisti najbolj pogosto vezani

bolj na liturgični kot na koncertni okvir, se na tečajih pojavijo vprašanja o programskih izbirah oz. o morebitni potrebi po vadbi bolj preprostega, liturgičnega repertoarja. Prepričan sem, da je obvladovanje teh zahtevnejših skladb velikih mojstrov najboljša osnova, da vsak organist lahko z večjo lahkoto pristopi k skladbam, s katerimi spremlja bogoslužje. Vsebine lekcij presegajo cerkvene potrebe, a ravno zaradi tega omogočijo napredovanje”.

PAL

BAZOVICA Praznovanje 150-letnice posvetitve domače cerkve

Kristjan je živ kamen Božjega svetišča

Prvo cerkvico sv. Marije Magdalene v Bazovici so postavili na mesto sedanje že davnega leta 1336, po obsegu je bila morda podobna sedanji padriški ali gropajski cerkvi: imela je tudi strelne line, da bi se domačini branili pred napadi. "Na ruševinah te cerkve so nato zgradili novo, ki je bila po obsegu tudi tretjina sedanje. L. 1855 pa so začeli stavbo večati, obnovitvena dela so končali 1862: istega leta 25. julija so jo posvetili in vse do danes je ohranila neokrnjeno podobo", nam je januarja povedal domači bazovski župnik g. Žarko Škerlj, ko je v intervjuju za naš tednik napovedal celoten program praznovanj, ki so se začela istega meseca, trajala pa bodo vse do konca leta. Takrat je tudi poudaril, da so sklenili osrednjo slovesnost prenesti na mesec maj. In res, v nedeljo, 20. maja, so bazovski verniki slovesno obhajali pra-

znovanje 150-letnice posvetitve domače cerkve z bogoslužjem, ki ga je daroval tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, ob somaševanju tajnika g. Maria in domačega dušnega pastirja g. Žar-

kone izvedli Missa brevis sodobnega nizozemskega skladatelja Jakoba De Haane. Petja so bili v cerkvi sv. Marije Magdalene med drugim deležni tudi predsednica pokrajinske uprave Maria Teresa



Foto IG

Da je bila sveta maša posebne narave, se je lahko vsakdo pričel ob vstopu v svetišče, saj sta bila za oltarjem že domači MePZ Lipa in MePZ Igo Gruden iz Nabrežine, ki sta ju v skupni sestavi vodila Tamara Ražem Locatelli in Mikela Šimac: pevci so ob posnetku orkestralne spreml-

Bassa Poropat, predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali, deželni svetnik SSK Igor Gabrovce, občinska odbornica Antonella Grim in občinski svetnik SSK Igor Švab. Tržaški škof se je v uvodnem delu svoje homilije spomnil svojega predhodnika Bartolomeja Lega-

ta, ki je posvetil bazovsko cerkev leta 1962, poudaril je tudi ujemanje tega domačega praznika z binokšnim obdobjem: vernike je povabil, naj se ob tem dogodku globoko zamislijo, "saj se z Jezusovim vnebohodom konča njegova misija na zemlji. Tedaj pa se začne tostranska misija Cerkev..." Nadškof Crepaldi je v svojem razmišljanju poudaril središčnost nedelje kot dneva Gospodovega praznika, "brez katerega kristjan ne more živeti. "Nedelja je čas, ob katerem vernik pahne med zidove cerkve krščanskega duha: "Kristjan je namreč živ kamen Božjega duhovnega svetišča, je živa Cerkev"! Tržaški škof je povabil vernike, naj se v domačo cerkev ob vsaki priložnosti vračajo ne samo z željo, da bi Boga prosili tolažbe za življenjske težave, ampak tudi s srčno zahvalo za vse dobro, kar jim Bog poklanja. "Če bomo našli veselje v Gospodovi moči, bomo lahko pričali svetu, da Jezus Kristus ni preprosto učitelj etike in morale: on je Božji sin, ki je postal človek in je vstal od mrtvih, je pa tudi poslednik miru in upanja".

IG

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev in Deželni inštitut za zgodovino odporniškega gibanja v Furlaniji Juljski krajini (IRSML FVG) vabita na predstavitev knjige *Di là del muro. Il campo di concentramento di Monigo. 1942-43* (Onstran obzidja. Koncentracijsko taborišče v Trevisu. 1942-43). Sodelujejo Roberto Spazzali (Irsml Fvg), Ivo Jevnikar (DSI), Alessandro Casellato (ISTRESCO - Univerza v Benetkah) in avtorica knjige Francesca Meneghetti. V petek, 25. maja, ob 18. uri v knjigarni Minerva, Ulica S. Nicolò 20, Trst. **Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus** vabi na predavanje *Je rak psihosomatska bolezen?* V petek, 25. maja 2012, ob 17. uri v Centru prostovoljne dejavnosti / CSV - Centro Servizi Volontariato, Galleria Fenice št. 2 / III. nad. v Trstu. Predavala bo psihologinja in psihoterapevtka dr. Marzia Rucli. **V nedeljo**, 27. maja 2012, bo v Barkovljah prvo sveto obhajilo. Obroci bodo oblečeni v noše, ki jih hrani društvo. Po maši, od 11. ure dalje, vabljene na druženje v društvu (ul. Bonafata 6). **Društvo Rojanski Marijin dom** vabi v petek, 1. junija, na koncert Mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič. Koncert prestižnega zbora, prejemnika številnih nagrad in priznanj, se uvršča med

priveditve ob praznovanju 150-letnice rojanske cerkve Sv. Mohorja in Fortunata, ki je bila posvečena 13. julija 1862. Vljudno vabljene v rojansko cerkev ob 20.30!

SKD Barkovlje prireja izlet 10. junija 2012. Na sporedu: grad Snežnik, muzej polhov, muzej Cerknškega jezera, maketa Cerknškega jezera, multivizija o jezeru v vseh letnih časih, kompletno kosilo. Za informacije: 040 415336 oz. 3332677384. **Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva** vabita na romanje na Brezje k Mariji Pomagaj v torek, 19. junija 2012. Program: sv. maša na Brezjah, kosilo, oddih ob blejskem jezeru oz. nenaporen sprehod z ogledom zanimivosti; prijava na tel. št. 040 225468 (Vera) in 040 820986 (Alojzija). Prirčno vabljene posebno starejši!

Darovi

Ob 60. obletnici poroke darujeta Nino in Mirjana 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu. **V spomin** na pokojnega duhovnika Viljema Žerjela daruje g. Malalan 20 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor. **Na izrecno** željo pokojnega duhovnika Viljema Žerjela prejme Marijin dom pri Sv. Ivanu 50 evrov, svetoivanski cerkveni pevski zbor 50 evrov in cerkveni pevski zbor v Barkovljah 50 evrov.

Jubiljeno praznovanje tridesetletnice barkovljanske šole in društva "… in navdušenje (še) traja"

Dne 16. maja 1982 so Barkovlje doživeli kulturni preporod: poimenovali so barkovljansko slovensko osnovno šolo po Franu Saleškem Finžgarju, obnovitev prostorov domačega slovenskega kulturnega društva, ob tem pa še ustanovitev barkovljanskega pevskega zbora. V nedeljo, 20. maja 2012, so Slovenci v Barkovljah praznovali jubilejno tridesetletnico in se veselili tega, da so v tržaški vasi v mestu slovenska beseda, kultura in ljudje (še) vedno številni, pokončni in nasmejani. Barkovljansko slavo so poimenovali "… in navdušenje (še) traja". Meseci priprav učencev in članov SKD Barkovlje so obradili bogat program. Že v sredo je

potekalo odprtje razstave o raziskovalnem delu šolarjev o temi *Sprehodi po Barkovljah: kako je bilo nekoč in kako je danes*, ki je bila na ogled v šolskih prostorih. Nedeljska jubilejna veselica, ki je potekala pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete in ZSKD, se je začela ob 16. uri pred osnovno šolo na ul. Cerreto 19, kjer je praznik uvedlo Godbeno društvo Prosek pod vodstvom Iva Bašiča. Sledile so uigrane deklamacije in petje osnovnošolcev; spored so poimenovali *Naša šola v pesmi in besedi*. Ob spremljavi harmonikarja Silvana Kralja so ob koncu vzkliknili: "Šola Finžgar, radi te imamo"! Dolg spredvor obiskovalcev je nato krenil do sedeža SKD Barkovlje v ul.

Bonafata 6, kjer se je na društvenem dvorišču pričel slavnostni program. Vodil ga je domačin Ladi Vodopivec, najprej so nas pevsko pozdravili osnovnošolci in otroci barkovljanskega slovenskega otroškega vrtca. Na velik oder je nato stopila govornica Sandra Poljšak, predsednica tamkajšnjega društva, ki je skozi oseben zgodbo razmišljala o dneh pred tridesetimi leti, ko je na predvečer v šoli gorelo. Z geslom "v slogi je moč" je poudarila pomen društvenega udejstvovanja, ki je v Barkovljah živo in pestro, saj je društvo kakor drugi dom. "Pluti moramo proti pristanu, pa naj bo v vetru ali proti njemu", je izjavila ob koncu. Priložnostne besede je nato izrekla Erika Jurc,

predsednica Združenja staršev šole F. S. Finžgar, ki je podčrtala tesno povezanost barkovljanske šole in društva ter omenila natis otroških majčk z logotipom, ki ga je pred tridesetimi leti narisala Magda Starec Tavčar. Povezovalce Ladi Vodopivec je hudomušno, a vselej razmišljujoče predstavil novo, razširjeno izdajo v dveh delih *Barkovlje, pri nas je bilo tako*. Prvi del je ponatis taktatne knjige, ki prikazuje življenje v vasi od 2. polovice 19. stoletja do leta 1982. V drugem delu pa je avtor zbral gradivo in pričevanja o zadnjih treh desetletjih barkovljanskega vsakdana. V zgodovinskem spominu je ohranil ljudi in osebnosti, ki so delovale v vasi in bile uspešne v širšem slovenskem prostoru, pa tudi šege in tradicije, šolarje in pevce ter kulturnike vseh vrst, ribištvo, stoletnike, ledinska imena, vinogradnike,

pa še kaka zanimiva zgodba se najde, na primer tista o barkovljanskih zvonovih. Pred končnim rajanjem smo prisluhnili še barkovljanski ljudski *Škrinja uorehova* v izvedbi domačega mešanega zbora pod vodstvom Aleksandre Pertot, ki je na tem mestu prav tako trideset let. Odraslim so se

pridružili še otroci in pianistka Beatrice Zonta za prazvedbo skladbe *Lepu je spomlade*, ki jo je na besedilo Aleksandra Furlana uglasbil Adi Daneu. Ob koncu je zaigrala še proseška godba.

Res je, barkovljansko navdušenje (še) traja!

Jernej Šček

50. izvedba Praznika češeni

SPD Mačkolje vabi tudi letos, v dneh od petka, 25. maja, do nedelje, 27. maja, na jubilejni 50. Praznik češeni. Glasbeno kuliso bo v nedeljo popoldne oblikovalo godbeno društvo Nabrežina, vsak večer pa bodo ples ob zvokih priznanih skupin (letos so to Happy day, 3 Prašički in Kraški kvintet), za lačne in žejne pa izvrstne jedi, pijače in seveda... sladke češnje. V soboto, 2. junija, popoldne pa bo na istem prizorišču slavnostna akademija ob 50. izvedbi Praznika češeni in ob 60-letnici ustanovitve in neprekinjenega delovanja društva. Glasbeni program bo oblikovala Mladinska filharmonija NOVA iz Nove Gorice. Simfonični orkester bo na mačkoljski "Métežici" izvajal delo "The Queen Symphony", simfonijo po napevih znamenite rock skupine Queen. Pokrovitelja prireditve sta Občina Dolina in Slovenska prosveta Trst.

Cankarjevo tekmovanje 2012

Knjige nas opozarjajo na stvari, ki so nam všeč

"Pač pa bo menda res tako, kakor je trdila ista Koščerova Ana, ki je bila dobrosrčna in preprosta ženska, da se namreč vse stvari samo spremene..." Med te stvari je slovenski klasik Miško Kranjec prišel dobre ljudi in lepoto. Navedeni citat iz njegove *Povesti o dobrih ljudeh* navaja globoko resnico, ki nam razkriva, kako se lepe in dobre življenjske lastnosti ohranjajo sicer v drugačni preobleki kot nekoč. Tudi na šolskem področju. "Kranjec je imel popolnoma prav. Stvari se spreminjajo, spreminja se odnos dijakov do šole, do branja, do maternega jezika, in vendar se iz leta v leto vedno ponovno srečujemo za podelitev priznanj za Cankarjevo tekmovanje in je torej očitno, da ljubezen do knjige in do slovensčine še vedno tli ali celo goriti". S temi besedami je prof. Barbara Zlobec nagovorila dijake klasičnega in Znanstvenega liceja France Prešeren ob podelitvi

Cankarjevega priznanja za leto 2012 v ponedeljek, 14. maja, v šolskem poslopu na Vrdelski cesti. Lepo število mladih je tako požrtvovalno dokazalo in znova potrdilo, da jim je slovenska književnost pri srcu. Tekmovanje namreč vabi učence in dijake iz vse Slovenije, da poglobljajo in bogatijo poznavanje maternega jezika ob branju klasičnih in modernih slovenskih piscev. Tudi naši dijaki so tako vzeli v roke knjigo na drugačen način kot med šolskimi urami: prepustili so se ustvarjalnemu vrvenju, izmenjavi idej, iskanju novih poti, vprašanju in odgovorov ter provokativnih, spominskih, aktualnih temnih in pravljico lepih domišljijah svetov. Naslov letošnjega tekmovanja se je glasil *Pisave prestolnice kulture*: na tak način so organizatorji želeli obeležiti mesto Maribor, ki je letos prejelo naslov Evropske prestolnice kulture. "Množična oblika v naslovu (pisave) pa želi poudariti, da besedil, pa tudi odzivov nanje ni mogoče

razumeti 'enopomensko': vsaka pokrajina, vsaka knjiga, vsak bralec je svet zase, ki se prepleta z drugimi svetovi, iz česar izhaja bogastvo umetniških izrazov, pisav in odzivov nanje", je še povedala prof. Zlobec. Prireditelji so se letos osredotočili na Prekmurje in mladim balcem 2. skupine (2. in 3. letnik) ponudili klasični roman Miška Kranjca *Povest o dobrih ljudeh* in

primerih so dijaki prebrali kar dve deli ter tako urili svoje sposobnosti medbesedilne primerjave, ni pa manjkalo niti priložnosti za vznemirljive možnosti aktualizacije", je dejala prof. Zlobec in pojasnila, da je na željo samih mentorjev sodelovanje s prvo skupino 1. letnika odpadlo, saj je bila tematika predlaganega dela *Oči Andreja Makuc* o mučenju živali neprimerna. Šolskega dela tekmovanja se je udeležilo sedemnajst dijakov in

Bronasto in srebrno priznanje so prejele Nina Pahor (I. kl.) in Ivana Milič (III. kl.) ter Barbara Ferluga (V. b), ki je tema dvema pristela še zlato priznanje. Bronasto priznanje je šlo tudi Nadi Tavčar (I. kl.), Nausicaai Concina (I. kl. lic.), Ester Gomisel (V. v. g.) in Samantha Gruden (V. b). Priznanje so prejeli obenem Caterina Cossutta, Thomas Grill in Iljan Gruden iz V. v. g., Giorgia Slogar in Demetra Volari iz I. kl. liceja, Nikole Parmesan, ki

šolskega dela Cankarjevega tekmovanja, se je zahvalila ostalima mentorjema, prof. Nevi Zaghet in prof. Majdi Artač, ter prof. Eliji Bastianiju, ostalemu učnemu osebju ter zlasti Skladu Nade Pertot, ki vsako leto tekmovanje finančno podpira in omogoča nakup knjižnih nagrad. Posebno prirčno so izzvenele besede slavnostne govornice pisateljice, pesnice in esejistke Alenke Rebula, ki jo je dijakom in dijakinjam predstavila prof. Majda Artač. Rebulova je v svojem posegu spregovorila o moči, ki jo ima umetnost pri pretvarjanju tuji tragičnih življenjskih plati v estetsko navdihujoče elemente, in o človekovi potrebi po pisanju, da bi lažje prepoznali lastne strahove. Zanimiv je bil sklepni del njenega navajanja, ki je izhajal iz preprostega vprašanja, zakaj se ljudje spreminjajo, ko nehalo biti mladi. "Opažam, da je mladostnih uresničenih sanj pri odraslih bore malo", je dejala in povabila mlade poslušalce, naj v sebi raziščejo "skrite" sposobnosti še prej kot svoje "očitne talente". Zasedovati je treba nato edinstvenost, s katero opredmetiti svoje sanje. Ob vsem tem pa je treba gojiti branje, saj "nas umetnost, knjiga nenehno opozarja na stvari, ki so nam všeč!"



Foto IG

sodobnega Kardoševega *Rizling polka*, dijaki 3. skupine (4. in 5. letnik) pa romana *To noč sem jo videl* Draga Jančarja in *Nostalgija* Dušana Šarotarja. "V obeh

dijakinj, za regijsko je bilo izbranih šest dijakinj, za najvišje, zlato priznanje pa so se na vsedržavnem tekmovanju potegovale tri dijakinje liceja Prešeren.

obiskuje II. klasični licej, Jessica Frandolič iz III. B, Tereza Hussi in Saša Marsetti iz IV. C ter Tjaša Matešič iz V. C. Prof. Barbara Zlobec, sicer koordinatorka

IG

Zoper varčevalni program slovenske vlade

Policijski sindikati grozijo z referendumom

Nastale so nove ovire pri premagovanju zastojev in težav, ki povzročajo globoko in vsestransko krizo v Sloveniji. Javnost je presenečena, del nje tudi zgrožen, zaradi stališč in ravnanj obeh obstoječih sindikatov v policiji, ki sta zahtevala razpis referendumu o varčevalnih ukrepih oziroma o zakonu o uravnoteženju javnih financ. Glasovali bi torej o dogovorih, ki so bili sprejeti na dolgih in naporih pogajanjih z drugimi sindikati javnega sektorja in potrjeni v parlamentu. V policijskih sindikatih na kritike odgovarjajo, da se vlada z njima ni hotela pogajati o plačnih zahtevah policistov. Z referendumom bi razveljavili, izničili, vse varčevalne ukrepe in stremiljenja vlade, da bi Slovenija ponovno dobila trdne javne finance, ki so pogoj za vnovični zagon gospodarstva.

Mnogi v politiki in javnosti domnevajo, da je bila zahteva za razpis referendumu dogovorjena s tistimi vplivnimi osebnostmi, ki delujejo iz političnega ozadja in si prizadevajo za padec vlade Janeza Janše, čeprav bi to povzročilo še večjo zmedo in celo nevarnosti za obstoj države. Če bo vladi uspelo policijska sindikata prepričati, da v zameno za izpolnitev plačnih zahtev (policisti so resda med najslabše plačanimi javnimi uslužbenci v Sloveniji) umakneta zahtevo za razpis referendumu, potem bi se odpravljale finančne krize in drugih težav lahko nadaljevalo. "Sicer pa se bodo nad Slovenijo zgrnili še bolj črni oblaki", je nekdo zapisal na spletni strani tednika Demokracija.

V Sloveniji se torej politične strasti ne umirjajo, širijo pa se sovražni govori, tudi zaradi ra-

zličnih ocen in stališč o naši preteklosti. V Ljubljani se ob raznih obletnicah zbirajo privrženci trditve, da je bil narodnoosvobodilni boj največji dogodek v naši nacionalni zgodovini, kar zatrjuje tudi državni poglavar dr. Danilo Türk. V našem glavnem mestu se ponovno pojavljajo zastave z rdečo zvezdo in širi malikovanje Tita. V drugem polu politike in javnosti pa ponavljajo, da sta bila ustanovitve Osvobodilne fronte in osvobodilni boj zgolj pretveza in priprava za uvedbo totalitarne države in režima, ki je trajal do procesa osamosvajanja Slovenije v letih 1990 in 1991. V kampanjah o posameznih "resnicah", ki potekajo v javnih občilih in na spletu, citirajo tudi nekatere znane politične osebnosti. Tako je predsednik Socialnih demokratov Borut Pahor, ki bo na bliž-

jem kongresu ponovno kandidiral za predsednika stranke, kritično govoril o Milanu Kučanu. Po trditvah Pahorja "Milan Kučan velikih projektov, kot sta bila demokratizacija in osamosvojitve Slovenije, nikoli ni spodbujal, temveč jih je upočasnjeval". V oddaji na TV Slovenija je Borut Pahor omenil, da je bil "politični vajenec Milana Kučana, vendar njemu ni nič dolžan". Vsebinsko drugačna razprava o temah iz naše preteklosti pa je potekala v Kočevju, kjer so zaznamovali 22-letnico ustanovitve Manevske strukture narodne zaščite. Njeni tvorcini voditelji, to so bili Janez Janša, Igor Bavčar in Tone Krkovič, so namreč še v obdobju prejšnjega režima zavarovali politične odločitve o samostojnosti nove države in razvoj njenih bodočih obrambnih sil. Osrednji govornik na slovesnosti v Kočevju, Lojze Peterle, je poudaril, "da je revolucija delila slovenski narod, osamosvojitve države pa ga je povežala". Glede sedanjih razmer pa je dejal, "da je Slovenija v nevarnosti preživetja". Kot je bilo pričakovati, se slovesnosti v Kočevju ni udeležil državni poglavar dr. Danilo Türk, ki v

javnosti čedalje bolj kaže svojo enostransko ideološko in politično opredelitev. V kroniki pomembnejših dogodkov v prejšnjih dneh nadalje omenjamo predstavitev knjige dr. Rosvite Pesek z naslovom *Osamosvojitvena vlada*. Preučevalka procesov osamosvajanja in ustanovitve nove slovenske države, sicer tudi znana časnikarka TV Slovenija, v novem delu razlaga in ocenjuje delovanje prve svobodne vlade, tako imenovane Demosove vlade, ki jo je vodil Lojze Peterle. Glede na njen pomen in delovanje avtorica meni, "da bo ta vlada v naši narodni zgodovini zapisana z zlatimi črkami". Pri primopredaji oblasti se dotedanji notranji minister Tomaž Ertl ni prikazal, tako da formalnega prenosa funkcije na novega notranjega ministra Igorja Bavčarja sploh ni bilo. Prejšnji vladi z Dušanom Šinigojem na čelu sta Janez Janša in Igor Bavčar bila trn v peti od samega začetka. Dr. Rosvita Pesek je v daljšem intervjuju, objavljenem v tedniku Demokracija, pritrudila mnenju Milana Kučana, namreč, "da je partija v Sloveniji soustvarjala klimo in vzdušje, ki sta pripeljala do demokratizacije". Spomnila

je, "da so bili tudi v Zvezi komunistov Slovenije politiki, ki so izredno dobro zaznavali signale časa. Milan Kučan je bil brez dvoma med prvimi, ki jih je zaznal". Do letošnje jeseni naj bi bila končana raziskava o žrtvah v Sloveniji med drugo svetovno vojno in po njej. Izvajajo Inštitut za novejšo zgodovino v Ljubljani, vodi pa jo dr. Vida Deželak-Barič. V pogovoru za Novi glas je povedala, da je bilo vseh žrtev vojne in povojnih pobojev, le na ozemlju Slovenije in brez upoštevanja zamejstva, skupaj okoli 97.500. Okupatorji, partizanske enote in povojne oblasti so povzročili okoli 24.000 žrtev, oborožene sile protirevolucije (okupatorji, domobranci, četniki in še nekatere skupine) pa približno 4.400 žrtev. Dr. Vida Deželak Barič je v časniku Delo zapisala, "da je revolucionarno nasilje bilo odločilno za vzpostavitev oborožene protirevolucije, čeprav nekateri tega nočejo videti. V Ljubljani je najprej partija začela revolucijo, šele potem pa so bile zoper njo ustanovljene protirevolucionarne vaške straže. Vselej je namreč pomembno, kdo je nasilje začel".

Marijan Drobež

Gospodarski kriminal, slovenski nacionalni šport Sladke sanje slovenske pravne države

V Sloveniji nekatere stvari potekajo zelo podobno kot v Italiji. Recimo to, kako na dan prihajajo najbolj "vroče" novice. V Italiji se s sodišč izmuznejo prepisi telefonskih prisluškovanj, ki se potem znajdejo v medijih. V Sloveniji pa se vse pogosteje dogaja, da v medijih na dan prihajajo "tajni dokumenti", ki so nastali na davčni upravi in ki bi morali biti v prvi vrsti namenjeni organom pregona, a se predčasno znajdejo tudi na pisalnih mizah televizijskih in časopisnih urednikov. Objava takih dokumentov je seveda potem novinarjeva dolžnost, predvsem pa je v interesu javnosti. V začetku tega tedna so tako na dan prišli obremenjujoči dokumenti za dva pomembna akterja slovenske politične in gospodarske srenje. Prvi je politik in gospodarstvenik Zoran Janković, drugi pa podjetnik Matej Raščan.

Janković iz blagajne MOL v svoj žep

Pa začnimo pri prvem. Ljubljanski župan Zoran Janković se je, upoštevaajoč zadnja razkritja iz Dursa, še bolj zapletel v mrežo, ki si jo je z gradnjo športnega parka Stožice sam spletel. Durs je namreč tožilstvu pred časom predal dokumentacijo, iz katere izhaja, da je mestna občina Ljubljana zelo netransparentno financirala gradnjo Stožice, del teh sredstev pa naj bi se nazadnje stekel na račun Jankovičevega podjetja KLM. Zgodba pa se je razvijala nekako takole: družba Grep, ki je investitor v projekt Stožice, je od ljubljanske mestne občine (MOL) novembra 2010 prejela 11 milijonov evrov, lani avgusta pa še dodatne štiri. Šlo naj bi za finančno injekcijo zaradi slabega finančnega stanja Grep.



Zoran Janković

In tukaj najdemo že prvo nepravilnost: po dogovoru med Grepom in MOL naj bi namreč iz ljubljanske blagajne za projekt ne odšteli niti evra. Vložek MOL

naj bi bilo samo zemljišče. Že takoj pa je bilo očitno, da to ne bo dovolj: Ljubljana je uradno primaknila še 40 milijonov zaradi nepredvidenih del. Finančna injekcija v višini 15 milijonov pa je le nov kazalec nejasnega denarnega toka v ljubljanski mestni hiši (MOL je že tako zadolžena za približno 120 milijonov evrov). Zgodba pa se tukaj še ne konča. Novinarji na POP TV so namreč razkrili še nadaljnji tok tega denarja. Grep je namreč takoj zatem

prav tako dalj časa predsednik, danes pa je častni predsednik. Torej, če obnovimo: denar (400 tisočakov) se je iz blagajne MOL posredno preko podjetij Grep in Baza Dante stekel direktno v Jankovičev žep. Tožilstvo je tudi že potrdilo, da v tej zadevi vodi predkazenski postopek. **Raščan zapravljaj več, kot je zaslužil** Matej Raščan je bil donedavna lastnik Dela revij, založniške hiše, ki je izdajala rumeni revijalni tisk. Najbolj znane revije te založniške hiše so bile Jana, Lady, Stop in Obrazi. Če zelo na kratko povzamemo, se je tudi pri Delu revijah ponovila podobna zgodba kot pri toliko drugih slovenskih podjetjih: neuspeli menedžerski prevzem, ki ga je Raščan (kot lastnik) hotel izvesti brez realnih finančnih sredstev. Papirnati grad se je porušil in pokazala se je gora dolgov. Pred nekaj dnevi pa je na dan prišla dodatna novica, tokrat z murskosoboškega davčnega urada. Raščanu očitajo, da je porabljal veliko več, kot so bili njegovi osebni dohodki. Raščan naj bi med januarjem 2007 in decembrom 2010 potrosil štiri milijone evrov več, kot jih je uradno zaslužil. Ob tej ugotovitvi so na davkarji Raščanu za ugotovljeno razliko zaračunali ustrezno davčno stopnjo (40 odstotkov oz. 1,6 milijona evrov). Davčna uprava (Durs) je kot garancijo svoje terjatve dobila lastniški delež v Raščanovem podjetju Monera. Problem pa je, da so isto potezo pred časom že storili drugi upniki, banka NKBM, družba Delo Prodaja in ena od notarskih pisarn. Ker je Raščanovo podjetje Monera v zelo slabem stanju, je v vsakem primeru zelo težko računati na poplačilo vseh dolgov in obveznosti do davkari-

je. Takšna je pač Slovenija. **Potreba po preglednem poslovanju** Predstavili smo samo dva zadnja primera, ki postavljajo slovensko gospodarstvo v zelo negativno luč. O sistemski korupciji se vseskozi govori, a doslej še ni bil sprejet noben konkreten ukrep v tej smeri. Zdajšnja vladna koalicija je predlagala spremembo kazenskega zakonika za kazniva dejanja belih ovratnikov, predvsem obratno dokazno breme. V tem primeru mora obtoženec dokazati izvor svojega premoženja in tako potrditi, da je povsem legalno. Tožilcu pa ni treba iskati indicov o nezakonitosti obtoženčevega premoženja, ampak mora samo izpodbijati obtoženčovo izjavljanje. V Sloveniji bi v številnih primerih to bilo še kako primerno. Današnja vladna koalicija (posebej SDS in Državljanska lista) sta tudi obljubljali ureditev zakonodaje, ki naj bi bila ustrežnejša in bolj primerna za pregon gospodarskega kriminala. Da bi se, kolikor je le mogoče, preprečilo tolikše špekulacije in malverzacije, ki smo jim priča v slovenskih gospodarskih vodah. No, pa da vidimo, kdaj se bo kaj premaknilo tudi na tem področju.

Andrej Černic

SNG Nova Gorica / Slovesna podelitev nagrade tantadruj 2012

Vse predvidene nagrade novogoriškemu gledališču

Prava škoda je, da se gledalci niso polnoštevilno udeležili slavnostnega večera podelitve druge nagrade tantadruj 2012, ki je potekala v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v soboto, 12. maja 2012, in tako izkazala pozornost in hvaležnost tej primorski gledališki hiši, ki je zelo pri srcu tudi nam Slovcem onstran nekdanje obstoječe meje, ki pa kot nevidna črta včasih še zmeraj "zaustavlja" pretok gledalcev "z ene strani na drugo". Lansko leto smo v Kulturnem domu v Trstu prvič prisostvovali izročitvi nagrade tantadruj, ki so si jo omislila tri primorska gledališča: Slovensko stalno gledališče Trst, kot najstarejše gledališče v našem prostoru, ki od leta 1955 kot poklicno gledališče nadaljuje tradicijo Dramatičnega društva, ustanovljenega pred 110 leti, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, ki je v go-

riškem prostoru že 58 let najpomembnejša kulturna ustanova, in Gledališče Koper, ki je najmlajše slovensko poklicno gledališče, saj deluje od leta 2000. Glavni pokrovitelj prireditve je Luka Koper. Po pravilniku bo naslednje leto nagrado tantadruj imelo v gosteh Gledališče Koper – po dosedanjem zgledu lahko domnevamo, da bodo prihodnje leto nagrade pripadle ustvarjalcem te mlade gledališke hiše. Nagrada nosi ime po literarnem junaku primorskega pisatelja Cirila Kosmača; s tem je potrjeno poslanstvo, ki ga ima gledališče tudi na področju slovenske besede, ki je



Ivo Barišič

Slovesno prireditve v SNG Nova Gorica je uvedla zadnja ponovi-

te predstavte Nede Rusjan Bric *Kdor sam do večera potuje skozi svet*, pri kateri je avtorica in režiserka uprizoritve predstavila svoj pogled na Gregorčičevo življenje in pesniško ustvarjanje in pri tem posredovala osebno tolmačenje pesnikovega čutenja,

njegove bolečine in stiske, ujetosti v "črni plašč" in bridkosti, ki jih je občutil ob krivičnih kritikah na račun svojega pesnikovanja. Po predstavi, ki je še bolj kot na premierni uprizoritvi globoko segla v srca gledalcev in s tem dokazala, da je nam Primorcem pesnikova lirična izpoved zelo blizu tudi v današnjem času, sta na oder prišla povezovalca slovesnosti, igralca SNG Nova Gorica Ana Facchini in Radoš Bolčina, in povabila pred mikrofonom direktorja novogoriškega gledališča Jožka Čuka, ki je izrekel dobrodošlico in dejal, da je nagrada tantadruj "dodatno ustvarjalno povezala gledališča primorskega prostora in je tako gledališčnikom kot publikii v veliko veselje in tudi navdih. Prizadevali si bomo, da bo postal tantadruj z leti naša skupna žlahtna tradicija". Na oder je prišla tudi predstavnic ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, gospa mag. Mojca Jan Zoran, ki je dejala, da nagrada tantadruj dokazuje, "da se primorski gledališčniki zmorejo prepoznati kot skupni kulturni prostor, vsa tri gledališča pa kot močno skupno,

lahko rečem primorsko gledališče, ki je kulturna os celotne Primorske. Ta skupni kulturni prostor, ki povezuje dve državi in našo dediščino in danost, ki pa ni umevna sama po sebi, prav z vašim gledališkim delom, ustvarjalnostjo, pripadnostjo, in če potrebno tudi s trmastim zavračanjem tujega, nesamoničnega, ta skupni prostor vsak dan, z vsako umetniško kreacijo vedno znova oblikujete in mu dajete veljavo. (...) Prepričana sem, da bo sodelovanje, ki ste ga ustvarili z dobrim strokovnim umetniškim delom v vaših gledališčih še naprej rojevalo umetniške presežke". Nato pa so bila končno znana

imena dobitnikov letošnje nagrade tantadruj. Žirija (dramaturginja in prevajalka Mojca Kranjc – predsednica -, gledališki in literarni kritik, urednik in dramaturg Matej Bogataj ter pisatelj in režiser Marko Sosič) si je ogledala vseh dvajset letos prijavljenih uprizoritev treh primorskih gledališč in se soglasno odločila, da prejme tantadruja za igralski dosežek **Ivo Barišič** za vlogo Barryja v *skurtu* Dmitrija Vojnova, za vlogo Finančnika in Boga v *Sljehniku* Iztoka Mlakarja, predvsem pa za vlogo Simona Gregorčiča v *Kdor sam do večera potuje skozi svet* Nede R. Bric.

/ str. 16
Iva Koršič

Ob smrti naše drage tete

ZOFKE MATELIČ

se iskreno zahvaljujem Šolskim sestram
Svete Družine za dolgoletno in vsestransko nego,
ki je je bila deležna. Bog stokratno povrni.

V imenu nečakov in pranečakov
Stanko Sivec, župnik v Prvačini

Na stadionu Friuli v Vidmu so predstavili Black Album 40.000 oboževalcev za

METALLICA

V nedeljo, 13. maja 2012, je na videmskem nogometnem stadionu imela koncert legendarna kalifornijska metal skupina *Metallica*, ki na svoji svetovni turneji Black Album Anniversary Tour po enaindvajsetih letih spet v celoti predstavlja občinstvu Black Album.

S prijatelji smo se takoj po kosilu odpravili na ronško letališče, saj

naše "Four Horsemen", sledile so jim tajnice in pomočnice in končno je izstopil kitarist in vokalista James Hetfield. Prišlo je na vrsto prvo razočaranje: z besedami "no stopping, don't touch me" se je takoj odpravil v svoj kombi z zatemnjenimi šipami, nas, ki smo ga čakali, pa sploh ni pogledal. Sledil mu je kitarist Kirk Hammett. V živo sem lahko videla, kako se je fizično zelo posta-

razumela, da je pod vplivom kake povsem nezakonite snovi, saj je bil zbegan in plašen kot otrok. Ustavil se je in začel klicati na pomoč svojo pomočnico: "Barbara, BrBr, Brbarbarba...". Barbara je priskočila in mu kozarec, ki ga je držal v roki, zamenjala s kemikom. Začel je avtomatično podpisovati, dokler ga niso sodelavci pospremili v kombi. Team *Metallica* je tako v treh kombijih, raznih avtomobilih in v velikem jeepu zapustil ronško letališče. Nedvomno se *Metallica* lepše predstavljajo na slikah s pomočjo photoshopa!

Z letališča smo se po stranskih poteh (na avtocesti je bila že kolona avtomobilov!) odpravili na stadion Friuli. Težko je bilo najti parkirni prostor, in ko smo dospeli na stadion, so francoski gostje Gojira že začeli svoj 30-minutni nastop. Zaigrali so pet skladb in se odlično odrezali pred nestrpno publiko. Nekaj minut po sedmi uri so na oder prišli Machine Head, tudi oni doma iz Kalifornije, in v dobri uri nastopa ogreli publiko v parterju, ki je navdušeno spremljala vse odigrane pesmi. Med njihovim koncertom se je na stadion začela 'zlivati' vedno večja množica fanov metal glasbe, tudi Snakepit, prostor pod odrom, ki je rezerviran za izžre-

ca. *Four Horsemen* so prišli na oder z "Hit the Lights". Na odru so takoj izkazali 'polno formo', James Hetfield je spodbujal publiko: "We are gonna kick some... tonight / We got the metal madness / When our fans start screaming"... Roke so se dvigale v zrak na notah "Master of Puppets", sledile so "Fuel", "For Whom



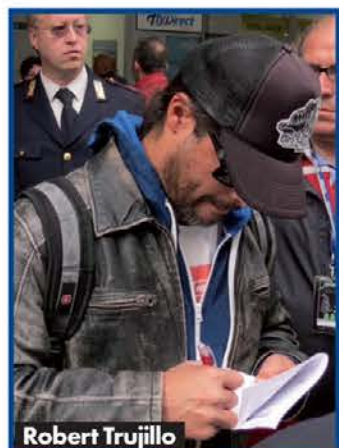
Pogled na Snakepit in množico v stadionu Friuli



Kirk Hammett in Robert Trujillo

člane benda, me je prevzelo razočaranje, toda njihov nastop na odru me je vsekakor navdušil. Tehnično niso neoporečni, saj smo zaslišali marsikatero nepravilnost in Ulrich zadnja leta ne slovi več kot izredno nadarjen bobnar, ampak vseeno znajo ustvariti odnos s publiko. Predvsem Trujillo in Hammett se veliko gibljeta po Snakepitu in se neposredno soočata s svojimi oboževalci. Kot je večkrat ponovil James Hetfield, smo bili v nedeljo zvečer vsi prisotni na stadionu Friuli člani *Metallica* family. Koncert sta organizirali družbi Live Nation in Azalea Promotion, v sodelovanju z deželo Furlanijo Julijsko krajino, občino Videm in deželno turistično agencijo. Azalea Promotion ima letos še druge koncerte različnih glasbenih okusov: med drugim bodo nastopili Ligabue, Bruce Springsteen, Radiohead, Anastacia in Foo Fighters.

Katja Ferletič



Robert Trujillo



Lars Ulrich

smo vedeli, da bo približno ob šestnajsti uri pristalo zasebno letalo, ki bo *Metallica* iz Pariza, kjer so imeli koncert v soboto zvečer, pripeljalo v našo deželo. Na letališču se je nabrala majhna množica fanov in nekaj fotografov, vsi smo nestrpno čakali rockerje in policija nas je povsem nepotrebno zadrževala v kotičku ob vratih čakalnice za prihode. Vrata so se končno odprla in zagledali smo znane obraze varstvenikov, ki že veliko let spremljajo

ral: njegovih črnih kodrov je vedno manj, zamenjali so jih sivi in redki. Niti Kirk se ni ustavil, presenetljivo se je najprej napotil proti stranišču (tudi on je človek!), takoj zatem pa v kombi. Po nekaj minutah je prišel basist Ro-



bert Trujillo, najmlajši član skupine (z *Metallica* igra samo 9 let), ki se je ustavil in začel podpisovati ovitke cd-jev, knjige, listke in karkoli smo mu dali v roke. Govoril je zelo prijazno in z nami se je rade volje fotografiral, preden se je tudi sam usedel v kombi. Nazadnje se je ob vratih pokazal bobnar Lars Ulrich: že ob prvem pogledu sem

bane člane publike, se je začel polniti. V trenutku, ko so se začele luči stadiona ugašati in smo zaslišali pesem *Ac/DC It's a Long Way to the Top (If You Wanna Rock 'n' Roll)*, je bil pogled na ogromno množico vzključajočih oboževalcev presenetljiv. Na koži sem občutila, kako je narasčala napetost v 40.000 ljudeh. Sledile so Morrisonijeva pesem *Ecstasy Of Gold* in slike iz legendarnega western filma *Sergija Leoneja*, ki so uradni uvod v koncerte *Metalli-*



James Hetfield

the Bell Tolls", "Hell and Back" iz zadnjega mini albuma *Beyond Magnetic*. Na ekranih se je tedaj prikazal kratek dokumentarni film, v katerem so bili predstavljeni snemanje in celotno zgodba, turneja in svetovni uspeh *Black Album*. Sledila je "The Struggle Within" in med drugimi "Nothing Else Matters", "The Unforgiven" ter ostali hiti. *Black Album* so v bistvu zaigrali 'vzratno', s tako izbiro so največje hite ("Sad But True", "Enter Sandman"), zaigrali na koncu in,

ko je publika bila povsem razvnetna, so se zaslišali še poki, videli ognjemeti, pisane luči - začel se je končni del *Metallica* show. Najprej "Battery" in potem legendarna "One" s krasno koreografijo lazerjev. Med zadnjo skladbo "Seek and Destroy" je nad občinstvom poletela množica črnih balonov in ljudje so popolnoma pobesneli. Zadnji pesmi je sledilo dolgo poslavljanje benda in velika množica metal-fansov se je začela vračati k avtomobilom. Ko sem pobleže, v živo spoznala

Po trdoživi britanski legendi Sendvič praznuje 250. rojstni dan

V britanskem mestu Sandwich so v dramski igri uprizorili trenutek, ko je tamkajšnji grof izumil danes zelo priljubljeno in razširjeno jed - sendvič. Tako so obeležili 250. obletnico tega pomembnega odkritja. Obleženi v kostume iz 18. stoletja so igralci ponazorili noč, ko je četrti grof mesta Sandwich John Montagu, sicer navdušen kvartopirec, zahteval rezino govedine med dvema popečenima rezinama kruha, da bi lahko ne-

moteno nadaljeval z igro, so pojasnili avtorji uprizoritve. Legenda pravi, da so si drugi igralci kmalu zaželeli "isto kot Sandwich", po čemer je slavni obrok dobil svoje ime. 250. obletnico "izuma" so sicer v mestu proslavili še s tekmovalcem v pripravljanju sendvičev ter z glasbo, ki je bila pogodu četrtemu sandviškemu grofu.

Sedanji grof pa bo pripravil tudi veliko kosilo, na katerem bodo gostom postregli s - sendviči, seveda.

Legenda je sicer zanimiva, a vendar zgodovinarji dvomijo v nje resničnost. Sendvič naj bi namreč poznali že dolgo pred 18. stoletjem, kar pa meščanom ne vzame veselja do proslavljanja njihovega lokalnega junaka.



POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Piščančja samosa (chicken samosa) (Indija)

pekočo papriko, kurkumo, sol in olje. Začimbe dobro premešamo in jih skupaj s piščancem damo v mikser, da dobimo fino mleto mešanico, ki jo nato damo v hladilnik in jo tam pustimo približno dve uri.

Sestavine:

Testo:

2 skodelici moke
1/2 čajne žličke soli
2 žlici olja
voda



Nadev:

2 skodelici piščančjih prsi narezanih na kocke
1 čebula
2 srednje velika krompirja
3 čajne žličke ingverjeve in česnovne mase
3 čajne žličke garam masala
3 čajne žličke kumine
1 čajna žlička pekoče paprike v prahu
1 čajna žlička kurkume
ščepec soli
6-8 žlic olja

Začimbe, ki jih bomo uporabili, lahko kupimo v vsaki večji trgovini. Nekoliko težje je najti mešanico začimb masala, a če boste natančneje pogledali na policah z azijsko hrano, boste zagotovo opazili tudi vrečko omenjene mešanice. Ingverjevo in česnovo maso pripravimo tako, da dobro zmešamo žličko ingverja in žličko česna v prahu z malo vode. Ingverjevi in česnovi masi bomo dodali še garam masalo, semena kumine,

mo piščančjo maso. Pokrijemo in kuhamo približno dvajset minut. Dodamo na kocke narezan krompir in kuhamo, dokler ni oboje dobro kuhano. Nadev nekoliko ohladimo. Testo razdelimo na štiri dele in zvaljamo v štiri kroge. Z nožem vsak krog prerežemo na pol. Iz polovičke kroga ustvarimo stožec (robove testa lahko "zalepimo" s kapljico vode), ki ga napolnimo z nadevom. Pazimo, da pustimo toliko prostora na vrhu, da lahko stožec zapremo v trikotnik, ne da bi nadev uhajal ven. Prste spet pomočimo v vodo in trikotnik dobro zapremo. Tako ustvarimo osem samos.

Ko smo končali polniti samose, jih moramo še speči ali scvrti. Indijci jih najpogosteje cvrejo v olju, dokler niso zlatorumene barve. Jaz sem jih poskusila speči v peči. Peč sem segrela na 180°C in nato samose pekla približno dvajset minut. Preden sem jih dala v peč, sem jih premazala s stepenim jajcem.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. maja, ob 14. uri.

Dežela vinotočev, šmarnice in gradov v oblakih (3. del)

Blagodejno podnebje za astmatike

Kljub utrujenosti zaradi dolgih voženj, pohodov in ogledov nama je bila, obema z možem, Gradišćanska vsak dan bolj pri srcu. Sama sem z zadovoljstvom ugotovila, da mi odgovarja predvsem zrak. Če-

dejen. Sama sem se tja pripeljala po preboleli virozi, mučil me je kašelj, zame značilna posledica vsakega prehlada, saj sem kot otrok bolehal za astmo in to še danes vpliva na moja dihala. Po treh dneh bivanja v objemu te

vedala, da je tu podnebje posebej blagodejno za astmatike, k njej prihaja na dopust celo par iz Maroka, on je astmatik in se mu po nekajdendnem bivanju v teh krajih vsako leto zdravje občutno izboljša.

Sama imam občutek, da gre zahvala za vse to obširnem poraščnim površinam in čudovitemu, pravilicnemu, panonskemu gozdu, ki je značilen za te kraje. Burgenland je pravzaprav dežela kolesarjev, nešteto poti vodi ljubitelje tega športa po gričevnatih in ravninskih predelih, trase grede od vasi do vasi, od razgledišča do razgledišča, mimo vinogradov, vinotočev in kulturnih zanimivosti. Z možem sva predvsem pohodnika, sama pa sem si zaželela, da bi v živo občutila čar panonskih nižinskih gozdov. Odločila sva se za neoznačeno makadamsko pot, ki je od glavne ceste vodoravno izginjala v obzorje mogočnih, stoletnih dreves. Kralj teh gozdov je hrast, saj je prav to krepko in visoko drevo značilno za gozdove kontinentalnega značaja. Na Južnem Gradišćanskem ga največ najdemo v



prav bi človek na prvi pogled, zaradi intenzivne kmetijske dejavnosti, sodil, da je dežela dokaj onesnažena, je zrak na področju parka Wineidylle zelo blago-

prastare zibelke kulture pa je kašelj čudežno in predčasno minil, počutila sem se odlično, tudi o prehladu ni bilo več sledu. Prijazna gostiteljica nama je po-

Univerza tretjega življenjskega obdobja v Gorici V odkrivanju Brd po sledih Alojza Gradnika

Na Univerzi tretjega življenjskega obdobja v Gorici (UTE - Università della Terza Eta' di Gorizia) že od l. 2005 prirejajo celoletne tečaje slovenskega jezika in kulture, ki jih vodi dr. Sara Terpin. Tečaji so razdeljeni na tri stopnje: začetni, nadaljevalni in izpopolnjevalni tečaj. Vsako leto se tečajev udeležuje od 70 do 80 in več študentov, kar kaže na veliko zanimanje za slovenščino, ki je med učnimi jeziki, ki jih ponujajo na UTE, med najbolj priljubljenimi. V letošnjem akademskem letu je

slovenskih pisateljev, odpravili pa so se tudi po Gorici in bližnji okolici, da bi raziskali sledi, ki so jih ti avtorji zapustili v naših krajih. Tako se je v soboto, 12. maja, številna skupina študentov v spremstvu mentorice Terpinove odpravila na izlet po krajih, ki so zaznamovali življenje in delo Alojza Gradnika. Obiskali so pesnikovo rojstno vas Medano in hišo, v kateri se je rodil. Tu sta dva študenta prebrala najprej v slovenščini in nato v italijanskem prevodu Gradnikovo pesem *V tujini*, ki je bila predmet

med najbolj prefinjene primere gotske arhitekture na Goriškem. Sledil je sprehod po šmartnem, strnjeni vasi, obdani z obzidjem iz 16. stoletja. Tu so študenti spoznali tipično arhitekturo starih briških hiš in si ogledali umetniška dela Toneta Kralja, ki krasijo tamkajšnje cerkev sv. Martina. Zadnja postaja izleta je bila cerkva sv. Križa na griču nad Kojskem. Tukaj je izletnik pričakal domačin Miloš Kumar, ki je povedal veliko zanimivega o tem romarskem kraju, ki je v obdobju turških vpadov služil tudi kot tabor. G. Kumar je izletnikom pokazal zaklad izjemne umetniške vrednosti, ki ga hrani ta gotska cerkva: največji skoraj popolnoma ohranjen gotski



bil tečaj slovenščine vključen v poseben projekt "Kulturne stvarnosti v Deželi FJK", v sklopu katerega je izšla tudi monografija o slovenskih pesnikih in pisateljih na Goriškem z naslovom *Cvetke tisočere - Autorji sloveni nel Goriziano*, katere avtorica je Sara Terpin. Poleg učenja jezika so se študenti pobliže seznanili z nekaterimi slovenskimi avtorji, ki so povezani z Goriško, kot so npr. Simon Gregorčič, France Bevk, Damir Feigel, Alojz Gradnik. Študenti so prebrali v izvorniku nekatera pomembnejša dela teh

študija na tečaju. Izlet se je nadaljeval v odkrivanju umetniških biservov, ki se skrivajo po briških vaseh in cerkvah. V Dolnjem Cerovem je prijazna domačinka odklenila vrata cerkve sv. Lenarita iz začetka 16. stoletja, ki jo obdaja skrivnostna veriga, o izvoru katere obstaja več legend. V Biljani so si izletniki ogledali eno izmed najbogatejših in najstarejših župnijskih cerkev v Brdih, cerkev sv. Mihaela, ki jo je leta 1905 poslikal goriški slikar Clemente del Neri. Gotski obok prezbiterija iz leta 1534 spada

krični oltar v Sloveniji iz leta 1515. Udeleženci izleta se kar niso mogli načuditi ob pogledu na to umetnino. Lep popoldan se je končal z večerjo v kmečkem turizmu na Plešivem, kjer so študenti ob dobri briški kapljici poskusili tipične briške jedi, o katerih so se učili na tečaju slovenščine. Poslovlili so se od Brd polni novih spoznanj o slovenski kulturi in umetnosti, predvsem pa presenečeni nad takšnim kulturnim bogastvom, ki se skriva tako blizu in kljub temu ostaja mnogim neznan.

sožitju z belim gabrom, katerega prepoznamo po značilnem zverženem svetlo sivem deblu. Pravijo, da je širjenje belega gabra, ki je sicer zame zelo lepo drevo, pravzaprav posledica slabega gospodarjenja z gozdovi in intenzivnega sekanja. No, če te kraje primerjamo s Furlansko nižino, bi vsakdo trdil, da so še močno zaraščeni, saj je gozda več kot polja in vinogradov. V njem lahko zadihaš v tišini, z občutkom, da ne veš, kje se pot začne in kje konča. Le divje grlice se oglašajo tu pa tam, pogled pa se izgublja v nezni preprogi komaj vzklilih šmarnic in njihovem opojnem vonju. Ko sva po uri in pol hoje končno prišla na rob tega neskončnega zelenega morja, so nas obeli vinogradi in prekrasen pogled na polja in redka naselja. Za to pokrajino je namreč značilna sorazmerno redka gostota prebivalstva, samo 68 prebivalcev na kvadratni kilometer, kar je daleč pod



avstrijskim povprečjem. Tudi mest je malo, po večini gre za podeželska mesteca, kjer živi le 14 in pol odstotkov vsega prebivalstva. Večina Gradišćanov prebiva v strnjениh, tipičnih panonskih naseljih; razpršenih domačij, ki so tako značilne za Avstrijo, je tu malo, v največ primerih gre za zidanice ali kleti med vinogradi. Vasi na Gradišćanskem niso tipični avstrijski zaselki z gorečkami in tirolskimi balkoni. Predvsem stara naselja so tu raztegnjena ob prometnicah, prevladujejo

značilne hiše na L in "raztegljive" domačije. Najlepše je, ko se voziš mimo takih poti pod večer. Ob hišah, razporejenih v vrsti za široki travnatimi pločniki, sedijo na klopih utrjeni starčki in starke ter slone na palici radovedno opazujejo redke avtomobile in kolesarje, ki vozijo mimo. Medtem mrak počasi zaobjema tišino te prostrane panonske večnosti.

Vodoravne črte so značilne tudi za dolgo gozdno vas, ki jo srečujemo v teh krajih zelo pogosto in je ena izmed najstarejših vasi v Srednji Evropi. Domačije z značilnimi panonskimi dvorišči stojijo v dolgih vodoravnih vrstah, ki so nanizane v geometrijskem redu druga za drugo ob cesti, takoj za hišo so vrt in travnik, ki ju komaj opazimo, nato njive in gozd. Vse skupaj navadno leži pravokotno do kakšnega potoka ali gozda, tako da ves obdelani svet deluje z višine kot vrsta dolgih, vodoravnih prog.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

113

"Denar spremeni železne okove v gumijaste trakove", je misel, ki jo je v eno svojih številnih knjig zapisal Ryszard Kapuscinski, ki me je že pred leti prepričal, najprej s svojo knjigo *Potovanja s Herodotom*, nato z vsemi ostalimi. Bežen pogled na Cobiss na svetovnem spletu mi pove, da sta poleg omenjene knjige v slovenskem jeziku na voljo še njegovi knjigi *Cesar in Ebenovina*, ki ju velja prebrati, kot velja brati tudi njegove intervjuje in drobne zapise, teh je tudi nekaj prevedenih.

Vse njegove knjige so ujele v njegov čas, čas druge polovice minulega stoletja, ko je poljski časnikar Ryszard Kapuscinski poročal kot dopisnik iz domala vseh svetovnih žarišč, še posebej pa iz črne Afrike, Azije, Sovjetske zveze, o njem se govori, da je videl in opisal rojstvo Tretjega sveta. Gre za enega najbolj prevajanih poljskih časnikarjev v vse svetovne jezike, tudi slovenščino, čeprav so mu radi, predvsem ameriški žurnalisti so to počeli, očitali, da pri svojem pisanju ne navaja ne datumov in ne vseh oseb, s katerimi se je srečeval, govoril, jih opazoval, bil priča dogodkom. Na te očitke je Ryszard Kapuscinski (1932 - 2007) zavistnim kolegom preprosto odgovorjal, naj si gredo imena, datume in opis dogodkov sami poiskat ter ogledat v dobro založeno knjižnico, in še dodal, da je vse njegovo pisanje kombinacija treh prvin: potovanja, a ne potovanja turista, ampak potovanja raziskovalca, prebiranja knjig o posameznem dogodku in temeljitega razmisleka.

Tisto, kar me je pritegnilo pri tem poljskem časnikarju, pravzaprav reporterju, je bilo dejstvo, da sem pred veliko leti nekje prebral, kako reven se je rodil, in tudi dejstvo, da je na svoje prvo potovanje v svet odšel iz Poljske samo zato, ker je hotel oditi pogledat drugačen svet, iz socialistične sivine je hotel čez mejo pogledati svet in niti to ga ni zanimalo, kam ga bodo poslali. Samo ven je hotel, samo videti je hotel, kakšen je svet, ki ni bil tak, kakršen je bil svet, v katerem je moral živeti. Pravzaprav bi lahko o njem rekli, da je bil socialistični otrok, ki se je rodil v skrajni revščini, ki pa nekega dne odide v svet, da bi videl, kakšen je. Ryszard Kapuscinski je bil seveda tudi, če že ne morem napisati predvsem!, poet, saj se ni zadovoljil z opisom katastrofe, ampak je iskal globlje vzroke za katastrofo, ki ji je bil priča, iskal je globlje vsebine in bil seveda vrhunski pisec, tako da so nekateri upravičeno pričakovali, da mu bo podeljena Nobelova nagrada za literaturo. Seveda je ni prejel on, ampak njegova rojakinja Wisła Szymborska, pesnica, ki je dotlej vsaj na Zahodu ni poznal skorajda nihče, razen ljubiteljev poezije seveda, ki pa nas je v resnici le peščica.

Ryszard Kapuscinski je bil izjemno navezan na antičnega pisca Herodota, ki ga imamo za očeta zgodovine, a tudi za nepravega zgodovinarja, človeka, ki da je pri svojem pisanju in opisovanju dogodkov ponarejal zgodovino, kar mu radi očitajo predvsem današnji zgodovinarji, ki jih, mimogrede, redkokdo bere, to pa zato, ker ne znajo pisati, vsaj večina ne. Dejstvo je, da Herodota radi beremo še danes in gotovo njegovih zgodb ne beremo samo zaradi zgodovine, saj so njegove zgodbe polne življenja, opisov navad, človeka nasploh, in vse je napisal zato, kot sam pravi čisto na začetku, da bi se ohranil spomin na ljudi, na velika dejanja tako Helenov kot barbarov. Tudi za Herodota iz Halikarnasa lahko zapišem isto, kar sem napisal prej za slovitega poljskega reporterja, znal je vrhunsko pisati.

Mislil sem, da mi nikdar ne bo treba zapisati, da je

po Aristotelovem načelu poezija resničnejša od življenja samega, a tokrat to rad zapišem, kajti tako pri Poljaku kot pri Grku gre za poezijo, poezijo življenja, ki jo znata dobro opisati. Oba seveda začneta pri sebi, kot se za poezijo spodobi. Ryszard Kapuscinski mi s svojim pisanjem nikdar ni dal občutka, da bi se pri svojem vdranju po svetu nenehno spraševal: "Kaj sploh počnem tukaj?", ampak v vsem njegovem pisanju sem začutil tiho vdanost v tu in zdaj, začeni z njegovim prihodom v Indijo, o kateri pred odhodom ne ve ničesar, ne zna nobenega jezika, a mora iz nje poročati in v njej zaživeti.

Na Ryszarda Kapuscinskega sem pomislil, ko sem se te dni spraševal, zakaj njegova knjiga *Potovanja s Herodotom* že toliko časa sameva na zadnjem sedlu moje alfe, ko pa sem jo že vsaj dvakrat prebral. Pravzaprav sem se spomnil, da sem jo spet dal v avto, največ namreč preberem prav v avtu med enim in drugim čakanjem otrok, ki imata razne popoldanske in večerne "dejavnosti", na katere ju kot oče moram peljati, ker sem hotel še enkrat prebrati, kako je mladi Ryszard Kapuscinski skušal razumeti nov svet, v katerem se je znašel, ko je došel v Indijo, v katero je s seboj prinesel le Herodotove zgodbe in pa zvedavost socialističnega otroka, ki ni bil še nikdar v tujini in torej drugega sveta razen svojega ni poznal, kot tudi ni poznal jezika, v katerem bi se lahko v novem svetu sporazumeval.

Pred časom me je namreč neka mlada gospa iz osrednje Slovenije nepričakovano, "kar na suho", vprašala, zakaj sem pravzaprav šel živeti v Italijo. Nisva imela dovolj časa, da bi ji razložil, pa tudi po pravici povem, da se zadnje čase vse bolj umikam v neko zasebnost, ki je pa vsaj notranjega eksila, če pa že to ni, je pa vsaj neko tiho, nekričavo, a zato dosti bolj boleče razočaranje, ki me sili, da o tem nerad govorim. O svetu, v katerem sem živel in v katerem mi je bilo prepovedano nadaljevati študij namreč, o socializmu, v katerem sem odrasčal, a ga danes ni več, o kmečkem svetu, ki ga tudi ni več, kot ni niti več jezika in pomena besed iz tistih časov.

Nisem človek, ki bi prisegal na to in ono, tudi "nostalgik po starih časih" nisem, a ker sem tiste čase živel, vem, da takrat ni bilo vse tako slabo, kot to nekateri danes radi venomer izpostavljajo, in tudi ne vse tako svetlo in lepo, kot bi nekateri radi danes še vedno prikazali. Nisem človek, ki bi rad sedel v prve vrste in si pripeljal medalje mučeništva na lastne prsi, ker se mi to zdi nedostojno in do resničnih mučencev žaljivo, a tudi nisem človek, ki bi pristajal na plehka posploševanja, katerim sem danes priča. Že oče, ki je te dni dopolnil 92 let, me je od malih nog učil, da tako medalje kot krogle po navadi zgrešijo prave prsi, odlična branja vrhunskih piscev pa so zraven dodala svoje. Nekako nisem za ta svet, si včasih priznam, ko gledam določene ljudi, kako se prerivajo v prve sedeže, pa naj bo v cerkvah ali na javnih prireditvah, naj bo v politiki ali v javnem življenju, če tokrat o tem, kako si nekateri "na račun takih ali drugačnih krivic ali zaslug" znajo najti dobro plačane službe, ne rečem nobene.

"Denar spremeni železne okove v gumijaste trakove", je zapisal Ryszard Kapuscinski, ko je sicer res pisal o etiojskem tiranu, a je dejansko pisal o tiraniji v svoji socialistični domovini. Meni pa se zdi, da so mi tisti časi vse bolj razumljivi, ker se vedno bolj odmikajo v čas, a o njih še ne zmorem neobremenjeno spregovoriti.

S 13. strani

Vse predvidene nagrade...

Marko Sosič je v imenu komisije prebral utemeljitev: "Barry iz skurta je negativec iz zabavne industrije, vendar je v Barišičevi interpretaciji prepričljivo počlovečen in prismojnen, z naravno eleganco in šarmom; v *Sljebrniku* nastopi v dveh vlogah, v eni kot vodja zbora poslovnežev, tam da skupini prepoznaven igralski ton in je prvi med enakimi, kot Bog pa nastopa kot dementa in maščevalna figura, ki v maniri in s podobo iz ljudske pasijonske igre deluje precej nemočno in skoraj spokorniško, manj je batina in bolj k napakam nagnjeni delovodja. Kot stari Gregorčič v *Kdor sam do večera potuje skozi svet* je razpet in bloden, to je telo v krču, Barišičeva ekspresionistična igra ga prikazuje kot prizorišče notranjih bojev, v njem divjajo zamere in polemike iz preteklosti. Njegova igra je veličastna, eksistencialno razprta in pretresljiva". Tantadruja za gledališki dosežek pa si je po mnenju iste žirije prislužila **Neda Rusjan Bric**



Neda Rusjan Bric

za avtorski projekt *Kdor sam do večera potuje skozi svet*. "Kot avtorica scenarija in usmerjevalka ustvarjalne ekipe je Neda Rusjan Bric suverena in daje projektu kompaktnost in homogenost. Že sama tema upora proti raznarodovanju je izbrana premissljeno in dovolj kritično glede vsakršne pesnikove idealizacije. S sodelavci je poskrbela za tri prizorišča v treh etapah Gregorčičevega življenja – vsak del ima svojo atmosfero in osište, ustrezno taktiko in mesto znotraj celote. Igralsko ekipo vodi s pretanjenim občutkom za individualen izraz, kar je opazno pri nekaj nedvomnih ustvarjalnih presežkih. Uprizoritvi pod njenim režijskim vodstvom se posreči ustvariti dramatično stopnjevanje, ki ga še podčrtuje dramaturško spretna in prepričljiva uporaba videa, v katerem pride ob zadrževanju polno do izraza natančen igralski minimalizem. Vse to pripomore k

polnemu gledališkemu doživetju ob tej slavilno-polemični uprizoritvi Gregorčičeve biografije". Tantadruja za življenjsko delo v obliki bronaste maske akademskega kiparja Jakova Brdarja pa je žirija v sestavi Boris Cavazza, Zdenka Lovec in Minu Kjuder namerila **Stanetu Lebanu**. Obrazložitev: "Stane Leban je bil 55 let kot igralec angažiran v novogoriškem gledališču, sprva kot honorarni sodelavec, nato stalni član, po upokojitvi pa kot redni

gost umetniškega ansambla. V zgodovini gledališča, ki je uspešno prebrodilo krize odrasčanja, je bila njegova prisotnost mogoče v javnosti manj izpostavljena, kot je bila dejanska pomenljiva. Njegov kreativni prispevek je izjemno dragocen in neizbrisen, saj je kot ena osrednjih osebnosti novogoriškega gledališča, kot igralec in vztrajni entuziast, ogromno pripomogel k umetniški rasti v vseh treh obdobjih – od samih začetkov snovanja v Goriškem gledališču preko profesionalizacije in uveljavitve v Primorskem dramskem gledališču do pridobitve statusa institucije nacionalnega pomena in preimenovanja v Slovensko narodno gledališče Nova Gorica.

Stane Leban (1934) je po izobrazbi sicer višji medicinski-sanitarni tehnik, igralsko izobrazbo sta mu posredovala Janez Rohaček in Modest Sancin. Nastopil je že v pr-

vi predstavi Goriškega gledališča – v *Celjskih grofih* Bratka Krefta (1955). V petnajstih letih polprofesionalnega snovanja novogoriških gledališčnikov je oblikoval okrog petdeset vlog, zrežiral deset predstav ter aktivno sodeloval tudi pri vodenju gledališča. Seznan njegovih vlog je tako dolg, da bi z njim napolnili več kot eno časopisno stran. Gledalci in kritiki se ga spominjajo kot igralca tragikomičnih značajev, pa tudi po nepozabnih dramskih vlogah. V spominu bo ostal kot izvrsten interpret likov v delih Linhart, Goldoni, Machiavellija, Pirandella, Kosmača, Cankarja, Sartra, Shakespearja, Ionesca (nepozabna Mary v *Plešasti pevki*) in drugih velikih dramatikov, pri katerih je dodeljive like znal vselej izvrstno izdelati in z njimi potrjevati svojo žlahtno prisotnost v gledališkem ustvarjanju.

Stane Leban se je konec sezone 1994/95 upokojil, toda kot gost je še naprej aktivno sodeloval z ansambлом novogoriškega gledališča. Zablestel je predvsem kot **Nona** v Cossovi tragikomediji *Nona* (1996). Izoblikoval je tudi nekaj vidnih televizijskih vlog. Poleg nagrade zlata paličica (1995) je prejel Kosovelovo nagrado (1965) in državno odlikovanje drugega reda dela (1968) za vloge v Goriškem gledališču, Bevkovo nagrado (1977) za igralske kreacije v PDG in slovenskih filmih, nagrado Združenja dramskih umetnikov Slovenije (1998) za življenjsko delo, častni znak svobode Republike Slovenije (2001) za zaslugi in ustvarjalno delo na področju gledališke umetnosti in nagrado občine Kanal (2005).

"Širok razpon izraznih sposobnosti, od svetlih dimenzij komičnega, šaljivega, žlahtno ljudskega, preko poetično subtilnih in meditativnih vpogledov v ustroj človeka in sveta pa vse do najtemnejših demoničnih tonov zla, je omogočil Stanetu Lebanu, da je v dobrega pol stoletja kot atraktiven ustvarjalec sooblikoval več kot sto

petdeset predstav novogoriškega gledališča. S popolno predanostjo, trdim delom in vztrajnostjo, osupljivo vitalnostjo in dovtetnostjo za novo, predvsem pa s čisto ljubeznijo do odrskih desk je postal, tako rekoč, eden od zaščitnih znakov primorskega gledališča." Na ekranu so se prikazovale njegove neštete igralske kreacije, medtem ko je njegov posneti glas pripovedoval o ustvarjalnem delu in razmerah v gledališču, ko ni bilo še poklicno.

Ker ga je bolezen priklenila na domače stene, se žal, slavnostne podelitve nagrade ni mogel udeležiti. Nagrado je namesto njega iz rok člana žirije Borisa Cavazza prevzel njegov kolega in prijatelj Jože Hrovat, ki mu na marsikateri način dobrosrčno pomaga prenašati bolezenske težave. Hrovat ni mogel prikriti ganjenosti, ko je prebiral pisno sporočilo Staneta Lebana, dragega prijatelja, velikega človekoljuba, ljubitelja živali: "Je pač tako, da nocoj ne morem biti tukaj z vami. Zame pa je nocoj dober večer, iz srca ga voščim tudi vam; zahvaljeni za vašo prisotnost. Seveda sem počaščen in vesel priznanja. Tantadruj je enkrat posebej izpod peresa genialnega avtorja. Upam, da sem vsaj malo zaslužen biti v tej družini.

Stane Leban kot Mary v Ionescovi *Plešasti pevki*

Usoda mi je naklonila izjemen privilegij biti igralec. Hvaležen sem ji. Življenje sem živel za gledališče, in to ne samo v gledališču. Živel sem ga z veseljem. Z nagradami in priznanji pa je seveda križ. V vsej objektivnosti je vedno kanec subjektivnosti. Hvaležen sem tistim, ki so o tem odločili, ker so pretehtali moje delo in tudi ker so opazili, da sem še vedno živ. Hvaležen sem tudi vsem trem primorskim gledališčem še posebej za uresničitev tega povezovalnega simbola. Spodbuden pozdrav vsem trem gledališkim ansambli, pa tudi ljubiteljskim prijateljem v Kanalu. Matičnemu gledališču hvala za prijazen večer,

temu odru ostajam morda dolžan še kakšno vlogo, recimo vlogo Firsca iz Češnjevca vrta. No, ja, jaz pa morda le nisem nasel osamljen kakor on, pa tudi pozabili niste name. Hvala vam in srečno!" Stane Leban pravi, da bi dal vse nagrade, ki jih je v življenju dobil, če bi le lahko vsaj še enkrat stal na odrskih deskah skupaj s svojimi soigralskimi kolegi. Zato pa so se na odru hkrati pojavili vsi člani novogoriškega ansambla in mu veselo mahali v pozdrav pred televizijsko kamero, tako da bi si njihov ljubljani kolega lahko pogledal posnetek in tako bil vsaj posredno deležen slovesnega trenutka.

Elena Cerkevnič v Katoliški knjigarni v Gorici

Res prisrčno je bilo v torek, 22. maja zjutraj, v Katoliški knjigarni v Gorici srečanje s tržaško pesnico Eleno Cerkevnič. Kot profesorico in avtorico dveh zbirk v italijanščini (*Sapori di vini, Amore chissa*) se jo predstavil Jurij Paljk, ki je tudi vodil pogovor z njo. Njena poezija je vezana na klasične oblike, mestoma pa je tudi pisana v prostem verzu in hermetična, je povedal in jo izzval z marsikaterim vprašanjem. Ona je o sebi povedala, da je odrasla v slovenskem in italijanskem okolju; pri srcu sta ji zato slovenska in italijanska književnost, posebno globok odnos pa ima s Prešernom in Dantejem. Neverjetna estetska izkušnja je



zanje pisanje sonetov. Trdno verjame v klasične poetične oblike in upa, da bodo prej ali slej doživele prepoved. Njene pesmi nastajajo po trenutnem navdihu in so zato večkrat neposreden izliv njenih čustev in čutenja. Na srečanju so se prisotni radi odzvali na njene besede in razvili zanimiv pogovor o literaturi in umetnosti nasploh od klasike do danes.

Pritrkovska skupina Turn iz Mačkolj ohranja bogato tradicijo Z Martinom Tulom o prazničnem petju zvonov

Pritrkovanje, ta ritmična pesem cerkvenih zvonov, ima velik zgodovinski, kulturni in simbolni pomen, ki temelji na verskih vrednotah. Prazničnost pesmi zvonov se dotika celotne vaske oz. lokalne skupnosti. Zvonoznanstvo je v Sloveniji razvita dejavnost s stoletno tradicijo, kateri smo veliko dali tudi Slovenci na zahodnem robu narodnostnega prostora. In še vedno dajemo. Pokramljali smo z Martinom Tulom, aktivnim članom pritrkovalske skupine Turn iz Mačkolj, ki uspešno ohranja in nadgrajuje bogato tradicijo pritrkovanja pri nas.

Kdo ste člani pritrkovalske skupine in kdaj ste začeli to dejavnost?

Mačkoljska pritrkovalska skupina združuje v svojih vrstah šest članov. Dva člana, brata Danijel in Vladimir Novak, starosta skupine, sta se pritrkovanja izučila po "praktičnem" izročilu od svojih prednikov. Mlajša komponenta naše skupine pa se je s to edinstveno slovensko ljudsko umetnostjo prvič soočila na tečaju ZCPZ iz Trsta, pod mentorstvom duhovnika prof. Andreja Vovka, v letu

2004.

Kdaj pritrkujete? Ob velikih cerkvenih praznikih?

Pritrkovanje je žlahtna pesem zvonov in kot taka neposredno povezana z največjimi cerkvenimi prazniki. Mednje prištevamo *Veliko noč*, *Vse svete*, praznovanje farnega zavetnika sv. Jerneja, *Božič ipd.* Pred prazničnim dnevom pritrkujemo na sveti večer ob 16. uri, kot oznanilo bližajočega se praznovanja. Na sam praznik pa pritrkujemo petnajst minut pred slovesnim bogoslužjem. Naj povem še, da k'mp'njanje, kot domačini pravimo temu opravilu v narčni besedi, spremlja tudi procesije za *Veliko noč*, *Sv. Rešnje telo* in praznovanje vaškega zavetnika.

Ali morda veš, od kod izvira pritrkovanje? Kakšna je razlika med slovenskim in istrskim pritrkovanjem?

Prvina slovenskega pritrkovanja je v dolenskem načinu igranja na zvonove. Naš tradicionalni način, kateremu smo nadeli naziv "istrski", pa je najbrž neka lokalna različica le-tega. Značilnost takega načina izvajanja je najprej v tem, da pesmi izvajata dva pritrkovalca na tri zvonove, pri



čemur eden nakazuje ritem, v pritrkovalski govornici takt, drugi pa izvablja značilno melodijo.

Obiskovali ste tudi tečaje...

Res je. Osnovni tečaj smo mlajši pritrkovalci obiskali v letu 2004 v izvedbi ZCPZ iz Trsta; vodil ga je prof. Andrej Vovk. Dve leti kasneje sem se udeležil tudi enotedenske pritrkovalske šole v Vipavskem križu v izvedbi Pritrkovalskega društva Dolenske in Bele krajine. Omenjena izkušnja je bila edinstvena priložnost za natančnejše spoznavanje pritrkovalske umetnosti, različnih poimenovanj pritrkoval-

skih viž in notnih zapisov, spoznavanje ukrepov za varnost v zvoniku, zgodovine zvonov, zvonjenja in pritrkovanja, različnih uglasbitvev

nalnemu načinu dodali še nekaj novih oz. uvoženih vzorcev, ki jih največkrat notiramo s pomočjo različnih simbolov in ponazarjajo zaporedja udarcev.

V letu 2007 smo pripravili zbirko avtorskih viž Igra zvonov – zbirka pritrkovalskih viž za triglasno zvonilo.

Najmogočnejša hranilka pritrkovalske literature na Slovenskem ostaja do današnjih dni knjiga priznanega zvonoslovca, organista, pevovodje in vsestranskega glasbenika iz Goč na Vipavskem Ivana Mercine Slovenski pritrkovavec, ki je izšla leta 1926. Marsikateri narod nam jo zavida. Poleg zgodovine zvonov, nekaterih opozoril o ravnanju v zvoniku in drži pritrkovalcev Mercina prilaga celo vrsto vzorcev za igranje na triglasno in štiriglasno zvonilo. Sledilo je še nekaj takih zapisov, med katerimi gre omeniti zbirko pritrkovalskih viž Ivana Malavšiča, ki je z naslovom *Pesmi slovenskih zvonov - priročnik za pritrkovalce* izšla leta 1987.

Je v Mačkoljah pritrkovanje tradicionalno? Ste vi morda obudili staro vaško navado?

V Mačkoljah je pritrkovanje

tradicionalno opravilo, ki ga domačini niso nikoli opustili. Za vsak pomembnejši praznik se iz zvonika vedno oglašja ubrano petje zvonov.

Ali morda veš, če se kje v zamejstvu pritrkuje oz. kako je bilo pritrkovanje razvito pri nas v preteklosti?

V zamejstvu delujejo še nekatere sorodne skupine, mednje spadajo pritrkovalci iz Boljunca, z Opčin, s Tabra, Kontovele in še nekateri navdušeni posamezniki. S točnim zgodovinskim številom pritrkovalskih skupin oz. krajev pa nisem seznanjen.

Misliš, da bi bilo pomembno ovrednotiti in oživiti pritrkovalsko igranje v naših cerkvah, da bi naredili praznike še bolj "praznične"?

Seveda. Tako bogate umetnosti, kot je pritrkovalska, nima vsak narod. Škoda bi bilo, da bi vse tonilo v pozabo, v neki oddaljeni zgodovinski predelček. Poleg pritrkovanja v domačem zvoniku bi bilo zanimivo uvesti tudi kako pritrkovalsko srečanje. To se redno dogaja na Goriškem, v sosednji Furlaniji, na Vipavskem in skoraj celotnem slovenskem ozemlju. Še bolj zanimiva pa bi bila izvedba pritrkovalskega tekmovanja kot izziv članom posameznih skupin zato, da bi vedno nadgrajevali svoje spretnosti in tehnike izvajanja.

Jernej Šček